

Doorgaande Lijn

De verhalen van **de twaalf pioniers**

Inhoud

Antwerpen, “Millau-project”	3
Fluxus Beerse, “Een beer, een dolfin en een locomotief SAMEN op weg.”	10
De Tandem, Brugge – “Doorgaande Lijn van 0 tot 6”	20
Stad Gent – Drakena “Proeven van/voor een Doorgaande Lijn”	30
Etterbeek, “De gouden draad versterkt”	33
Gent, KLIM, “Samen zorgzaam Groeien”	47
Hasselt, “Bruggen bouwen naar een warme overgang”	56
Campus ‘Theodoortje’, Jette – “Een zoektocht over de bergen naar een doorgaande lijn”	63
Leuven – “Wat niet op elkaar aansluit met elkaar verbinden”	69
Oostvleteren – “Peuterspeelklas Klavertje Drie”	80
Wijtschate, “Van 0 tot SUC6”	86
Gent – Broeders van Liefde – “Pronken met eigen pluimen”	91

Antwerpen, “Millau-project”

Contactadres:

Ida Flament
Coördinator Residentiële Diensten
vzw De Kleine Vos
Vosstraat 164, 2140 Borgerhout
Algemeen nummer: 03/321 03 94
ida.flament@dekleinevos.be

Millau¹: in de helft van de brug

We beginnen bij het begin. Drie partners in een grootstad die werken met kinderen van 0-6 jaar. Wie zijn deze werkingen? Als partner in het onderwijs hebben we kleuterschool Het Hinkelpad. Onze partner in de buitenschoolse opvang is De Woonboot vzw. Onze partner in de kinderopvang? Dat is kinderdagverblijf De Kleine vos.

Drie werkingen die het kind centraal zetten. Die ouders als een van de belangrijkste partners in hun gemeenschappelijk verhaal zien. Drie partners die **niet op dezelfde locatie** zitten, maar wel hun engagement uitspreken om hun krachten te bundelen en te kijken waar ze doorgaande lijnen kunnen creëren. Drie werkingen apart, tezamen. Dit is hun verhaal.

Onze eerste stap?

Kennismaking. Want hoewel we allemaal met dezelfde doelgroep werken, zijn er grote en kleine verschillen tussen de partners. En samen, dat wil uiteraard ook zeggen – op dezelfde manier. Herkenbaarheid, voorspelbaarheid en continuïteit. Drie begrippen die je enkel vorm kan geven als je weet waar de andere werkingen voor staan. Dus, aan de slag ermee!

We hebben het eerste werkingsjaar (2022) volgende acties ondernomen om elkaars identiteit beter te leren kennen. Deze werden verdergezet in 2023. Op tweemaandelijks basis organiseren we een **kernpartneroverleg** (KPO) en een **project leergroep** (PLG). Het kernpartneroverleg is de cockpit van het project. Hier worden de beleidslijnen uitgetekend. Waar gaan we aan werken? Welke doelstellingen stellen we voorop? Welke acties gaan we hiervoor ondernemen? In de PLG zitten naast de beleidsmedewerkers ook medewerkers die op de werkvloer staan. Ze geven feedback en adviezen

---

¹ Millau verwijst naar het fenomenale viaduct in de Franse stad Millau

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

vanuit hun praktijkervaring. Ze delen ook tips en tricks met elkaar en delen ervaring over elkaars werking.

Acties

Vanuit de opstart van de PLG en de ouderbevragingen zijn we al snel aan de slag gegaan met het uitwerken en uitproberen van verschillende acties. In 2023 zijn we uiteraard niet gestopt met het schrijven aan ons gemeenschappelijk verhaal. Ook in dit werkjaar zijn heel wat zaken ondernomen. Een aantal acties hebben we verdergezet en verder uitgebreid. Ik geef ze hieronder weer.

- Zo werd er in de oudste leeftijdsgroep van het kinderdagverblijf het gebruik van **een fruitdoosje en een drinkbus** ingevoerd. De peuters krijgen wekelijks een keertje fruit uit een fruitdoosje, zoals kindjes in de instapklas ook hun fruitje mee naar school nemen. Zo leren de kindjes in het kinderdagverblijf dat ze een eigen doosje hebben, hoe ze dit moeten openen en terug in hun boekentasje stoppen. Dit ter voorbereiding op de instapklas.
- Een ander mooi voorbeeld van inzetten op herkenbaarheid, voorspelbaarheid en continuïteit is onze **gemeenschappelijke poster** om kinderen te leren zelfstandig hun jas aan te doen. Deze poster wordt in de drie organisaties gebruikt.
- Om de overdracht van het kinderdagverblijf naar school makkelijker te maken hebben, werd de ZIKO-VO² op 2,5 jaar uitgebreider ingevuld door de kindbegeleiders van het kinderdagverblijf. Ze bespreken de ZIKO-VO met ouders en vragen hen deze te overhandigen bij de inschrijving of start van het nieuwe schooljaar. We merken dat er bij een deel van de ouders weerstand is om dit te doen. Deze ouders houden vast aan het idee dat het beter is om in de nieuwe school met een blanco blad te beginnen. Leerkrachten geven aan dat het **delen van informatie over het functioneren van een kind een meerwaarde is** om aansluiting te vinden en op maat van de kinderen te kunnen werken. Voor ouders die het wensen, willen de kindbegeleiders van het kinderdagverblijf graag meegaan naar de school om de ZIKO-VO toe te lichten.

Botsing! Dit is praktisch niet altijd haalbaar door de werkdruk in het kinderdagverblijf.

- Wanneer een peuter uit het kinderdagverblijf van De Kleine Vos start in het instapklasje van Het Hinkelpad **gaat er een kindbegeleider mee naar het wenmoment op school en bespreken ze de ZIKO-VO met de ouders en leerkracht**. Dit is een afspraak gemaakt in het kader van het project tussen de kleuterschool en het kinderdagverblijf. We merken dat hier veel waardevolle info uit zulk een wenmoment wordt gehaald. Bij de besprekingen maken we een onderscheid tussen ‘*need to know*’ en ‘*nice to know*’. Het kind mag niet gestigmatiseerd worden of al bepaalde labels opgeplakt krijgen. Dit staat haaks op de doelstelling van het project. Het is zinvoller om bepaalde tips mee te geven die de kindbegeleiders reeds hebben ‘ontdekt’ in de omgang van met het kind.

---

² Ziko-Vo: zelf-evaluatieinstrument voor welvinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang (observatie in groepen en individuele opvolging van kinderen). Meer info: <https://www.opgroeien.be/aanbod/kinderopvang/voorzieningen/kwaliteit-en-beleidsvoerend-vermogen/ziko-en-ziko-vo>

Botsing! Bij deze actie hebben we al twee drempels ontdekt. Het kinderdagverblijf verneemt van andere scholen waar we geen samenwerkingsovereenkomst mee hebben, dat ouders de ZIKO-VO vaak niet afgeven aan de leerkracht. Daarnaast zorgt het centraal aanmeldsysteem van Antwerpen er voor dat kinderen niet automatisch doorstromen naar hun eerste schoolkeuze. In Antwerpen geldt een aanmeldsysteem waarbij ouders enkele voorkeursscholen kunnen opgeven maar waarbij een softwareprogramma beslist welke plaats een kleuter krijgt toegekend. Hierdoor ondervinden wij – als Millauproject – moeilijkheden om doorgaande lijnen te creëren tussen ons kinderdagverblijf en onze school.

- We organiseren **flodderdagen voor de peuters van het kinderdagverblijf**. Voor elke schoolvakantie gaat een kindbegeleider met een klein groepje kinderen die bijna naar school gaan, een kijkje nemen in een klas of de buitenschoolse opvang van onze kernpartners. De kinderen kunnen meespelen op de speelplaats en nemen mee deel aan het klasgebeuren. Zo kunnen ze al eens kennismaken met het instapklasje. Vanuit de *jobshadowing* kennen de peuters van het kinderdagverblijf de zorgjuf van Hinkelpad en dit maakt het flodderen voor velen makkelijker. We merken dat de oudste peuters van het kinderdagverblijf erg genieten van deze uitstappen naar school.
- Eva Dierckx, laatstejaarsstudent pedagogiek van het jonge kind, neemt samen met enkele leerkrachten de zaal die zowel door de kleuterklassen als buitenschoolse opvang gebruikt wordt onder handen. De bedoeling is een **ruimte te creëren waar ouders en kinderen zich welkom voelen en die de overgang van buitenschoolse opvang naar de klas en omgekeerd vlotter laat verlopen**. Vooraf vroeg Eva onze ouders via een enquête naar hun bevindingen over de zaal. Aan de hand van deze lijst werd het assortiment aangevuld. De kleuters mochten in kleine groepjes tekenen en vertellen over hun wensen en dromen voor de ruimte. Eva maakte daarnaast een inventaris van het reeds aanwezige speelgoed en knutselmateriaal. De uitdaging is om de ruimte aantrekkelijk te maken voor kinderen van 2,5 tot 12 jaar, zodat iedereen zich er goed voelt. Er moet ook oog zijn voor de grote verschillen tussen kinderen. Verder dient de ruimte vlot aangepast te kunnen worden, want meerdere partijen (andere klassen, externen,...) maken er gebruik van. Volgende stappen werden reeds gezet of zijn nog bezig:
  - Hoeken creëren d.m.v. onder andere verrijdbare kasten met bakken.
  - Hoeken voorzien van picto's die aangeven welke hoek het is en of hij open of dicht is. Deze picto's worden ook in de klassen gebruikt.
  - Foto's van het speelgoed in de bakken om het opruimen en overzicht te verbeteren.
  - Gevarieerde hoeken voorzien. Bv.: poppenhoek, leeshoek, stiltehoek, bouwhoek, autohoek, knutselhoek,...

Welkom!

In 2023 hebben we onze bestaande acties rond de **onthaal- en wenmomenten** op school onder de loep genomen en vanuit de bril van ouders en kinderen gekeken waar we het anders konden aanpakken. We geven jullie een klein overzichtje van onze verandering in aanpak.

- **Infomomenten** op school voor alle geïnteresseerde ouders
  - Directie, zorgcoördinator en enkele leerkrachten zijn hierop aanwezig

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

- De school geeft uitleg over visie en werking, geeft een rondleiding en bezorgt de ouders een zakje met info over de school.
- De coördinator van De Woonboot is aanwezig om info te geven over de buitenschoolse opvang en de vakantiewerking.
- **Bespreking kindbegeleider – leerkracht – ouders**
  - De kindbegeleider, ouders en leerkracht bespreken samen de brede ontwikkeling van de peuter.
- **Infomomenten en wenmomenten voor nieuwe peuters en hun ouders**
  - Infomomenten: ouders worden na schooltijd uitgenodigd op de school en krijgen informatie van de leerkracht over de school- en klaswerking.
  - Wenmomenten: Ouders en peuters worden woensdagmiddag uitgenodigd om kennis te maken met de leerkracht en de klasomgeving.
- **Wendagen**
  - De eerste 3 schooldagen brengen de ouders de peuters tot in de klas. Ouders en peuters krijgen de kans om rustig te wennen en hun peuters in alle rust toe te vertrouwen aan de nieuwe omgeving en de nieuwe leerkrachten.

Onze belangrijkste partner?

Kinderen staan nooit alleen. Zij maken deel uit van een gezinscontext. Hun veilige haven. We moeten de mensen die deel uitmaken van deze context dan ook meenemen in ons verhaal. Uitnodigen om mee na te denken over wat hun kinderen nodig hebben om van de schooltijd van hun kinderen een succesverhaal te maken.

Ouders werden van bij de start mee betrokken in het Millau-project. In alle werkingen kregen de ouders informatie over de doeleinden en opzet van het project via een flyer. Deze wordt doorheen de rest van het project ook meegegeven aan ouders wiens kind in de nabije toekomst start in de kleuterschool. Onze pionier heeft bij de start van het project ouders vanuit alle werkingen aangesproken om de doorgaande lijn en Millau uit te leggen en verwachtingen te bevragen.

Klare taal?

Niet enkel met medewerkers gingen we op zoek naar dezelfde taal voor bepaalde begrippen. Ook rond **ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie** gingen we hiermee aan de slag. Het Hinkelpad richtte een werkgroep op binnen het oudercomité. Samen dachten we na over wat ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie betekent voor ons. Spreken we als ouder en school dezelfde taal als het gaat over ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie? De pionier ging met een reeds bestaande visietekst rond dit onderwerp naar de werkgroep om feedback te verzamelen. Vanuit dit gesprek kwam er een eerste visietekst tot stand.

Botsing! Toch bleek de visietekst te vaak over woorden te gaan en zochten we vooral ook naar een verdere concrete invulling. Daarom besloten we onze visietekst even opzij te leggen en eerder te bestendigen waar we reeds hard aan hadden gewerkt: bv. reeds bestaande acties samen met ouders (bv. Hinkelwandel, Hinkelbabbel, specifieke werkgroepen zoals werkgroep speelplaats,

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

verkeersveiligheid, ouderparticipatie, helpende handen ...). Toch willen we ook blijven werken aan onze relatie met ouders. De **wederkerigheid in relatie** is zo belangrijk als het gaat over de opvoeding en onderwijs van onze kinderen. Ouders doen ertoe! Tot slot vroeg de directie de werkgroep ouderbetrokkenheid of zij als klankbordgroep willen fungeren en spreekbuis wilden zijn zodat de directie de nodige feedback van ouders mag ontvangen. Het blijkt nog steeds een grote stap te zijn voor ouders om in gesprek te gaan met de school/directie als het gaat over bezorgdheden. De school overweegt om een traject te lopen in het kader van de opmaak van hun nieuw beleidsplan.

Bij de pakken blijven zitten? Maar nee!

Om toch op korte termijn te kunnen werken aan een doorgaande lijn in ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie in het kader van het Millau-project maakte een projectmedewerker van De Kleine Vos een **nieuwe ontwerpvisietekst** op, rekening houdend met alle tot nu toe geformuleerde opmerkingen en suggesties. Deze moet nog besproken worden met alle partners. We hopen dat deze tekst (of een aangepaste vorm ervan na het verwerken van nog eventuele opmerkingen) mee zal kunnen bijdragen aan het creëren van een doorgaande lijn in ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie.

Bruggen bouwen, onze specialiteit!

Uit bovenstaande drempel kwam ook het idee om aan de slag te gaan met een **brugfiguur**. Laila, een kindbegeleider van De Woonboot en klasondersteuner bij Het Hinkelpad, spreekt Arabisch en haar kinderen zijn zelf ook schoolgaand op de school. Zij verzamelt vragen van ouders voor de school en helpt ouders bij het lezen van e-mails en andere schoolcommunicatie. Haar rol werd in 2023 nog niet geëvalueerd. Dit staat gepland voor het voorjaar van 2024. We bekijken ook of er nog andere ouders met een andere thuistaal zich willen engageren om mee in het project te stappen als brugfiguur.

Onze volgende stap?

Hier zijn we natuurlijk niet gestopt. Om echt tot in de diepte te gaan zijn we in 2023 aan de slag gegaan met jobshadowing. Dit is een methodiek om elkaars werking te leren kennen. De medewerkers van de verschillende organisaties gingen bij elkaar meelopen en observeren. Zo kwamen ze zelf tot de vaststelling waar er nog gaten zitten in onze gelijke aanpak en gedeelde visie.

Botsing! De verwerking van deze observaties in concrete acties laat momenteel nog even op zich wachten. Dit heeft te maken met de wissel van pionier in het project. Deze drempel in het project beschrijf ik op het einde van dit verhaal. In 2024 willen we verder werken aan wat de mogelijkheden zijn om extra aanpassingen door te voeren of nieuwe zaken te implementeren. Steeds met het doel de overgang warm en zacht te maken voor kinderen en hun ouders. Opnieuw dus weer die herkenbaarheid, voorspelbaarheid en continuïteit.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Drie partnerorganisaties genoeg?

We hebben het voorbije jaar ook geïnvesteerd in de versteviging van onze **samenwerking met de Huizen van het Kind**. De Kleine Vos ondertekende met hen een samenwerking waarin ze kennis en ervaring uit het Millauproject willen vertalen naar hun werking. Om zo een bijdrage te leveren om een warme doorgaande lijn te creëren voor de kinderen die niet naar een kinderopvang gaan. We zitten samen met de verschillende partners van de verschillende aanbodsvormen van de Huizen van het Kind en leggen onze kennis en expertise samen om te zien hoe zij ouders en kinderen kunnen ondersteunen bij de overgang naar school.

In het Huis van het Kind van Deurne-Zuid, waar één van onze projectmedewerkers actief is als begeleider van Spel en Ontmoeting, experimenteert onze projectmedewerker onder andere met het gebruik van fruitdoosjes en met de jassenposter. Op die manier bekijkt zij wat haalbaar en zinvol is om ook in andere Huizen van het Kind toe te passen. We nemen zo de 'doorgaande lijn' mee naar een **ruimer netwerk**.

In het kader van deze samenwerkingsovereenkomst evalueren we samen met de ouders het **traject 'Mijn Buurt, Mijn School'**. Hierbij gaan ze met ouders een **wandeling** maken in een gekozen buurt en krijgen ze een rondleiding in drie verschillende scholen in die buurt. Zo geven ze kwetsbare ouders ook de kans om een gefundeerde schoolkeuze te maken. Dit traject kan ook een belangrijke bijdrage leveren in het creëren van een doorgaande lijn.

We legden eerste contacten met **wijkverantwoordelijken** van onderwijs om samen met hen te bekijken hoe er nog meer kan ingezet worden op een doorgaande lijn.

We bekijken hoe de Huizen van het Kind verder mee kunnen zorgen voor een doorgaande lijn, na afloop van het Millau-project. In het kader daarvan nodigden we de coördinatoren van de Huizen van het Kind mee uit voor de online intervisiemomenten van Millau.

Botsing! Werken aan een doorgaande lijn is, binnen de Antwerpse context, een uitdaging voor de betrokken partners. In 2023 zijn we actief aan de slag gegaan met het betrekken van nieuwe partners uit de buurt. Dit bleek echter niet gemakkelijk te organiseren. De nieuwere partners gaven aan dat dit van hen een groot engagement vroeg. De 'originals' gaven dan weer aan dat zij al zo veel verder in het denkproces zaten en dat dit niet altijd matchte met het proces van de nieuwe partners. We bleken niet altijd op hetzelfde spoor te zitten.

Bij de pakken blijven zitten? Maar nee!

We blijven het betrekken van andere partners ontzettend belangrijk vinden en zijn op zoek gegaan naar alternatieve mogelijkheden. Die vonden we ook. Daarom organiseren we tijdens het schooljaar 2023/2024 **twee online intervisiemomenten 'warme overgang'** voor alle geïnteresseerden. Tijdens de intervisies delen we kennis en ervaring over de warme overgang tussen onze drie werkingen voor kinderen en hun ouders. We hopen deelnemers te inspireren om acties te ondernemen die passen binnen hun werking. Ook kijken we samen met de dienst onderwijs van de Stad Antwerpen hoe we *good practices* rond warme overgangen stadsbreed kunnen implementeren. Deze gesprekken worden verdergezet in 2024.

Botsing! 2023 was geen gemakkelijk werkingsjaar voor het project. Eind maart ging onze pionier in zwangerschapsverwijdering, om pas maart 2024 terug te keren. Er werd vrij snel een nieuwe pionier

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

gevonden, die na een week besloot dat dit toch niets voor haar was. Onze derde pionier is in augustus ziek gevallen en veel afwezig geweest tot de terugkeer van de eerste pionier in maart 2024. Daarnaast vertrok onze promotor van het project in april 2023 naar een andere werkgever om een andere uitdaging aan te gaan. We hebben met andere woorden als project niet altijd genoeg kunnen inzetten op de drie pijlers die we zelf zo hoog in het vaandel dragen, namelijk herkenbaarheid, continuïteit en voorspelbaarheid. De feedback die we kregen op de jaarrapportage van werkingsjaar 2022, hebben we naar ons gevoel niet altijd genoeg kunnen verwerken in concrete acties. Kansen om in te zetten op acties die pasten binnen het regelluw kader zijn hierdoor ook niet altijd genomen. Met de terugkeer van onze 'pioneer original' willen we dit terug rechtzetten en er weer met veel energie tegen aangaan.

Doorgaande Lijn

Fluxus Beerse, “Een beer, een dolfijn en een locomotief SAMEN op weg.”

Contactadres:

Nadine Ceulemans

Zaakvoerder – vormingswerker

0476-318101 – nadine@omvorming.be

oMvorniNg VOF, Molenstraat 24, 2350 Vosselaar

De prille samenwerking tussen een dolfijn en een trein ...

De oproep voor het project Doorgaande Lijn liep binnen bij de vzw Kinderdagverblijven Dol-fijn en werd daar enthousiast onthaald. Onmiddellijk werd er gedacht aan Beerse waar kinderdagverblijf Dol-fijn en kleuterschool 't Locomotiefje op dezelfde campus liggen en al langer samenwerken. Peuters van het kinderdagverblijf gaan regelmatig op bezoek in de instapklas en de peuterjuf brengt af en toe een bezoekje aan de peuters in het kinderdagverblijf. Ook de gemeentelijke IBO had op dat moment een vakantiewerking op de campus.

Deze prille samenwerking tussen school en kinderdagverblijf was de belangrijkste aanleiding om grondiger werk te maken van een doorgaande lijn en in te zetten op een nog warmere overgang van kinderdagverblijf naar kleuterschool. En waarom daar geen beer bij betrekken? Uiteindelijk gaan sommige peuters ook op woensdag nog naar de gemeentelijke buitenschoolse opvang. Dus werd er samen ingetekend op het project Doorgaande Lijn én ... werden de dolfijn, de trein en de beer één van de 12 pilots in Vlaanderen.

SAMEN! Dat is sowieso de rode draad in ons veranderverhaal. Deze rode draad gaat van een betere samenwerking tussen de 3 partners op verschillende vlakken, het beter leren kennen van elkaars werking en zo meer respect en waardering voor ieders eigenheid tot een aantal gezamenlijke acties. De rode draad wordt een steeds zichtbaardere doorgaande lijn. Beer, dolfijn en trein zetten de bril van de kinderen (en hun ouders) op!

Dolfijnen en beren stappen één voor één op de trein

In het begin liep de communicatie tussen de 3 partners minder vlot, maar met de hulp van een externe begeleider (een vreemde eend in de bijt?) werd dit een stuk beter.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

De Kick-off werd begin mei 2022 gegeven. **Samen dachten beren, dolfinen en treinen na over de doorsneedag van Sam, een peuter van 2,5 jaar.** De ene week in het kinderdagverblijf en één week verder in de instapklas en de buitenschoolse opvang. Wat een verschillen! Meer gezichten, een andere dagindeling, andere kinderen, ander aanbod ... Daar wilden ze SAMEN wel iets aan doen!

Als we op zoek gaan naar de succesfactoren van deze groeiende samenwerking, dan zien we dat dit stapsgewijs is gegroeid vanuit voornamelijk 2 overlegorganen:

-
- Het **kernteam**, dat bestaat uit de verantwoordelijken van elke partner én een externe procesbegeleider. Het kernteam komt driemaandelijks samen en werkt zo gestructureerd mogelijk op basis van een tijdslijn. Deze tijdslijn is opgebouwd vanuit de doelstellingen van het traject Doorgaande Lijn.
  - De **interviewgroep**, een aanvulling van het kernteam met medewerkers van de 3 partners. Van in het begin zaten dus ook de kinderbegeleiders van het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang en de kleuterjuf om de drie maanden samen met de verantwoordelijken in een interviewgroep. Daarin dachten zij na over gezamenlijke, inhoudelijke thema's die rechtstreeks gelinkt zijn aan de Doorgaande Lijn. De externe procesbegeleider zette, samen met het kernteam, de resultaten van deze interview-bijeenkomsten om in aandachtspunten en acties.
-

In het najaar van 2022 zat reeds een belangrijk kantelmoment: de **jobshadowing**. De medewerkers leerden elkaar én elkaars werking kennen. De procesbegeleider ontwikkelde hiervoor een **Kijkwijzer** en dit bleek een geschikt instrument. De medewerkers durfden hiermee kritisch kijken naar de verschillende werkingen. In eerste instantie was dit confronterend (*"Doen we het dan niet goed?!"*), maar het zette iedereen wel aan tot **zelfreflectie én actie**. Zo kan je verder lezen hoe het IBO-team werk maakt van een kwaliteitsvollere peuterwerking, hoe het kinderdagverblijf hun peuters nog meer voorbereidt op de overstap naar de kleuterschool, hoe de jongste peuters in de instapklas nu in een veilige maar uitdagende buitenruimte kunnen spelen, samen met hun leeftijdsgenoten van het kinderdagverblijf.

Belangrijke conclusie: uiteindelijk wil een andere aanpak niet noodzakelijk zeggen dat die aanpak niet goed is ... iedere werking behoudt zijn eigenheid, maar groeit wel naar elkaar toe. Het belang van kinderen en ouders staat hierbij centraal. De interviewgroep én het kernteam werken in een sfeer van respect, openheid en vertrouwen en willen graag van elkaar leren. Zo krijgt de samenwerking steeds meer vorm: er werden en worden **gemeenschappelijke doelen gesteld rond zindelijkheid, een pedagogische visie op peuters en wennen**. Het nieuwste thema is een gezamenlijk ouderbeleid.

De ontstane verbinding zorgt er ook voor dat er spontaan van alles in gang wordt gezet: speel materiaal of ideeën rond aankopen uitwisselen, op een lesvrij moment gaan de peuters van het kinderdagverblijf spelen in de instapklas. Eén van de zichtbaarste resultaten is de avontuurlijke en vooral gedeelde buitenruimte op het domein van de school. Daarover verder meer!

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Wat dolfijnen, beren en de trein gemeenschappelijk hebben

Hoe kijken we naar peuters?

Elke partner werkt met peuters én heeft zijn eigen pedagogische visie over hoe best omgaan met (jonge) kinderen. Toch wilden we graag een **gezamenlijke visie op peuters** ontwikkelen. Tijdens de interviews groeiden deze visie stilaan verder uit. We wisselden daar uit over de speelomgeving, hoe we kijken naar peuters en wat ze allemaal nodig hebben om te ontwikkelen. De eerdere jobshadowing was ook een vertrekpunt. En het bleef niet bij een mooie visie op papier. Elke partner keek kritisch naar de eigen werking en formuleerde verbeterpunten. De tweede ronde jobshadowing, mét een aangepaste Kijkwijzer, zoomde in op de zichtbaarheid van de gezamenlijke pedagogische visie. Opnieuw een moment om acties te formuleren om zo nog verder te groeien in het kwalitatief omgaan met peuters!

Pedagogische visie

voor een warme overgang

Zorgen voor een vlotte en warme overgang
van kinderopvang naar school
voor onze allerkleinsten.

Betekenisvolle speelomgeving

- Kinderen zijn van nature nieuwsgierig en onderzoekend. Ze ontdekken en ervaren de wereld al spelend.
- Spelen is voor hen noodzakelijk voor hun brede, persoonlijke ontwikkeling
- Jonge kinderen spelen in een betekenisvolle context.
- Wij creëren een rijke speelomgeving volgens de interesse van de kinderen
- Wij spelen mee en verhogen zo de speelkwaliteit.

Kind staat centraal

- Kinderen moeten zich goed voelen en zelf keuzes kunnen maken om zo tot volle ontwikkeling te komen.
- Het proces is voor ons belangrijker dan het resultaat. We geven ze daarom de tijd en de ruimte om zaken te ontdekken en uit te proberen.
- We focussen op sterktes en talenten.
- We reageren sensitief, komen stimulerend tussen en geven kinderen autonomie.

Brede ontwikkeling

- Kinderen ontwikkelen zich op diverse ontwikkelingsdomeinen.
- Wij zorgen voor kansen op al deze ontwikkelingsdomeinen.
- We kijken niet naar tekorten maar wel naar welke behoefte niet vervuld zijn
- In onze communicatie naar alle betrokkenen baseren we ons op degelijke observaties.

Een samenwerkingsproject van

BASISSCHOOL
't Locomotiefje

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Dat lastige thema ... zindelijkheid!

Kinderen van 2,5 jaar zijn niet automatisch zindelijk als ze overstappen van het kinderdagverblijf naar de kleuterschool en de buitenschoolse opvang. Hoewel de dolfijnen, de beren en de trein al goed hadden nagedacht over dit proces en nog extra elementen hieraan hebben toegevoegd tijdens het project Doorgaande Lijn, was er bijvoorbeeld geen toilet aanwezig in de kleuterklas en gebeurden er nog teveel “ongelukjes” op de buitenschoolse opvang ... Dit wil niet zeggen dat er geen aandacht werd geschonken aan zindelijkheid, maar een DOORgaande lijn was nog niet aanwezig. Tijd dus om na te denken over zindelijkheid,

proberen op 1 lijn te komen (ook met de ouders!) en te streven naar een beter uitgewerkt proces, waar de 3 partners nog steeds hun eigen toets aan kunnen geven.

In eerste instantie promootten we de webinars van Opgroeien rond zindelijkheid bij de medewerkers én de ouders, zodat alvast de eerste zaadjes werden geplant voor een gezamenlijke visie en aanpak.

De dolfijnen werkten ondertussen gestaag verder aan hun zindelijkheidsbeleid door kinderen en ouders op een speelse, niet-dwingende manier te motiveren en positief te bekrachtigen. Dit gebeurde met een koffertje voor de ouders met daarin spelletjes en een boek. In de instapklas kwam er, naast een uitgeschreven stappenplan rond zindelijkheid, een toilet. De beren waren nog creatiever: zij verspreiden potjes in de buitenruimte, zodat de peuters niet meer de lange ‘reis’ naar de toiletten moesten ondernemen.

Sommige beren zeggen dat ze niet kunnen zwemmen als dolfijnen

De gemeentelijke buitenschoolse opvang was aan het begin van het traject de minst bekende partner. Enkel in paas- en zomervakantie boden ze vakantie-opvang aan op de Fluxus-campus. De voor- en naschoolse opvang gebeurde door een medewerker van de school.

Wegens besparingsmaatregelen voerde het gemeentebestuur vanaf het schooljaar 2023-2024 ook het vakantie-aanbod af. Voor- en naopvang blijft in beheer van de school. Toch zijn de beren steeds duidelijker meegestapt in het Doorgaande Lijn-verhaal!

Kleutergerichte werking in IBO

In het IBO wordt uiteraard niet enkel gewerkt met peuters. Toch hebben deze jongste kinderen de voorbije jaren meer aandacht gekregen en hebben de kinderbegeleiders meer ingezet op een afgestemd aanbod. Dit was één van de aandachtspunten vanuit de eerste jobshadowing, waarbij de beren, dolfijnen en de trein bij elkaar gingen kijken. Ze kregen hiervoor een uitgewerkte Kijkwijzer mee en bespraken hun observaties tijdens één van de eerste intervisie-bijeenkomsten.

De nood aan een meer peutergerichte aanpak ontstond daar. In de maanden die volgden dacht het IBO-team na, lanceerden ze ideeën om meer rust en structuur te bieden aan de peuters. Niet altijd eenvoudig met een minimale personeelsbezetting!

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Toch zijn er verschillende acties opgezet, die de kwaliteit van de peuteropvang zeker hebben verhoogd. Zoals eerder al aangegeven waren er, door het plaatsen van potjes op verschillende

plekken in de reuzegrote buitenruimte, minder plasincidentjes met gelukkige peuters én ouders als gevolg.

Ook werkten de beren aan een daglijn. Dit had als gevolg dat peuters nu beter weten wat er hen te wachten staat en dit heeft ook invloed op hun welbevinden in het algemeen.

De 'portier van de dag', een soort van aandachtsbegeleider voor de jongste kinderen, wordt momenteel uitgetest in één van de opvanglocaties ...

Ten slotte heeft ook het bekendmaken van de werking van de buitenschoolse opvang vanuit kinderdagverblijf en

kleuterschool ervoor gezorgd dat ouders gemakkelijker hun weg vinden naar de opvang.

Zoals bij alle nieuwe acties blijft het belangrijk om deze elke keer opnieuw onder de aandacht te brengen op teamvergaderingen, tijdens plaatsbezoeken, via het logboek ...

Dolfijnen op virtueel schoolbezoek

Niet alle kinderen schuiven vanuit het kinderdagverblijf door naar 't Locomotiefje, maar hebben uiteraard evenveel recht op een warme overgang.

Om dit mogelijk te maken werden er **van de drie gemeentelijke scholen in Beerse fotoboekjes** gemaakt. Samen met de kinderbegeleider bladeren de peuters door deze foto's en leren zo hun juf kennen, zien ze de ingang van de school, weten ze waar het onthaalmoment doorgaat en welke leuke speelplekken er zijn in de instapklas. Dit is een mooie aanvulling op de kijk- en wenmomenten, die de scholen voor peuters en hun ouders organiseren.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Daarnaast oefenen de peuters ook met (hun) brooddozen: open- en toedoen, boterhammen eten, terug in hun rugzak steken. Ouders werden hierbij betrokken én kregen een filmpje hierover te zien via Facebook. De peuters vonden het ook heel fijn en voelden zich speciaal, groot.

Een trein is het liefst van al ... buiten!

Uitdaging, buitenlucht, ontmoetingsplek voor peuters en hun begeleiders ... het was een lang, doordacht proces om tot een **gezamenlijke buitenruimte** te komen voor de peuters van zowel school als kinderdagverblijf. De ideale verbinding tussen beide groepen!

Het resultaat mag er zijn: een aantrekkelijke, avontuurlijke, maar toch geborgen buitenruimte op maat van peuters. Ook ouders zijn enthousiast en geven aan dat het een heel mooie en veilige ruimte is, waar hun kinderen naar hartenlust kunnen ontdekken.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Voor de medewerkers is dit nog maar eens een aanleiding om samen te werken en na te denken over afspraken, aanbod, gebruik ... van deze spiksplinter-nieuwe speelplek.

Struikelblokken voor beren, dolfijnen en de trein

De onvermijdelijke **personeelswissels** vertraagden soms het proces, maar het enthousiasme van de oorspronkelijke intervisie-deelnemers zorgden ervoor dat nieuwe collega's snel mee waren.

Medewerkers van het IBO werden meer en meer ingezet bij de andere partners. Toch stellen we vast dat de **verschillen in arbeidsvoorwaarden** van de drie werkgevers het grootste obstakel vormen om vlot medewerkers uit te wisselen. Voorlopig geen echte doorgaande lijn voor de medewerkers dus!

Een ander struikelblok is de **fysieke afstand** van de gemeentelijke opvanglocaties ten opzichte van kinderdagverblijf en kleuterschool. Tegelijkertijd blijft dit misschien een uitdaging voor de toekomst om een (nieuwe) samenwerking tussen school en IBO op poten te zetten ...

De **betrokkenheid van het lokaal bestuur** en de gevolgen van het BOA-decreet blijven (*op het moment van schrijven – juni '25*) nog onduidelijk. Sinds 2025 worden er wel verkennende stappen gezet richting een samenwerkingsverband. Gelukkig is er binnen Beerse al jarenlang heel wat vakantieaanbod voor basisschoolkinderen en zal een toekomstige BOA-regisseur alvast niet van nul moeten starten.

En ja ... een klassieker: veel zin na een bijeenkomst van kernteam of intervisie-groep tot **de waan van de dag** het weer overneemt! Vooral in het IBO is er wel een beetje de angst dat die uitwisselmomenten gaan verdwijnen nadat het traject is afgerond en dat de resultaten naar de achtergrond gaan verdwijnen ...

Blijven inzetten op intervisie en warm houden van resultaten zijn echter het streefdoel van het kernteam.

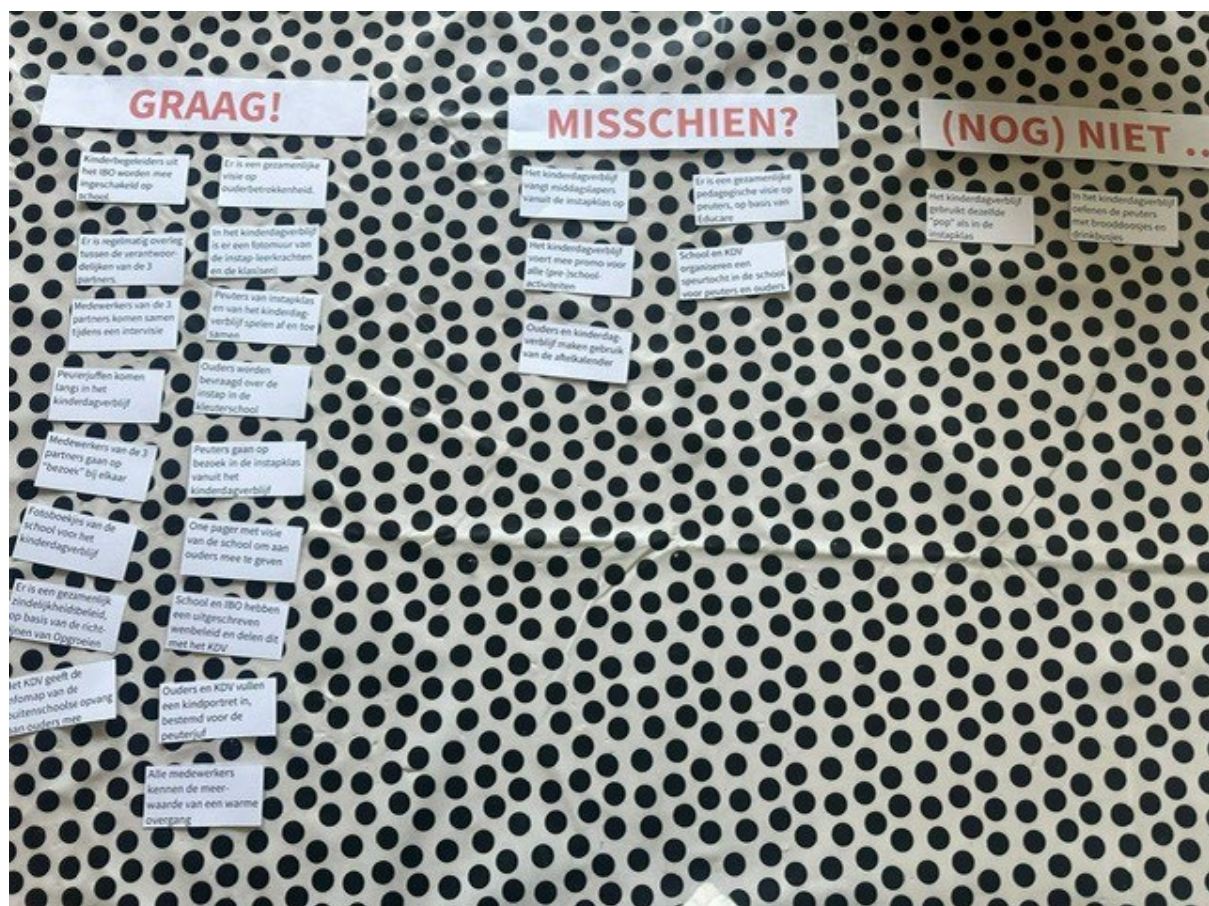
Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

De vreemde eend trekt de wijde wereld in

Het project Doorgaande Lijn liep aanvankelijk drie jaar, maar kreeg een verlenging van een half jaar (*tot eind juni '25*). Omdat één van de kernteamleden ondertussen een andere job ging doen, was er even een twijfel om mee in te stappen. Maar er lagen nog een aantal uitdagingen ...

Naast het verder uitwerken van de resultaten van het oorspronkelijke project, werd er gekozen om de Doorgaande Lijn verder te **promoten bij de andere scholen en opvanginitiatieven** in Beerse. Deze opdracht werd grotendeels opgenomen door de externe procesbegeleider. Binnen de Fluxus-scholengroep werd recent ook iemand aangesteld om de link te leggen tussen welzijn (de kinderdagverblijven) en onderwijs. Verschillende Dol-fijn-kinderdagverblijven liggen namelijk op hetzelfde domein als een Fluxus-school. Deze medewerker heeft zich pas sinds de terugkeer van de Dol-fijndirectie volledig op de samenwerking tussen welzijn en onderwijs kunnen focussen. Buiten een éénmalige deelname aan een kernteamoverleg en het volgen van de studiedag van 22 mei '25, is er geen ruimte geweest om meer betrokken te geraken op het Doorgaande Lijn-project van Fluxus.

Zes maanden is kort en de ervaring leert dat samenwerken en vertrouwen veel tijd en het nodige massagewerk vragen. Toch zijn er al verschillende **nieuwe samenwerkingen** opgezet. In deelgemeente Vlimmeren werd een aantal enthousiastelingen gevonden en zal er op de valreep een kernteam worden samengesteld. Dit kernteam bestaat uit de verantwoordelijken van een kinderdagverblijf en groepsopvang van samenwerkende onthaalouders, de directeur van de enige basisschool en de coördinator van de gemeentelijke buitenschoolse opvang. Omdat deze laatste van in het begin betrokken was bij het Fluxusproject, is zij in dit nieuw kernteam de enige

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

ervaringsdeskundige, maar het enthousiasme vanuit de andere leden gaat er gegarandeerd voor zorgen dat er de komende jaren meer en meer doorgaande lijntjes worden uitgestippeld. Aan ideeën en mogelijkheden alvast geen gebrek ... zoals je op de foto kan zien!

Ferm en I-Mens, twee diensten met onthaalouders in Beerse en Vlimmeren zijn eveneens betrokken. Ze kregen verschillende materialen vanuit het oorspronkelijke traject en verdelen met plezier de vernieuwde fotoboekjes bij hun onthaalouders.

Ook buiten Beerse wordt er werk gemaakt van de Doorgaande Lijn. Ideeën vanuit die gemeentes worden op hun beurt mee opgenomen binnen het oorspronkelijke project. Zo was er een mooi voorbeeld van een **fotoboek** vanuit Arendonk (zie foto). Het boek oogt heel professioneel, betreft de

klaspop Jules in het verhaal en is heel bruikbaar voor kinderbegeleiders om samen met de peuters (voor) te lezen.

Het LOK van Vosselaar ontwikkelde een **kindportret**, waarin ouders een heleboel nuttige info kunnen meegeven aan de peuterleerkracht over hun kind. De kinderopvang mag/kan dit mee invullen of ouders stimuleren om dit zeker te doen.

De stadsregio Turnhout werd zo ook betrokken partner vanuit het **samen-werkingsverband Kordia**. Kordia streeft ernaar een **regierol kinderopvang** op te nemen. Een eerste verkennend overleg had reeds plaats, binnenkort volgt een tweede overleg, waarin we de goede praktijken vanuit het Fluxusproject verder gaan delen.

Eén van de focussen van dit laatste half jaar was een grotere betrokkenheid creëren van de gemeentescholen op het vlak van een **warmer overgang**. Vanuit de directie is er momenteel weinig animo om extra in te zetten op een Doorgaande Lijn. Enkel het verspreiden van de vernieuwde fotoboekjes bij de onthaalouders en kinderdagverblijven van de gemeente ondervinden weinig tegenstand. Daarnaast werden ook de leerkrachten van de instapklassen bevraagd over hun huidige aanpak van instappers. Daaruit blijkt dat er uiteraard heel wat acties worden ondernomen binnen de eigen klas en school om peuters en hun ouders te laten wennen. Toch gaven de instapleerkrachten ook nog **extra mogelijkheden** aan. Deze werden overgemaakt aan de algemeen directeur van de gemeentescholen:

-
- een klein verslagje of overleg over hoe de eerste 2,5 jaar thuis of op de kinderopvang verliepen, welke gewoontes de peuters hebben ontwikkeld,
  - ouders anders/meer aanmoedigen om naar de infoavond of het meespeel-moment te komen,
  - ouders mogen de volledige eerste week hun kind in de klas afzetten,
  - een apart peuterstukje of deels aparte speeltijden voor de peuters zodat ze zich veiliger voelen.
-

Hopelijk leren buitenschoolse opvang en peuterleerkrachten elkaar nog beter kennen en vertrouwen, kunnen onthaalouders of kinderdagverblijven info over het wenbeleid van de scholen mee verspreiden en ontstaan zo kleine, maar o zo belangrijke doorgaande lijntjes tussen alle betrokkenen.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Lijntjes die het voor kinderen en ouders gemakkelijker maken om die grote oversteek te maken.

Om het met de woorden van medewerkers van de drie oorspronkelijke partners te zeggen: *“Elkaars werking kennen, zorgt ervoor dat we vragen (durven) stellen aan elkaar en niet meer zomaar vertrekken vanuit veronderstellingen.”*

Ten slotte ...

Ondertussen zijn in de gemeente Beerse gesprekken opgestart met scholen en andere opvangpartners van het samenwerkingsverband BOA over de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen. Door de jarenlange samenwerking rond Doorgaande Lijn is dit voor 't Locomotiefje alvast een herkenbaar iets en kan de lijn verder doorgetrokken worden.

Beer, dolfijn en locomotief zijn alvast heel trots op hun verhaal en denken dat het zeker inspirerend kan zijn voor andere kinderdagverblijven, scholen en IBO's, binnen en buiten de eigen gemeente.

Doorgaande Lijn

De Tandem, Brugge – “Doorgaande Lijn van 0 tot 6”

Contactadres:

Foeke Mouton, directeur

Leopold Debruynestraat 56, 8310 Brugge

foeke.mouton@detandem.be , 050/37.76.78

Wie zijn we?

De Tandem is een **kindcentrum** gelegen op een groot, groen domein in Sint-Kruis, Brugge. Kinderen van 0 tot 12 jaar leren en spelen in De Tandem, binnen en buiten de schooltijd. Ze kunnen er hun talenten breed ontwikkelen.

Een kindcentrum is een plek waar onderwijs, opvoeding, ontwikkeling, zorg, opvang en ontspanning in elkaar overvloeien. We stellen ons domein 52 weken per jaar open voor kinderopvang, school, vakantiewerking, verenigingen of ontmoetingen met de buurt. Onze begeleiders (leerkrachten, kinderverzorg(st)ers, zorgleerkrachten, opvoeders, vrijwilligers ...) vormen één team. Iedereen die in het kindcentrum werkt, heeft dezelfde visie op de wijze waarop kinderen leren en zich ontwikkelen.

Samen met het hele team wordt nagedacht over de visie en missie. Meerdere pedagogen inspireren ons bij het realiseren van een centrum waar de ‘educare’-benadering centraal staat. Zo zijn Célestin Freinet, Emmi Pickler, Loris Malaguzzi inspiratiebronnen om onze pedagogiek te actualiseren.

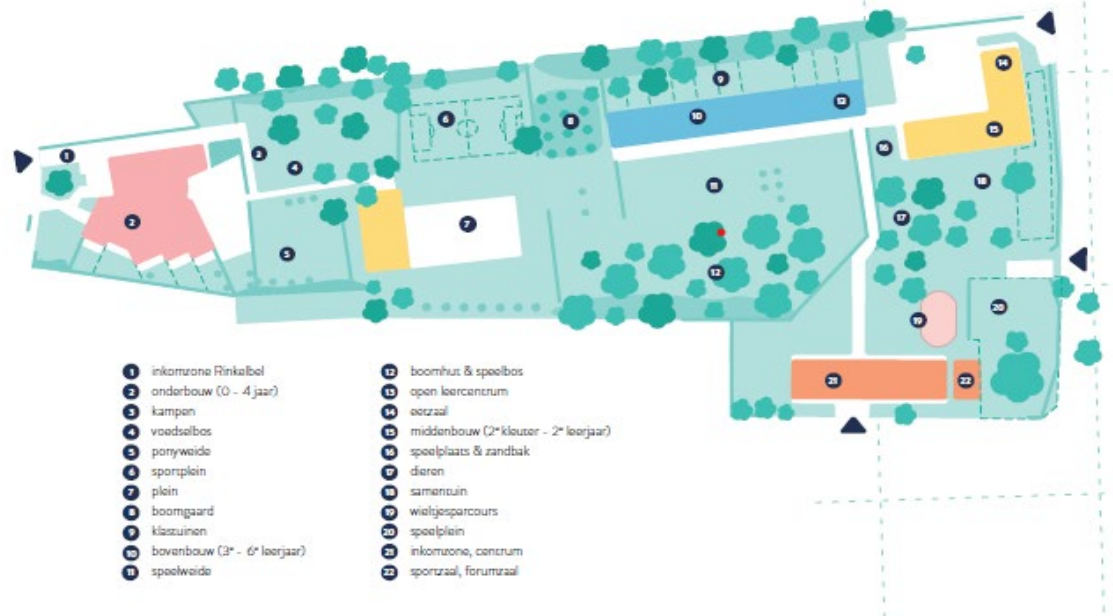

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

ONS DOMEIN

ONZE REIS BEGINT HIER:

Van kinderopvang en een basisschool groeien tot een buurtgericht kindcentrum

Groeien van een kinderopvang en basisschool naar een buurtgericht kindcentrum vraagt een doordacht stappenplan en overleg met overheidsinstanties. In 2014 stelden we onze visie voor aan medewerkers van het ministerie van Onderwijs, Stad Brugge, de pedagogische begeleidingsdienst en Flanders Synergie. Internationale studiereizen, verspreid over meerdere jaren, naar kindcentra in Nederland, Finland, Italië, Groot-Brittannië, Denemarken, Portugal, Duitsland, Spanje en Malta, ondersteunden de uitbouw van het centrum.

Vanaf september 2017 combineerden we kinderopvang en onderwijs in gemengde leeftijdsgroepen. Nu worden in deze onderbouw ouders met kinderen tussen 0 en 4 jaar dagelijks warm onthaald. In meerdere fases wordt het groepsoverschrijdend werken uitgewerkt binnen de middenbouw (4-tot-8-jarigen) en bovenbouw (8-tot-12-jarigen). De samenwerking en aandacht voor warme transitie maken deel uit van het project doorgaande lijn voor alle kinderen in het kindcentrum.

Tewerkstelling en financiële impact

Kinderopvang voor kinderen tussen 0 en 2,5 jaar en naschoolse kinderopvang voor kinderen tussen 2,5 en 12 jaar vallen onder de regelgeving en subsidiëring van het departement Welzijn. Kleuteronderwijs valt onder de regelgeving en subsidiëring van het departement Onderwijs. In de onderbouw en naschoolse opvang vraagt dit om een nieuwe organisatiestructuur en een herziening van het financieel beleid.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Bovendien zitten we met een verscheiden team met begeleiders met verschillende opleidingen, arbeidsovereenkomsten en uurroosters:

Samenstelling 'team onderbouw'

Functie:	Aantal personen	Opleiding	Uurrooster Globaal Aantal uren Aantal verlofdagen
Kindbegeleider voorschoolse opvang	3		20, 22 of 24 uur (werken niet voltijds) 20 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Onderbouw Verantwoordelijke	1	Bachelor in het kleuteronderwijs + Bachelor in de toegepaste psychologie	28 uur 24 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Kindbegeleider onderbouw 0 tot 3 jaar + administratieve taken	1	Bachelor in de Orthopedagogie	24 uur 20 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Kindbegeleider onderbouw 0 tot 3 jaar	5	Kindbegeleider	38 uur 30 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Kindbegeleider onderbouw 0 tot 3 jaar	6	Kindbegeleider	30 uur 24 verlofdagen 14 wettelijke

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

			feestdagen
Kindbegeleider onderbouw 0 tot 3 jaar	1	Zorgkundige	30 uur 24 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Pedagogisch coach	1	Bachelor Pedagogie van het jonge kind en Bachelor in de Orthopedagogie	28 uur 24 verlofdagen 14 wettelijke feestdagen
Kleuterleidsters in de 1ste kleuterklas	2	Bachelor in het kleuteronderwijs	24 uur + uren voorbereiding Schoolvakanties en feestdagen

We investeren hier optimaal in de begeleiding van onze jongste kinderen, omdat we overtuigd zijn van het belang van ‘de eerste 1000 dagen’. Via onze manier van werken investeren we in extra vlinders en 2 leerkrachten voor de eerste kleuterklas, zodat er meer begeleiding is. De uren voor de 2 leerkrachten krijgen we vanuit ons onderwijsurenpakket, de extra personeelsleden voor het kinderdagverblijf zijn een extra financiële investering.

*Belangrijke kanttekening vanaf hier: omdat we elke job en elk teamlid als een belangrijke schakel zien binnen onze werken, **spreken we steeds van begeleiders**, of het nu om leerkrachten, kindbegeleiders of kinderverzorg(st)ers gaat.*

In functie van de samenwerking, gedeelde visie en het uitbouwen van de competenties van onze begeleiders zetten we in op **nascholing** (externe partners) en **coaching** (tijdens de uren - interne coach), zodat we alle (nieuwe) teamleden mee kunnen nemen in ons verhaal en om hun competenties voor het werken met onze doelgroep te versterken.

Omdat de begeleiders van het kinderdagverblijf meer uren per week op het werk moeten zijn, een andere verloning krijgen en minder verlof hebben, komen we een stukje tegemoet: er zijn **extra verlofdagen** en de vlinders roosteren andere collega's op momenten vrij zodat zij in hun uren (een deel van) hun administratie kunnen doen.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

De onderbouw

Kinderen tussen 0 en 3 jaar worden in een gemengde leefgroep opgevangen. De jongste kleuters worden dagelijks onthaald in die '0-3 jaar leefgroep'. Bij aanvang van de overstap naar het kindcentrum werden de kinderen opgevangen in gemengde leeftijdsgroepen (0- en 4-jarigen). Dit vanuit de overtuiging dat een gemengde leeftijdsgroep ontwikkelingskansen biedt aan jonge kinderen, maar ook dat de jongste kleuters genieten van de pedagogische aanpak in de groepsopvang. Omdat de infrastructuur minder geschikt was, de kind/begeleider ratio te hoog lag en de nieuwbouw op zich liett wachten, werd besloten om de leeftijdscategorieën in de leefgroepen te herzien.

Momenteel zijn er **vier leefgroepen voor kinderen tussen 0 en 3 jaar en één leefgroep voor kinderen tussen 3 en 4 jaar**.

Bij ons is er **geen breuklijn op de leeftijd van 2,5 jaar**. De 'schoolgaande' peuters blijven in hun vertrouwde leefgroep in de kinderopvang. Peuters krijgen zo de mogelijkheid om op hun eigen ritme te groeien, om de stap te zetten naar het potje als ze er echt klaar voor zijn, om te slapen als ze daar nood aan hebben, zo zetten we in op een zorgzame speel- en leeromgeving voor jonge kinderen.

Kinderen kunnen een zachte overgang naar de eerste kleuterklas (3-4-jarigen) maken op een moment dat ze er klaar voor zijn. Dit hoeft niet per se op 1 september, maar kan ook later indien nodig/gewenst. Voor 1 september doorschuiven is helaas niet mogelijk binnen het huidige jaarklassensysteem. De leefgroep van de 3-4-jarigen is afgestemd op het dagschema van het kleuteronderwijs. De kleuters eten in kleine groep, kunnen slapen, of spelen over de middag in kleine groep, onder begeleiding van 2 begeleiders van het naschoolse team.

'0 tot 3 jaar'-werking

Baby's en peuters (0 tot 3 jaar) verblijven in vier gemengde leeftijdsgroepen van maximaal 18 kinderen en 3 begeleiders. Kinderen verblijven drie jaar lang in dezelfde vertrouwde omgeving. De begeleiders zetten in op het uitbouwen van een hechte vertrouwensrelatie met kinderen en ouders. Binnen een veilige omgeving krijgen kinderen alle kansen om te spelen, leren en ontdekken. In de werking 0 tot 3 jaar werken twee fulltime begeleiders per leefgroep, twee begeleiders werken flexibel, volgens de nood in alle leefgroepen. Iedere begeleider beschikt wekelijks over een kindvrije opdracht en wordt tijdens deze opdracht vervangen door een vertrouwde medewerker. De begeleiders hebben verscheidene diploma's, maar er is in deze groep geen begeleider met het diploma van kleuteronderwijs.

Eerste kleuterklas

De kinderen van de eerste kleuterklas verblijven samen in een vijfde groep, met twee vaste begeleiders. Doordat we geen peuterklas inrichten en hierin dus ook geen begeleider staat, hebben we twee leerkrachten in de eerste kleuterklas. Binnen deze groep worden kinderen nog meer uitgedaagd tot spel, beweging en fantasie. De ruimte en het materiaal kunnen kinderen nieuwsgierig maken, hen aanzetten om iets te creëren of uitdagen tot fantasiespel. Kinderen die de leeftijd hebben om in te stappen in de eerste kleuterklas, maar er nog niet aan toe zijn, krijgen de mogelijkheid om op een later tijdstip in het schooljaar door te stromen naar de eerste kleuterklas.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Ook hier is 'educare' van groot belang. Doordat er twee begeleiders zijn, is er tijd om te focussen op zowel zorg als leren. Kinderen die doorstromen naar het eerste kleuter ervaren de stap als minder groot omdat dit doorgaat in hetzelfde gebouw. De fysieke ruimtes zijn hetzelfde voor deze kinderen. De kinderen kennen de gemeenschappelijke ruimtes al 3 jaar lang. **Wekelijks wordt er ook een opendeurmoment georganiseerd. Dan worden de deuren van de vijf leefgroepen opengezet en kunnen kinderen kiezen in welke leefgroep ze spelen.**

Atelierwerking

Één van de begeleiders van het eerste kleuter neemt de schoolgaande peuters één keer per week mee voor een **sport- of ateliermoment**. Hier is ons doel dat de schoolgaande peuters deze begeleider leren kennen om dan volgend schooljaar in het eerste kleuter te starten. Ook hier staat herkenbaarheid en vertrouwen voorop. Tegelijkertijd koppelen we de ontwikkelingsdoelen van het onderwijs aan de ateliers die zowel door leerkrachten als kindbegeleiders gegeven kunnen worden.

Dagelijks proberen we ateliermomenten in te richten waar de oudste kinderen van de 0-3-groepen naar één van de ateliers in het gebouw gaan. Tijdens de atelierwerking wordt er gezorgd voor extra uitdaging voor onze schoolgaande peuters. Een deel van het budget van 'doorgaande lijn' werd gebruikt voor de inrichting en de materialen van deze atelierruimtes: licht-donker-ruimte, *loose parts*-atelier, crea-atelier en muziekatelier.

De middenbouw

Na de eerste kleuterklas gaan de vierjarige kleuters naar de middenbouw. De middenbouw bevindt zich aan de andere kant van het domein. Ook hier zorgen we voor een warme overgang. Dit doen we door, na de paasvakantie, wekelijks te spelen op het 'grote' speeldomein van de middenbouw. Ook gaan de kinderen meermaals op bezoek naar hun volgende klas. Daarnaast gaan de kinderen het hele jaar door sporten in de sportzaal die zich bevindt naast het gebouw van de middenbouw.

Indien mogelijk gaat één van de begeleiders van de eerste kleuterklas mee met de kinderen naar de middenbouw. De begeleider van de tweede kleuterklas gaat dan terug naar de eerste kleuterklas zodat deze begeleider het jaar erna opnieuw mee kan met de kinderen naar de tweede kleuterklas. We installeerden als het ware een *loop*.

Voor- en naschoolse opvang

Er wordt ook een warme overgang voorzien naar de voor- en naschoolse opvang. Schoolgaande peuters worden altijd opgevangen in hun vertrouwde leefgroep (0 tot 3 jaar). De kinderen van de eerste kleuterklas gaan als ze er nood aan hebben voor en na schooltijd terug naar hun vorige leefgroep (0 tot 3 jaar). Wanneer de kinderen er klaar voor zijn, gaan ze spelen in de opvang waar kinderen tussen 4 en 12 jaar worden opgevangen.

We zorgen niet enkel voor een warme overgang op schooldagen, maar ook tijdens **vakanties**. Schoolgaande peuters worden in vakanties, behalve in de zomervakantie, opgevangen in hun vertrouwde leefgroep. Eerste kleuters worden in het begin van het schooljaar opgevangen in hun vorige leefgroep (0 tot 3 jaar) en later in het jaar in de naschoolse opvang. De kinderen van de middenbouw worden in vakanties opgevangen in de naschoolse opvang.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Zomervakantie

Tijdens de zomervakantie wordt er ook opvang georganiseerd door de naschoolse opvang, dit voor kinderen vanaf de schoolgaande peuters tot einde eerste leerjaar. Dit is de eerste keer dat de schoolgaande peuters in een andere ruimte worden opgevangen. Om ervoor te zorgen dat ook hier de warme overgang gegarandeerd wordt, komen de begeleiders van de naschoolse opvang na de paasvakantie kennismaken met de kinderen van de leefgroepen (0 tot 3 jaar). Dit zorgt ervoor dat de overgang zachter verloopt, de herkenbaarheid en het vertrouwen wordt opgebouwd. We merken dat kinderen het nodig hebben om al op voorhand kennis te maken met de verschillende gezichten die hier werkzaam zijn.

Registratie

Tijdens de voor- en naschoolse opvang stelden we vast dat er veel 'begeleidingstijd' verloren ging met het in- en uitschrijven van de kinderen in de opvang. Er moest quasi constant een begeleider aan de computer zitten om in en uit te schrijven. Via het project 'doorgaande lijn' kochten wij het **programma Deona** aan voor de voor- en naschoolse opvang. Met dit programma kunnen ouders hun kind zelf in- en uitschrijven a.d.h.v. een QR-code. Op deze manier kunnen alle aanwezige begeleiders instaan voor het effectief begeleiden van de kinderen.

Dagelijks activiteiten

Een andere vaststelling is dat er meer en meer kinderen naar de naschoolse opvang komen, waardoor het vanzelfsprekend drukker wordt. Samen met het team zochten we hiervoor een oplossing. Een van de begeleiders bracht via het project 'doorgaande lijn' een bezoek aan een buitenschoolse opvang in Nederland. Daar werden dagelijks activiteiten georganiseerd voor de kinderen. Bij ons kunnen kinderen nu ook dagelijks vrijblijvend deelnemen aan een activiteit met één van de begeleiders. Er worden sportactiviteiten, filmavonden, crea-momenten, kookactiviteiten ... georganiseerd. Ook kunnen wat oudere kinderen naar de tienerruimte of kunnen kinderen hun huiswerk maken. Deze activiteiten worden georganiseerd in de ruimtes van de school, kinderopvang of naschoolse opvang. Kortom, we werken met gedeelde ruimtes en materialen.

Ouders

Als kindcentrum vinden we een vertrouwde relatie met ouders belangrijk. Zij zijn de eerste partners in de opvoeding van hun kinderen. We zetten in op ouderparticipatie door te zorgen voor verschillende overlegplatformen en communicatiekanalen:

- We organiseren per leefgroep **twee keer per jaar een leefgroepoverleg**. Dit is een overleg waarop alle ouders van de leefgroep uitgenodigd worden om te luisteren naar info over de (werking van de) leefgroep, alsook om vragen te stellen en elkaar te leren kennen.
- Elke leefgroep heeft ook **één of meer leefgrouppouder(s) die als brug fungeren** tussen de ouders en de school. Ook al deze ouders komen 3x per jaar samen op een **ouderraad**.
- Daarnaast gaan er drie keer per jaar **individuele gesprekken** door. Ouders worden daarbij uitgenodigd voor een individueel gesprek over de ontwikkeling hun kind.

Los van deze overlegplatformen zijn **ouders ook dagelijks welkom** in de leefgroepen voor een warme overgang van thuis naar kinderopvang en school.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

In de '0 tot 3 jaar'-werking mogen alle kinderen tot 10u aankomen. Ouders komen binnen in de leefgroep en zetten zelf de spullen van hun kind in het bakje in de leefgroep. Er wordt tijd genomen om met de begeleiders te praten en afscheid te nemen van hun kind.

In de eerste kleuterklas zijn ouders welkom in de klas van 8u tot 9u. Ook hier wordt er tijd gemaakt om met de ouders te praten en krijgen ouders de tijd om afscheid te nemen van hun kind. Terwijl de begeleiders de tijd nemen om met de ouders te praten, spelen de kinderen in de hoeken. Om 9u begint het kringgesprek.

Ook in de middenbouw blijven ouders welkom in de klassen. Er wordt op dezelfde manier gewerkt zoals in het eerste kleuter, maar het kringgesprek start om 8u45.

In de onderbouw (leefgroepen 0-3) zijn er drie wenmomenten voorzien voordat het kind start in het kindcentrum. De eerste keer wennen kinderen samen met hun ouder(s). De tweede keer komen de ouder(s) opnieuw mee. Er wordt dan tijd gemaakt om samen te zitten en alle info uit te wisselen. De begeleider kan al eens een flesje geven of het kind in bed leggen. De derde keer komt het kind alleen voor een uurtje. Indien het nodig is voor het kind en/of ouders om meer te wennen, zijn ze altijd welkom.

Naar evaluatie van de werking toe krijgen **ouders jaarlijks een enquête** over de werking. Daarnaast werden ouders tweemaal uitgenodigd voor een **focusgroep** om samen de werking te bespreken.

Er is een algemene tevredenheid van ouders over de werking en de doorgaande lijn in ons kindcentrum. Vooral de warme overgang, het volgen van het ritme van het kind en de sterkte van het team kwam tijdens het laatste overleg naar voor. Wat we nog meenemen is het zomeraanbod voor de jongste peuters. Hier willen we zoeken naar hoe we de zomerkampjes nog laagdrempeliger kunnen maken voor hen. Schoolgaande peuters die in september nog niet startten in de eerste kleuterklas, gaan in de zomer wel naar de kampjes in de rotonde, buiten hun vertrouwde leefgroep. Dit is voor veel kinderen een plotse overgang. We nemen de feedback mee naar teamvergaderingen en we zoeken samen naar een oplossing.

Kindvolgsysteem & rapportage

Elk kind krijgt een portfolio dat meegaat van 0 tot 12 jaar. Een groot boek waar foto's, tekeningen, kunstwerkjes, mijlpalen, ziko-vo's ... bijgehouden worden. Het weerspiegelt de groei van klein naar groot, van de eerste krabbels naar vrije tekst (Freinet), van kopvoeters tekenen naar schetsen en schilderijen.

Van zodra de kinderen schoolgaand zijn, wordt via Smartschool ook het leerlingvolgsysteem gebruikt om de ontwikkeling van kinderen te bewaken en te documenteren.

Tweemaal per jaar krijgen alle schoolgaande kinderen vanaf 04 een groeiboekje. In dit groeiboekje vinden de ouders en kinderen een geschreven neerslag van de evolutie van het kind. We focussen daarbij niet enkel op het cognitieve, maar op de totale ontwikkeling van de kinderen. Ook in de lagere school werken we met deze groeiboekjes, in plaats van traditionele rapporten met punten.

Hindernissen

In ons verhaal botsen we zonder twijfel op enkele hindernissen.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Aangezien we kinderen van 0 tot 4 groeperen in één gebouw, aangezien we de kinderopvang en de kleuterschool samenbrengen, hebben de teamleden in onderbouw **verschillende diploma's**. We werken met kleuterleerkrachten, kindbegeleiders en met een begeleider met het diploma van het Pedagogie van het Jonge Kind.

In de '0 tot 3 jaar'-werking heeft elke begeleider dezelfde verloning en doet iedereen dezelfde job. Dit wil zeggen dat iedereen verzorgende, huishoudelijke en opvoedkundige taken op zich neemt. In deze leefgroepen werkt er geen kleuterleerkracht.

In de eerste kleuterklas werken twee vastbenoemde kleuterleerkrachten. Hun verloning en vakanties zijn verschillend van die van de begeleiders in de 0 tot 3 jaar werking. Ondanks de verschillen zijn we één team met dezelfde visie en respect voor elkaar. Maar het verschil is er, terwijl we elke functie en elke schakel in ons team even belangrijk vinden. Ze staan namelijk allen in voor de zorg en groei van onze jongste kinderen.

Wij weten momenteel ook niet hoe de **onderwijsinspectie** onze werking zal beoordelen. In de '0 tot 3 jaar'-werking werkt geen begeleider met het diploma van kleuteronderwijzer, terwijl daar wel schoolgaande kinderen zitten. Daarnaast wordt er geen dagelijkse agenda met ontwikkelingsdoelen bijgehouden. Wel wordt er dagelijks een verslag geschreven van wat er werd gedaan met de kinderen, maar er worden geen ontwikkelingsdoelen aan gekoppeld. Er worden wel ontwikkelingsdoelen gekoppeld aan de atelierwerking en aan elk routinemoment.

Daarnaast zijn er ook **financiële drempels** doordat kinderopvang en onderwijs bij ons één geheel vormen. De subsidies en regelgeving zijn verschillend.

Ook wat **infrastructuur** betreft botsen we de laatste jaren op een grote hindernis: vanuit Welzijn kunnen wij aanspraak maken op een geldsom in functie van een nieuwbouw, maar dit gaat om 70% van het benodigde bedrag. We missen dus steeds 30% van het bedrag om dit te verwezenlijken. Enerzijds omdat een nieuwbouw vanuit het standpunt van onderwijs geen prioriteit is, anderzijds omdat wij als school niet mogen lenen of leasen.

Toekomstplannen en dromen

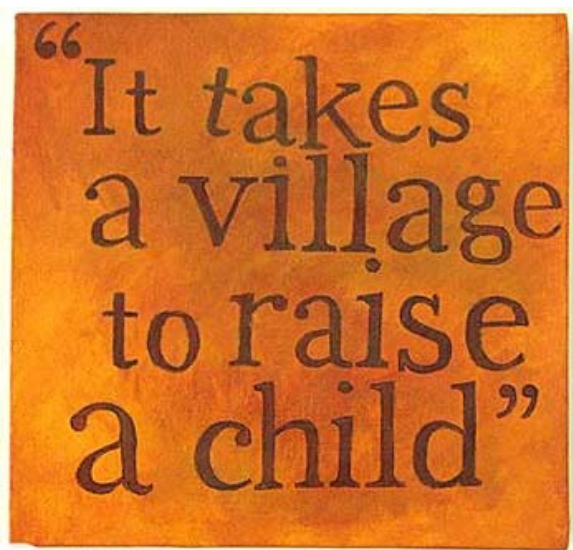
We willen nog dieper inzetten op een warme overgang tussen de naschoolse opvang en de middenbouw. **Dit door de begeleiders van de buitenschoolse opvang in de klassen van de middenbouw te laten ondersteunen gedurende de schooluren.** In het begin van het schooljaar blijft de begeleidster van de voorschoolse opvang tot 9u in de tweede kleuterklas, om samen met de kleuterleerkracht de kinderen te ontvangen. Dit doet de begeleidster vrijwillig omdat wij hiervoor geen budget hebben. Hiervoor hopen we in de toekomst een budget voorzien.

Verder kijken we uit naar een **nieuw gebouw** voor de '0 tot 3 jaar'-werking. Het gebouw is verouderd en niet volledig afgestemd op een werking met deze kinderen. Er is een plan voor een nieuwbouw, maar momenteel zijn er onvoldoende financiële middelen.

Daarnaast willen we graag verder **richting gelijke uren en lonen voor alle begeleiders**. We blijven botsen op de verschillen tussen begeleiders van de '0 tot 3 jaar'-werking, begeleiders van de naschoolse opvang en leerkrachten.

Tot slot willen we ons ook verder toespitsen op de samenwerking met en het openstellen van onze **infrastructuur voor de buurt**. We willen als (brede) school verder mogelijkheden uitdiepen om een breder publiek aan te spreken en een hub te vormen in de buurt.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Naam project	Freinet Kindcentrum De Tandem
Gemeente(n)	Brugge, Sint-Kruis
Partner Kinderopvang baby's en peuters	Freinet Kindcentrum De Tandem
Partner Onderwijs	Freinet Kindcentrum De Tandem
Partner Buitenschoolse opvang en activiteiten	Freinet Kindcentrum De Tandem

Doorgaande Lijn

Stad Gent – Drakena “Proeven van/voor een Doorgaande Lijn”

Contactadres:

Annelies Steenacker, leidinggevende kindcentrum Drakena
Onderstraat 10 en 19, 9000 Gent
0499/30.83.72, kindcentrum.drakena@stad.gent

Een plek waar alles samenkomt: het verhaal van Kindcentrum Drakena

In een drukke stad, tussen stenen muren en smalle straten, groeit iets bijzonders. Een plek waar jonge kinderen van 0 tot 12 jaar niet langer van de ene wereld naar de andere moeten overstappen, maar waar opvang en onderwijs samenvloeien tot één geheel. Waar ouders, kinderen en medewerkers elkaar écht ontmoeten. Dat is het Kindcentrum Drakena.

Van losse puzzelstukken naar één geheel

Vroeger waren er **drie aparte organisaties**: een peuterschool, een kleuterschool en buitenschoolse opvang. Elk met hun eigen werking, hun eigen ruimtes, hun eigen regels. Maar kinderen leven niet in hokjes. Hun dag is één geheel. En dus groeide het besef: als we willen dat kinderen zich veilig, gezien en ondersteund voelen, dan moeten wij als volwassenen ook één geheel vormen.

Vandaag werken medewerkers vanuit verschillende functies en expertises samen als één team. Ze brengen hun eigen kennis mee, maar stemmen die af op een gedeelde visie. Ze begeleiden kinderen samen, over de grenzen van hun oorspronkelijke rollen heen. En dat maakt het verschil.

Een warm welkom, elke dag opnieuw

Elke ochtend komen kinderen en ouders binnen via **één gemeenschappelijke ingang**. Geen aparte deuren meer, geen verwarring. In onze **ouderruimte**, de ‘living’, kunnen ze rustig landen, even samen zijn, een koffie drinken. Het open onthaal is meer dan een organisatorisch moment. Het geeft kansen

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

tot gesprek tussen ouders en professionals en creëert een geleidelijke overgang van thuis naar het kindcentrum. Ouders voelen zich welkom, kinderen starten de dag met vertrouwde gezichten.

Elke ochtend en middag is er op die manier tijd voorzien voor contact tussen ouders en begeleiders. En wie meer nodig heeft, weet dat er ruimte is voor een langer gesprek. Oudercontactmomenten worden vanuit opvang en onderwijs samen voorbereid.

Kinderen groeien op hun eigen ritme

Kinderen zijn niet langer ingedeeld in klassieke klassen. In plaats daarvan zijn er **drie brede leeftijdsgroepen, met bewuste overlappingsen**. Binnen die groepen zijn er kleinere ‘nesten’, met gekende aandachtsbegeleiders uit opvang en onderwijs en vaste rituelen. Dat geeft kinderen houvast. Ze voelen zich veilig, durven initiatief nemen, en tonen meer betrokkenheid.

Binnen deze aanpak ontstaan ook nieuwe leerkansen: kinderen leren van en met elkaar, en begeleiders benutten de kleine groepssamenstellingen om taalontwikkeling te stimuleren, zindelijkheidstrajecten op maat te begeleiden en in te zetten op rijke, responsieve interacties.

De overgang naar een volgende groep gebeurt niet automatisch op basis van leeftijd. Medewerkers kijken naar het kind: wat heeft het nodig? Is het klaar voor een nieuwe stap? Die afstemming vraagt tijd en overleg. Medewerkers geloven erin dat dit kan bijdragen tot het groeien van kinderen op hun eigen tempo en dus een positieve impact kan hebben op het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen. In de praktijk slagen ze er nog niet altijd in om dit ook effectief toe te passen. Ze vertrekken enerzijds vanuit oude, gekende praktijken waarbij kinderen toch nog doorstromen op leeftijd, of omdat ze groter of sterker zijn dan leeftijdsgenootjes, en geven anderzijds aan onvoldoende expertise te hebben om kinderen in te delen in alternatieve groepen rekening houdend met een tal van ontwikkelingscriteria of variabelen. Hiervoor gaan we in de toekomst op zoek naar een kader als ondersteuning voor de medewerkers in het maken van de beslissing wanneer een kind een overstap wel of niet maakt, rekening houdend met de verschillende aspecten binnen de ontwikkeling van een kind en zetten we in op professionalisering in het begeleiden van kinderen in combinatiegroepen.

Ruimte om te spelen, te leren en te zorgen

Alle ruimtes en materialen zijn gedeeld. Er is **geen opsplitsing meer tussen opvang en onderwijs**. De inrichting gebeurt functioneel, met oog voor zelfstandige en begeleide speelleerkansen. Toch is dit niet vanzelfsprekend. Werken vanuit functionele ruimtes vraagt een andere manier van denken. Oude patronen loslaten is moeilijk. Daarom is verdere begeleiding nog steeds nodig om de ruimtes écht af te stemmen op de visie.

Samenwerken is groeien

De medewerkers vormen het kloppend hart van het kindcentrum. Ze leren elkaars werking kennen, delen expertise, springen voor elkaar in. Ze ervaren dat overleg en gezamenlijke professionalisering hen sterker maken. Maar het vraagt ook veel: tijd, energie, flexibiliteit. En soms botsen ze op grenzen – van systemen, van regelgeving, van draagkracht.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Een belangrijke stap in die samenwerking is de **overlap in uurroosters tussen opvang- en onderwijsmedewerkers**. Door hun werktijden op elkaar af te stemmen, kunnen ze samen aanwezig zijn tijdens de overgangsmomenten van de dag. Dat zorgt voor rust, voor warme overdrachten, en voor meer aandacht voor elk kind. Het maakt ook samenwerking mogelijk op momenten die er écht toe doen.

Het **kernteam** – drie leidinggevendenden uit de oorspronkelijke organisaties – vormt een stevige basis. Ze geven het goede voorbeeld: ze overleggen, stemmen af, verdelen taken op basis van talenten. Ze voeren samen beleid, zowel formeel als informeel. En ze werkten **één gemeenschappelijk strategisch meerjarenplan** uit, zodat het kindcentrum doelgericht en planmatig kan groeien.

Het samen leidinggeven blijft desondanks een zoektocht. Veel steunt nu op de persoonlijke talenten en inzet van de leidinggevendenden. Onderzoek op meso- en macroniveau en professionalisering in het kader van eenheid van leiderschap binnen een kindcentrum is noodzakelijk voor verduurzaming.

Wat we geleerd hebben

We hebben geleerd dat **vertrouwen** de sleutel is. Tussen medewerkers, tussen ouders en begeleiders, tussen kinderen en hun omgeving. We hebben geleerd dat verandering tijd vraagt. Dat het oké is om te vallen, zolang we samen weer opstaan. En dat het loont om te blijven zoeken naar wat kinderen écht nodig hebben.

Tot slot: een uitnodiging

Dit verhaal is nog niet af. Het is een proces van zoeken, proberen, bijsturen. Maar het is ook een verhaal van hoop. Van mensen die geloven dat het anders kan. Dat jonge kinderen recht hebben op een plek waar zorg, spel en leren één geheel vormen. En dat we die plek alleen kunnen bouwen als we het samen doen.

“Geef ons tijd en kansen om verder te groeien. Want samen kunnen we meer dan alleen.”

Doorgaande Lijn

Etterbeek, “De gouden draad versterkt”

Contactadres:

Esmeralda Van den Bosch
Leidinggevende en pedagogisch coach
KOL De Kollebloem
Generaal Fivéstraat 38
1040 Etterbeek
Tel: 02 / 736.55.91
esmeraldavandenbosch@sint-goedele.brussels

Onze campus, De Brede Stroom in Etterbeek, heeft 4 afdelingen: de kinderopvanglocatie de Kollebloem, de Lutgardisschool (kleuter- en lager onderwijs), het initiatief buitenschoolse opvang (IBO) voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar en de voor- en naschoolse opvang (VNO) voor kinderen van 4 jaar tot 12 jaar.

In het kader van de Brusselse **brede-schoolwerking** werden er al enkele sectoroverschrijdende acties (wenmomenten, overlegmomenten in functie van de instapdagen, voorleesmomenten ...) opgestart tussen 2014 en 2022. Zo kwam bijvoorbeeld een kleuterleerkracht voor het instapmoment een kijkje nemen in de Kollebloem om de nieuwe instapper(s) te leren kennen. Door de COVID-epidemie waren de partners in 2020 genoodzaakt om enkele acties op te schorten en gingen veel kansen om transitie tussen de afdelingen te verzachten, verloren.

Opstart project Doorgaande Lijn

De selectie van ons lokaal samenwerkingsverband voor het project Doorgaande Lijn zorgde ervoor dat de **leidinggevendenden van de vier partners** gericht gezamenlijke doelen en prioriteiten gingen formuleren. Om een laagdrempelige plek te creëren voor alle gezinnen, om een hechte samenwerking te bekomen en om warme overgangsmomenten vorm te geven, was het nodig om actie te ondernemen op personeelsniveau (beschreven onder hoofdstuk 1), op kindniveau (hoofdstuk 2) en op ouder niveau (hoofdstuk 3). Tot slot formuleren we nog een aantal uitdagingen voor de toekomst en onze sleutels tot succes.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

1. Acties op personeelsniveau

Voor elke partner (school, kinderopvang, VNO en IBO) werd een **brugfiguur** aangesteld om het project mee te dragen. Een brugfiguur is een professional die vanuit zijn organisatie contact legt met de andere partners met als doel om een warme transitie voor de kinderen vorm te geven. De brugfiguren werken acties uit in de praktijk op de werkvloer en zorgen voor informatiedeling over Doorgaande Lijn in hun organisatie.

Doorheen het project werd eerst een interne **coördinator** aangesteld en daarna een externe coördinator aangeworven. De coördinator had als missie om het project tot leven te brengen op de campus. Initieel werden er wekelijkse overlegmomenten met de brugfiguren georganiseerd door de coördinator om (h)echte samenwerking te bevorderen.

Momenten van **professionalisering** van de brugfiguren werden georganiseerd en ondersteund door 'Opgroeien in Brussel'. Een pedagogisch medewerker van de dienst kinderopvang van de vzw Sint-Goedele nam alle brugfiguren en de zorgcoördinator van de school mee in het proces van Doorgaande Lijn. *Jobshadowing* (waarbij de brugfiguren konden gaan meedraaien in de werking van de partners) werd mogelijk gemaakt. Dit liet toe dat brugfiguren inspiratie konden opdoen, konden observeren of herkenbare elementen (zoals het werken met klaspop Jules) konden identificeren om ze te integreren, waar relevant, in de eigen werking. Zo zijn een begeleidster van de Kollebloem en een leerkracht van de school enkele keren bij elkaar het (klein) onthaal en andere momenten gaan observeren, soms zelfs samen met enkele peuters. Ze kregen zicht op de gewoontes en routines om hun werking hierop af te stemmen. Tot slot kreeg het volledige team op de campus vorming aangeboden over de verschillende aspecten van kwaliteitsvolle interacties met kinderen en wordt op maat van elke partner een coachingstraject (2024-2025) geïmplementeerd om aan de kwaliteit van onze dagelijkse interacties met de kinderen te werken.

Bij de aanvang van het project, bleek het een uitdaging dat de ene brugfiguur per partner de enige persoon was die op de hoogte was van het project en dus ook **verantwoordelijk voor het brieven en organiseren van acties** binnen de eigen werking. Om aan deze uitdaging tegemoet te komen, namen we enkele initiatieven. Op school houden we wekelijks een co-teach overleg (onthaalklas en eerste kleuterklas), waarin 'Doorgaande Lijn' ook steeds een agendapunt is zodat de brugfiguur van de school de collega's op school kan informeren over 'Doorgaande Lijn'. Verder wordt de informatieverspreiding betreffende Doorgaande Lijn in IBO, VNO en De Kollebloem verzekerd via de verslagen van de overlegmomenten, de nieuwsbrief van school en de personeelsboek van de kinderopvang.

De (eerst wekelijks, nu maandelijks) bijeenkomsten met de brugfiguren laten toe om sectoroverschrijdende activiteiten op kind-, ouder- en campusniveau te organiseren en te evalueren. Tijdens de overlegmomenten kwamen onderwerpen aan bod zoals zindelijkheid, gedeeld ruimtegebruik, planning van overgangen en wenmomenten, gedrag van instappers die van kinderopvang komen en concrete acties op kindniveau. De partners leerden elkaars werking kennen en ontdekten hoe ze **activiteiten samen kunnen uitwerken of op elkaar kunnen afstemmen** met als einddoel om warme transities vorm te geven, een hechte samenwerking na te streven en een laagdrempelige plek voor alle gezinnen te creëren. In het begin zetten we vooral in op het informeren over de doelstellingen en de noden van het project. Op het einde van het project ging

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

meer aandacht naar het organiseren en verankeren van concrete acties. Zo werkten we zindelijkheidstassen uit in het schooljaar 2024-2025, geïntroduceerd via een infomoment rond zindelijkheid. Andere goed werkende acties (die worden beschreven onder de acties op kindniveau) plannen we in via een jaarkalender die dient als leidraad bij de overlegmomenten van de brugfiguren.

Door het project Doorgaande Lijn roosterden we de **kindverzorger** van de school in om 's ochtends **aanwezig te zijn bij het onthaal op de speelplaats, in de onthaalklas, tijdens het slaapmoment en bij de overgang naar de IBO**. Instappers hebben zo één vertrouwd gezicht doorheen de hele dag en deze persoon verzekert de informatieoverdracht over het kind naar alle andere betrokken personen. Deze verpersoonlijking van een Doorgaande Lijn op de werkvloer verankerden we in de vaste werking via het toekennen van extra uren aan de kinderverzorger, welke de school ter beschikking had. Door een vertrouwd gezicht overal in te zetten, verloopt de informatieoverdracht tussen ouders en leerkrachten vlotter: ze weten dat hun verhaal op de juiste plaats terechtkomt. Een bijkomend voordeel hiervan is dat de instappers gemakkelijker met hun zorgen bij haar terechtkunnen en bijgevolg **sneller kunnen wennen** aan de werking, leerkrachten en schoolomgeving.

De partners stelden zich als doel om een hechte samenwerking op de campus na te streven. Om dit te kunnen garanderen, zijn systematische overlegmomenten op beleidsniveau noodzakelijk. Het **campusoverleg** dat voortkwam uit deze doelstelling brengt de directie en zorgcoördinator van school, leidinggevende van de Kollebloem en regioverantwoordelijken van de IBO en VNO samen op trimestriële basis. Deze vergaderingen worden ervaren als 'hefboom', want die maken het mogelijk om op alle niveaus meer acties te kunnen verwezenlijken. Op beleidsniveau formuleerden we een **gemeenschappelijke visie**. Op elk campusoverleg staan we kort stil bij deze visie om na te gaan of we nog steeds bezig zijn om elke pijler na te streven en om te evalueren waar we nog stappen kunnen ondernemen ter verbetering.

VISIE DOORGAANDE LIJN CAMPUS BREDE STROOM

In het najaar 2024 organiseerden we een **teamdag** over de hele campus, zodat alle kinderbegeleiders, leerkrachten en begeleiders van de VNO en de IBO elkaar konden leren kennen.

Personeelsswissels vormen een uitdaging om de Doorgaande Lijn verder te kunnen laten leven op onze campus. Zo zagen we reeds verschillende nieuwe regioverantwoordelijken van de IBO en VNO komen en gaan, net als in de Kollebloem waar 3 keer een nieuwe brugfiguur aangesteld werd en twee keer een nieuwe spilfiguur om de Doorgaande Lijn te sturen. Zij moesten telkens opnieuw ingewerkt en geïnformeerd worden over het project, zodat zij wel degelijk hun schouders eronder konden zetten. Door het goed centraliseren van de nodige informatie, het opmaken van het jaaractieplan en draaiboeken per actie, proberen de partners om het project te laten voortleven, ondanks personeelsswissels.

Acties die succes hebben (gehad), waar we de voordelen van ondervinden én die te verwezenlijken zijn zonder opvolging van een coördinator of wekelijkse overlegmomenten, werden in 2024

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

verankerd en opgenomen in een **draaiboek** dat we tijdens het schooljaar 2024-2025 in gebruik namen. De partners werken op het moment van schrijven aan de voorbereidingen voor het draaiboek van het schooljaar 2025-2026. Het draaiboek dat we opmaakten in het kader van het project Doorgaande Lijn vormt hiervoor een belangrijk basiswerk.

2. Acties op kindniveau

Elke partner analyseerde **micro-overgangen doorheen het dagverloop vanuit het perspectief van het kind**. We identificeerden drukke momenten en wachtmomenten in het dagverloop als moeilijkere momenten waarbij de partners extra aandacht willen besteden aan het sociaal-emotioneel welzijn van de kinderen. Door deze oefening werden de brugfiguren, leerkrachten en kindbegeleiders zich bewust van de voordelen van de wachttijden te beperken en van de voordelen van samenspeelmomenten.

We ondernamen en verankerden volgende acties om de wachttijden waar mogelijk weg te werken en kinderen sneller te laten spelen of aan het werk te zetten. We vervroegden het eetmoment van de jongste kleuters waardoor zij alleen in de eetzaal kunnen eten, zonder de tweede en derde kleuterklas. Nadien spelen enkel de kleuters buiten zonder de kinderen van het lager onderwijs, waardoor het rustiger is op de speelplaats. Ook het slaapmoment verlengden we om meer tegemoet te komen aan de noden van de kinderen.

De peuters van het kinderdagverblijf krijgen nu meerdere keren de kans om te gaan ‘wennen’ op school en kennis te maken met de schoolomgeving, leerkrachten en oudere kleuters/kinderen doordat er een **samenwerking** is ontstaan **tussen de kindbegeleiders en de leerkrachten**. Zo organiseren de leerkrachten van de onthaalklas op school maandelijks een ‘Tik Tak’-moment, waar de peuters van de Kollebloem naar gaan kijken.

Tik-Tak-moment op school.

Wekelijks op woensdagnamiddag gaan de peuters van de Kollebloem samen met de kindbegeleiders naar school in de polyvalente zaal spelen en aan de hand van een reservatiesysteem ook regelmatig in de grote turnzaal.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Peuters van De Kollebloem in de turnzaal.

Op vrijdagmiddag, als de kinderen van de onthaal- en eerste kleuterklas buiten spelen, gaat het poortje, dat leidt naar de buitenruimte van de peuters van de Kollebloem, open. Deze actie werd **‘open poortje’** gedoopt. Op die manier kunnen de peuters en kleuters, zowel van de Kollebloem als van de school, samen spelen. De kleuters kunnen hun ‘oude’ begeleiders en de ruimtes van de Kollebloem nog eens opzoeken en omgekeerd kunnen ook de peuters al eens kennismaken met de speelplaats, de leerkrachten van de school en de verschillende ruimte (de polyvalente zaal, de turnzaal en de speelplaats). Peuters in de Kollebloem brengen nu ook een drinkbus en brooddoos mee. Afhankelijk van het menu eten de peuters hun 3-uurtje uit hun brooddoos. Zo oefenen ze met het openen en sluiten van de brooddoos en met het hanteren van een drinkbus net zoals op school.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Peuters van De Kollebloem spelen op de speelplaats van de school.

Naast deze 'losse wenmomenten' met de school, organiseren we vóór elk instapmoment ook een **volledige wenweek**, waarin zowel leerkrachten als kinderbegeleiders samen met de instappers bij elkaar op bezoek gaan om de nieuwe peuters beter te leren kennen. Op het moment dat de leerkracht tijdens de wenweek een bezoek brengt aan de peuters in de Kollebloem, laat zij de peuters reeds kennismaken met hun klassymbool.

Daarnaast organiseren we tijdens de wenweek **meespeelmomenten** waarbij de ouders samen met hun kind in de onthaalklas komen wennen. Voorafgaand aan deze wenweek nemen de instappers, onder begeleiding van een begeleidster van de Kollebloem, deel aan de turnles op vrijdagochtend, waardoor de peuters kennis kunnen maken met de turnleerkracht en de turnzaal. Ook de begeleiders van de IBO komen systematisch met de nieuwe peuters kennismaken tijdens het instapmoment, zodat zij kennis kunnen maken met de nieuwe kinderen die ze na schooltijd mogen verwachten in de opvang.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Leerkrachten op bezoek in het kinderdagverblijf.

Deze acties zijn nu structureel ingebed in de werking en verankerd via de jaarkalender. Zowel de brugfiguren als de leidinggevende van elke partner volgen de implementatie op door het aftoetsen aan de jaarkalender. Echter, wanneer personeelsleden uitvallen of wisselen, stellen we vast dat dit een mogelijk knelpunt vormt in het opnemen van de acties uit de jaarkalender.

Na het uitvoeren van deze concrete acties stellen de partners vast dat het voor de kinderen gemakkelijker is om **de stap naar school** te zetten: zij kennen de leerkrachten en schoolomgeving reeds van tevoren en zijn dus beter voorbereid op wat komt.

Van zodra peuters instappen op school hebben zij de mogelijkheid om na school naar de IBO te gaan. Als kleuters overstappen van IBO naar VNO worden wemomenten georganiseerd zodat de overgang voor de kinderen geleidelijker gebeurt.

De **kinderen van de VNO** worden betrokken in de Doorgaande Lijn, waarbij kinderen vanaf het derde leerjaar één keer per week een **activiteit naar keuze gaan begeleiden in de IBO of in de Kollebloem**.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

De kinderen kijken hier naar uit en worden hier creatiever in: ze verzinnen en lezen verhalen voor of maken er een toneeltje van. Daarnaast wordt er ook geknutseld, gedanst, gezongen of een spel gespeeld.

Kinderen van de VNO komen spelen met de peuters van de Kollebloem. Het 'open poortje' bevindt zich vanachter in beeld.

Verder zijn er regelmatig **thematische acties op kindniveau** waaraan alle partners deelnemen naar mogelijkheid. Een '**focusteam**' georganiseerd door de school maakt deze themagebonden acties mogelijk. Zo organiseerde het team reeds activiteiten in het kader van de voorleesweek, de week van de poëzie, de week tegen pesten en de jeugdboekenmaand. Deze thematische acties zorgen voor een extra talige input voor de kinderen waarbij nieuwe woordenschat aan bod kan komen of woordenschat per thema verdiept kan worden.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

3. Acties op ouderniveau

De vier partners willen een **laagdrempelige plek creëren voor alle gezinnen**. Ouders moeten zich welkom voelen op de campus en daarvoor is een goede communicatie met het personeel belangrijk. Om een zicht te krijgen op de noden van de ouders, hielden we in mei 2023 een **ouderbevraging op school**. Deze eerste bevraging leverde acties op binnen de schoolwerking. In november 2023 herhaalden we de ouderbevraging, dit keer zowel in de Kollebloem als in de onthaalklas op school. De resultaten hiervan werden gevisualiseerd en gecommuniceerd naar alle personeelsleden, leerkrachten en ouders op onze campus. Uit deze bevraging kwam duidelijk dat **ouders meer digitale informatie en foto's wensen over het dagelijkse leven van hun kind op onze campus**. Een actie die hierop volgende was de introductie van **Classdojo** in de Kollebloem. De school gebruikte reeds dit gratis communicatieplatform en biedt de mogelijkheid om foto's van de kinderen te delen met de ouders. Tekstboodschappen kunnen automatisch vertaald worden, wat ervoor zorgt dat we ook meertalige families beter bereiken. In 2024 hielden we opnieuw dezelfde bevraging.

Naar aanleiding van de opstart van het doorgaande lijn project organiseerden we een succesvolle **ouderavond, met als thema 'overgang van crèche naar school'**. Op deze ouderavond waren voornamelijk ouders aanwezig van kinderen die nog moesten instappen in de onthaalklas. Ter lancering van de zindelijkheidstassen hielden we in 2024 eveneens een **infomoment rond zindelijkheid**. Bovendien is er jaarlijks een gezamenlijke kerstmarkt en een opendeurdag. Deze evenementen creëren meespeelmomenten maar ook kansen tot onderlinge ontmoeting voor ouders.

Ouderbetrokkenheid hooghouden is cruciaal binnen de werking op onze campus, een aspect waar we blijvend moeten op inzetten, zeker omdat we jaarlijks nieuwe ouders krijgen. Zo is het de bedoeling hier steeds rekening mee te houden en jaarlijks een nieuwe ouderbevraging te doen om hun noden of bezorgdheden in kaart te brengen en onze werking hierop af te stemmen.

4. Uitdagingen voor de toekomst

Onderweg kwamen we zoals in elk project enkele uitdagingen tegen die lezers van dit verhaal mogelijks zullen herkennen of zelfs tegenkomen op hun eigen traject. Daarom delen we ze even. Voorbereid op pad gaan, is altijd een goed plan. Maar laat het je niet tegenhouden om het avontuur aan te vatten.

Geen campusvoorrang

Kinderen die naar de kinderopvang gaan op onze campus genieten geen voorrang tijdens de inschrijvingsprocedure voor de school. Ouders hebben dus geen zekerheid dat hun kinderen naar school kunnen gaan op dezelfde campus waar ze de voorbije 2-3 jaren naar de kinderopvang gingen. Daar waar ze de kans kregen reeds te wennen aan de schoolomgeving en kennis te maken met de leerkrachten.

Uiteraard schuiven wij het idee van een dergelijke voorrang, voor een campus met Doorgaande-Lijnwerking, graag naar voor, maar we willen evengoed benadrukken dat ook kinderen die naar een andere school zouden gaan voordeel hebben van ons ingebed wenbeleid en onze gestructureerde

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

samenwerking met de school en de opvang (IBO+VNO). Wennen aan gemengd spelen met grotere kinderen of nu en dan turnen in de turnzaal; kennismaken met het gevoel van een klas, speelplaats of een school; samen toelevens naar de grote overstap in een warme, veilige sfeer ... het speelt zeker en vast een rol in een warme transitie, ook al is die naar een andere school.

Financiële middelen

Uiteraard zorgen beperkte financiële middelen al eens voor kopzorgen en extra uitdagende situaties. We lichten het in deze context even toe.

Om het project aan te sturen en leven in te blazen, was er nood aan een **coördinator** Doorgaande Lijn, iets dat dankzij de subsidiëring van dit project tijdelijk mogelijk werd gemaakt. De functie van deze spilfiguur was noodzakelijk om het proces met volle energie in beweging te krijgen en te houden, net als het gericht te begeleiden en ondersteunen. Dit heeft echter geleid tot verankerde elementen waardoor die intensiteit van sturing minder nodig blijkt. De toekomst zal uitwijzen of dit op langere termijn nog steeds voldoende is.

Ook voor het creëren van **kindvrije uren** en het installeren van **kwaliteitsvolle vorming** waren noodzakelijk en afhankelijk van extra financiële input. Iets dat nu, op het einde van het gesubsidieerde traject, dus wegvalt. Toch willen we graag verder met dit project, omdat we zien dat het de kinderen een makkelijkere schoolstart kan bezorgen. Zo is het leuk om te merken dat - naast de verankering van structureel terugkerende overlegmomenten, activiteiten en wenweken - het bewustzijn over de meerwaarde van Doorgaande Lijn bij alle betrokken partners zodanig gegroeid is dat we allen op zoek zijn naar creatieve manieren om dit toch optimaal verder te zetten én de juiste mensen op de juiste momenten vrij te maken voor overleg, acties en/of vorming.

Verschillende beleidsdomeinen

Eén van de grootste uitdagingen waar een project Doorgaande Lijn voor staat is de (beleids)kloof tussen de verschillende vormen van kinderopvang (welzijn) en de school (onderwijs).

De verschillende wettelijke kaders (werkuren, vakantieregeling, takenpakket, opleiding, dragen van levensbeschouwelijke symbolen ...) bemoeilijken de samenwerkingsmogelijkheden op verschillende niveaus. We merken dit bijvoorbeeld bij campus-activiteiten die in het weekend vallen, bij het inhoudelijk en praktisch inplannen van een overkoepelende teamdag, bij gezamenlijk inhoudelijke thema's of activiteiten uitwerken ...

Dit is dan ook één van de belangrijkste redenen dat het écht een bewuste tijds- en geldinvestering vraagt om een degelijk traject Doorgaande Lijn en/of Warme Transitie op gang te brengen en houden. Daarom blijven we hieromtrent ook ijveren voor positieve vernieuwing op politiek niveau.

Personeel

Het huidige klimaat van personeelsswissels en -tekorten zorgt voor een extra uitdaging in een project waar vaste gezichten en verbinding centraal staan. Intussen koppelen we opdrachten en taken dus aan een functie, niet aan een persoon. Helaas kunnen we ook hier enkel een oproep doen naar het beleid om verder werk te maken van het aantrekkelijker (en beter draagbaar) maken van deze jobs en intern werken aan een degelijk retentiebeleid.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Infrastructuur

Ondanks dat we samen een campus delen, is de bestaande infrastructuur niet gegroeid vanuit een samenwerking, maar vanuit het 'split system'. Zo voel je nog steeds dat elke organisatie zijn eigen afgebakende domein kent. Het is namelijk heel menselijk om je veilige plek te creëren vanuit je eigen afgebakende gedeelte en het is moeilijk die grenzen steeds voorbij te gaan of vrijelijk open te stellen. Samenhorigheid tussen verschillende organisaties (met andere uren en werking) versterken, vraagt hierdoor extra inspanning en tijd. Veranderingsprocessen, zeker diegenen die onze diepere gewoontes raken, kosten (veel) tijd. Toch zijn ze de moeite waard om aan te gaan. Gelukkig zijn er al fysieke deuren tussen het schoolgebouw en de kinderopvang. Het project Doorgaande Lijn zorgde voor een mentaliteitswijziging om meer in vertrouwen de bestaande infrastructuur te delen.

Soms laat de infrastructuur het echter niet toe om leuke ideeën om te zetten in de praktijk. Zo waren bijvoorbeeld de 'open deurtjes', waarbij de peuters van de Kollebloem en de kleuters van de onthaalklas en de eerste kleuterklas samen zouden kunnen spelen binnen hetzelfde gebouw, niet mogelijk omdat zij op een verschillende verdieping zitten. De peuters van de Kollebloem naar een hogere verdieping verhuizen, was evenmin een optie omdat dit zou betekenen dat de peuters geen aanpalende buitenruimte meer ter beschikking hebben. Gelukkig is er aan de buitenruimte van de peuters wél een poortje dat toegang geeft tot de speelplaats. Zo hebben we besloten om samen met de onthaalklas en de 1ste kleuterklas wekelijks buitenspeel-momenten te organiseren: 'open poortjes' in de plaats van 'open deurtjes'.

5. Sleutels tot Succes

Naast uitdagingen zijn er natuurlijk ook elementen die we ervaren als cruciale onderdelen om tot een bevredigend resultaat te komen, onze 'Sleutels tot Succes'.

Gemeenschappelijke visie

Dit begint bij open communicatie, transparantie en continuïteit die nodig zijn om tot een diepere verbinding te komen. Uit deze gesprekken kwamen gemeenschappelijke doelen en prioriteiten, wat op zijn beurt weer heeft geleid tot het opstellen van een gemeenschappelijke visie. Deze werd mooi in kaart gebracht in een overzichtelijke affiche.

Zo hadden we een leidraad bij het opstellen en aftoetsen van acties op kind-, ouder- en campusniveau.

Verankerde overlegstructuur

Om zowel op beleidsniveau als op praktisch niveau goed op elkaar (en op de visie) afgestemd te blijven, was er nood aan **systematisch overleg**. Dit gebeurde in verschillende vormen en met verschillende betrokkenen, afhankelijk van de nood. Zo zijn er focusgroepen voor thematisch overleg, overleggen brugfiguren die kinderbegeleiders en kleuterleerkrachten aan elkaar koppelen en campusoverleggen waar directies en verantwoordelijken samenkomen.

Deze nieuwe overlegmomenten zijn intussen verankerd in de planning van elke organisatie, zodat het niet verwatert door de typische beslommeringen binnen elke organisatie.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Overkoepelende vorming en teambuilding

Hoewel dit praktisch niet eenvoudig te organiseren valt, is het krachtig om mensen enerzijds samen te brengen en anderzijds in de diepte en de breedte mee te nemen in het (veranderings)proces waar je met zijn allen voorstaat. Het zorgt voor een bredere gedragenheid en grotere onderlinge binding.

Hospiteerbeurten/jobshadowing

Deze sleutel ligt in het verlengde van de vorige. Elkaars werking leren kennen en gericht (aan de hand van observatiefiches met kijk- en reflectievragen van het [Duo-Doebox werkinstrument](#)) kijken naar gelijkenissen en verschillen, helpt om elkaar beter te begrijpen en maakt dat men zich met kleine aanpassingen vlotter op elkaar kan afstemmen. Denk aan een gelijkend onthaalmoment, herkenbaar speelgoed, visualisaties...

Verankering activiteiten, evenementen, tevredenheidsmeting, wenweken...

Net als bij overlegmomenten dreigt ook hier het risico dat de dagelijkse realiteit in voldoende redenen voorziet om dingen uit te stellen en in het verlengde daarvan te laten uitdoven. Daarom kozen we ook hier voor een structurele verankering van verschillende acties. Elk element op zich is misschien niet groot(s), maar samen creëren ze een enorme impact.

Vaste gezichten

In ons project waren we in staat om op de school een kinderbegeleider als vast gezicht te installeren. Dit wil zeggen dat je haar op alle cruciale schakelmomenten in de buurt van de allerkleinsten terugvindt. Van de poort tot in de klas, tijdens de speeltijden, bij het eten, bij het slapen ... tot aan de deur van het IBO waar ze blijven tot ze worden opgehaald.

De veiligheid dat dit creëert voor onze instappers is van enorme waarde.

Draaiboeken als hefboom

Nog zo'n kleine en heel gewone actie is het opstellen van draaiboeken voor al onze acties in al hun vormen. Toch is het een belangrijke sleutel tot succes. Het is vooral een hefboom, waarbij er slechts eenmalig gerichte energie gaat naar het doordenken en uitwerken van iets dat goed werkt. Daarna wordt het een vlot op te nemen opdracht in de reguliere werking, netjes voorbereid en uitgewerkt.

Coördinator Doorgaande Lijn

Zeker tot en met de verankering van alle onderdelen van je traject, is er een grote meerwaarde in de functie van een coördinator Doorgaande Lijn. Iemand die expertise kan opbouwen, het proces kan begeleiden, ruimte heeft voor oneindig veel kleine afstemmingsgesprekken en bijsturingen, vorming kan voorzien ... en vooral het geheel telkens weer op tafel legt. Liefst zien we hier een permanente functie, maar we begrijpen dat dit in het huidige klimaat financieel onhaalbaar blijkt. Toch raden we ten sterkste aan hier tijdelijk middelen voor vrij te maken (of te zoeken) tot aan het moment dat jouw project nieuwe verankerde gewoontes zijn geworden.

Verankering

Verankering zit reeds door de meeste sleutels heen verweven, toch zetten we het hier nog een laatste keer in de kijker. Verankering zou een project-doelstelling moeten zijn. Vaak wordt hier te weinig bij stilgestaan en zo zie je vaak mooie projecten en initiatieven door de tijd weer vervliegen. Intentie is niet genoeg. Jouw projectdoelen dienen een standaard onderdeel te worden van de reguliere werking, net als het monitoren en evalueren van hun verloop.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Doorgaande Lijn

Gent, KLIM, “Samen zorgzaam Groeien”

Contactadres:

Katrien Bouciqué, directeur Kinderopvang Elfenbankje
Sint-Pietersaalststraat 78, 9000 Gent
09/221.24.66 - katrien.boucique@klim.be.

Het Doorgaande Lijn-project van kinderdagverblijf Elfenbankje, kleuterschool en buitenschoolse opvang KLIM

Het Doorgaande Lijn-project Samen Zorgzaam Groeien begint met twee afzonderlijke entiteiten: Kinderdagverblijf Elfenbankje en Kleuterschool Klim, met een buitenschoolse opvang voor kleuters en lagere schoolkinderen. Beide instellingen zijn gelegen op dezelfde campus in Gent. Ze vormen samen de Katholieke geloofsgemeenschap op Sint-Pieters-Buiten. Zowel het kinderdagverblijf als de kleuterschool hebben een directie die de dagelijkse werking leidt. Ook de lagere school heeft een aparte directie. De opvang voor kleuters en lagere schoolkinderen wordt georganiseerd door de schooldirectie. Zowel het kinderdagverblijf als de school hebben een afzonderlijk bestuur, dat de wens heeft uitgedrukt om onder impuls van het project meer en beter te willen samenwerken. Bij de start van het project (2022) beschikte het kinderdagverblijf over 121 opvangplaatsen voor kinderen van twee maanden tot drie jaar, en 21 VTE. In kleuterschool KLIM waren er op dat moment 225 kleuters ingeschreven, waarvan ongeveer 82% ook in de buitenschoolse opvang verblijft. Deze cijfers zijn tot op vandaag min of meer stabiel gebleven. Hoewel de twee instellingen afzonderlijk als succesvol kunnen worden beschouwd, ontbrak er een gestructureerde samenwerking tussen beide. Dit verhaal vertelt over een reis van samen zorgzaam groeien naar een betere afstemming en samenwerking, onder leiding van het project ‘Doorgaande Lijn’.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Hoofdstuk 1 – Een nieuw perspectief

Beide entiteiten namen samen de beslissing om een **coördinator** aan te werven voor het uitrollen en opvolgen van het project. De coördinator trapte het project af met een grondige analyse van de **beginsituatie**, waarbij de stemmen van alle betrokken medewerkers werden gehoord. Bovendien gaf ze alle medewerkers van de drie partners (kinderdagverblijf, kleuterschool en buitenschoolse opvang) een beknopte theoretische toelichting van de achterliggende visie van het project Doorgaande Lijn, *educare*, en wat de beoogde doelstellingen waren. Dit alles vormde de basis voor een gedeelde pedagogische visie en een meer gestructureerde samenwerking, waarbij steeds op zoek werd gegaan naar een balans tussen vernieuwing en verduurzaming.

Hoofdstuk 2 – Van fragmentatie naar systematische samenwerking

Bij de start van het project ervoeren alle medewerkers van de drie partners een **zekere afstand** van elkaar, die tevens werd gesymboliseerd door de fysieke muur tussen de buitenspeelruimte van het Elfenbankje en kleuterschool KLIM. Aangezien de drie partners op dezelfde campus werken, werd deze afstand niet zozeer fysiek ervaren, maar heerste er wel een opvallende mentale scheiding tussen kleuterschool en kinderdagverblijf. Doordat we elkaar wel aan het werk *zagen*, maar zelden met elkaar in contact gingen of samenwerkten, leefden er vele vooroordelen tussen de verschillende teams. De introductie van een beleids- en kernteam deed deze grens langzaam vervagen.

Bij de start van het project stelden we een **kernteam** samen bestaande uit de directeur van de kleuterschool, twee leerkrachten van de jongste kleuters, een kindbegeleider van de buitenschoolse opvang en de directeur, pedagogische coach en twee kindbegeleiders van het kinderdagverblijf. Later voegde ook de zorgcoördinator van de kleuters zich bij dit team. Het kernteam kan worden beschouwd als de drijvende kracht van het project. Maandelijks werd er tijdens ieders middagpauze gebrainstormd over visie en aanpak. We legden noden op tafel en ontwikkelden acties. Bovendien zorgden de afgevaardigden van elk team voor een positieve disseminatie naar hun collega's omtrent samenwerking en aanpak.

Naast het kernteam richtten we ook een **beleidsteam** op dat op regelmatige basis vergaderde. Het beleidsteam bestond uit alle betrokken directeurs van de campus: directie kinderdagverblijf, directie kleuter- en lagere school en verantwoordelijke buitenschoolse opvang. In het eerste jaar van het project kwam dit team tweewekelijks samen, onder voorbereiding en begeleiding van de projectcoördinator. Het beleidsteam zorgde voor verankering van pedagogische visie, procesbewaking en hakte finale knopen door m.b.t. de ontwikkelde acties van het kernteam.

Dankzij deze **begeleide systematische overlegstructuren** groeide het gevoel van verbondenheid en samenwerking tussen alle medewerkers van de verschillende entiteiten. De uitwisseling van ideeën en ervaringen zorgde voor een beter begrip van elkaars aanpak en uitdagingen. Hierdoor brak de denkbeeldige muur langzaam af en ontstond er een gedeelde visie op het belang van beperkte en veilige overgangen voor jonge kinderen.

De hoogtepunten van de versterkte samenwerking zijn zonder twijfel de **gezamenlijke vormingsdagen** die we in het leven riepen. We richtten deze niet louter in omwille van de gezamenlijke inhoudelijke verdieping, maar ook voor teambuilding en verbinding. In oktober 2023 organiseerden we een eerste gedeelde studiedag rond **kwaliteitsvolle interacties**, en in maart 2025 volgde een tweede studiedag over het thema **taal en (voor)lezen**. Op beide vormingsdagen waren alle medewerkers aanwezig, betrokken bij kinderen van 0 tot 6 à 7 jaar. Ook onderhouds- en keukenpersoneel nam deel, omdat we van mening zijn dat zij eveneens een onontbeerlijke rol spelen in het dagelijks leven van kinderen op onze campus, bijvoorbeeld tijdens maaltijden, op speelplaatsen, in de gangen, etc. We vinden het van groot belang dat ook zij zich betrokken voelen bij onze werking en onze visie omarmen, zodat ze zich volledig onderdeel voelen van het team.

Hoofdstuk 3 – Verbeteringen in de praktijk

Wennen

Een van de eerste zaken die we aanpakten was het **wen- en instapbeleid** van de kleuterschool. Samen werkten we toe naar een afgestemd beleid dat tegemoetkomt aan de behoeften van zowel kinderen als hun ouders. Ons werk resulteerde in een meer flexibele en uitgebreide aanpak, waarbij kinderen en ouders meer tijd en keuzemogelijkheden krijgen om te wennen aan de nieuwe omgeving.

Na gerichte observaties, try-outs en ouderbevragingen in de vorm van focusgroepen, beslisten we om het wenproces uit te breiden. Kinderen krijgen nu de kans om zowel met hun ouders als met de begeleiders van het kinderdagverblijf verschillende keren te wennen in de kleuterschool. Dit zorgt voor een **geleidelijke overgang**, vermindert eventuele angst of spanning bij de kinderen, en vergroot het vertrouwen van ouders die hun kinderen zodoende goed kunnen voorbereiden op de schoolstart. Een belangrijk onderdeel van deze vernieuwing is de **flexibiliteit rondom de instapmomenten**. Ouders kunnen nu kiezen of ze hun kind voor of na een vakantie laten wennen, en of ze voor volledige of halve dagen willen gaan. Dit geeft ouders meer controle en maakt de overgang naar de kleuterschool minder stressvol. Overigens creëerden we samen met het Elfenbankje voor een aantal kinderen de mogelijkheid om een **middagdutje** te doen in het kinderdagverblijf. Kinderen met specifieke zorgbehoeften kunnen op die manier langer slapen en verder tot rust komen bij hun vaste begeleiders van voorheen. Door deze aanpassingen in het wen- en instapbeleid is de overgang van thuis of kinderdagverblijf naar kleuterschool soepeler en meer op maat voor elk kind en individueel gezin.

Een eerste **evaluatie** van deze manier van werken, toont aan dat kinderen van het Elfenbankje hierdoor over het algemeen een **heel vlotte en snelle overstap naar de kleuterschool** maken. Ook ouders geven te kennen door deze aanpak, die tijdig en duidelijk naar hen wordt gecommuniceerd, veel vertrouwen te hebben. Voornamelijk kinderen met specifieke zorgbehoeften, en gezinnen die de schoolcultuur in Vlaanderen nog niet zo goed kennen en/of de Nederlandse taal niet zo machtig zijn, maken graag gebruik van de geleidelijke en afgestemde instap die we als school aanbieden: veel wenmomenten, de mogelijkheid om te starten met halve schooldagen, en - in uitzonderlijke situaties - de mogelijkheid om na de middag naar het kinderdagverblijf (terug) te gaan. We merken dat, door ouders zo expliciet binnen te laten op onze school en inkijk te geven in onze klaswerking, het **opbouwen van wederzijds respect en vertrouwen een stuk vlotter verloopt**.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Open onthaal

Naast het wen- en instapbeleid besloten we ook het **onthaal 's ochtends**, dat aanvankelijk op de speelplaats plaatsvond, aan te pakken. Er werd stelselmatig een **open onthaal** ingevoerd. In het eerste jaar van het project introduceerden we een open onthaal bij de peuters en K1, het jaar nadien bij K2 en het laatste jaar bij K3. Een open onthaal omvat voor ons veel meer dan louter het verwelkomen van ouders in de klas. Een open onthaal zorgt voor een warme en gastvrije start van de schooldag waarbij ouders en kinderen de kans krijgen om rustig te landen in de klas. Dit bevordert het gevoel van veiligheid en zorgt voor een zachte overgang van thuis naar school. Bovendien biedt het open onthaal fijnere momenten voor ouders en leerkrachten om elkaar te ontmoeten, en krijgen ouders te zien hoe het er in de klas aan toe gaat. Dit leidt tot een versterkte samenwerking tussen thuis en school, waar ouders zich meer betrokken voelen bij het onderwijs van hun kinderen en leerkrachten een beter inzicht krijgen in de behoeften van de gezinnen. Voor de jongste kleuters zorgt het samenspel tussen het vernieuwde wen- en instapbeleid en het open onthaal ervoor dat de overgang naar de kleuterschool niet alleen soepeler is, maar ook **rijker aan betekenisvolle ervaringen voor zowel kinderen als ouders**.

Echter, de leerkrachten van K2 en K3 blijven het moeilijk hebben met het open onthaal. Zij beschouwen het open onthaal minder als een meerwaarde m.b.t. het welbevinden van kinderen en hun ouders en beschouwen het als meer werk. Maar omdat we vanuit het beleid sterk overtuigd blijven van de meerwaarde tegenover kinderen, hun ouders, én zelfs leerkrachten binnen de kwaliteit van hun werking, besloten we hiervoor beroep te doen op externe coaching vanuit het VBJK, en organiseerden we een **online ouderbevraging**. Hierbij enkele positieve opmerkingen die we van de ouders hebben ontvangen:

'Ik vind het heel fijn om mijn kinderen in de klas af te geven omdat je dan ook in contact kan komen met andere ouders waar je kind in de klas mee zit.'

'Fan van het concept open onthaal. Nice.'

'Ik vind het open onthaal in de klas super!! Maar door de werkdruk lukt het ons jammer genoeg weinig. Maar ik geniet van de enkele keren dat ik ze wel kan zetten aan de klas! :-)'

Eten en slapen

Een derde herstructurering in de dagelijkse routine van KLIM was het **gezamenlijke eet- en slaapmoment** van de jongste kleuters. Zowel uit de personeelsbevraging als uit observaties bleken dit weinig kwaliteitsvolle momenten te zijn voor jonge kleuters. Er heerste weinig rust en emotionele veiligheid. Kleuters moesten zich ver verplaatsen binnen de school, veel wachten, en er was weinig begeleiding voor een hele grote groep.

Zoekend naar inspiratie om de kwaliteit van deze momenten te verhogen, werd een **jobshadowingsmoment** georganiseerd. Alle medewerkers (leerkrachten en opvangpersoneel) die zorgen voor de jongste kleuters in kleuterschool KLIM, kregen de kans een shift mee te draaien tijdens het eet- en slaapmoment in het Elfenbankje. Ze kregen tevens een **kijkwijzer** mee met gerichte vragen i.f.v. de reorganisatie van het eet- en slaapmoment op school. Deze actie kan als uniek worden beschouwd omwille van de **'rolomkering'** tussen kindbegeleiders van het kinderdagverblijf en leerkrachten van de kleuterschool. Voorheen werd vaak een zekere hiërarchie ervaren tussen medewerkers van het kinderdagverblijf en leerkrachten op school. Het feit dat de school in het

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Elfenbankje kwam observeren om van hen bij te leren werd bijzonder geapprecieerd. Het heeft ongetwijfeld bijgedragen aan de toegenomen **wederzijdse waardering** die er momenteel heerst.

Na de jobshadowing volgden verschillende **brainstorms** met het team van de kleuterschool en uiteindelijk werd **beslist om het eetmoment voor de jongste kleuters te integreren in de onderwijstijd**, zodat de juffen samen met de betrokken opvangmedewerkers voortaan dit moment kunnen begeleiden. Bovendien eten deze kleuters nu apart in een kleine zaal met hun eigen klasgroep, dicht bij hun klaslokaal. Al deze aanpassingen hebben **diepgaande voordelen voor de ontwikkeling en het welzijn van de kinderen** en leveren heel wat praktische winst op. Eveneens werkten we samen volgende visie uit achter de reorganisatie:

SAMEN	Moment van aandacht, verbinding, taal, ontwikkeling, ... In het moment zijn
ZORGZAAM	Zorgen voor elkaar: tafel dekken voor elkaar, elkaar helpen, ... Zorgen voor zichzelf: eigen spullen afruimen, mond en handen zelf afwassen
GROEIEN	“Help mij het zelf te doen” (Montessori) Kinderen helpen groeien op vlak van zelfredzaamheid, zelfsturing, ... (i.p.v. wachten en meevolgen in grote groepen met weinig begeleiders)

Door samen te eten met hun vaste leerkracht en begeleiders krijgen kleuters de gelegenheid om een vertrouwensband op te bouwen buiten de klassieke lesactiviteiten en dat zorgt voor een **meer ontspannen sfeer** tijdens de maaltijden en bevordert de **sociale interacties** tussen de kinderen en hun leerkracht. Bovendien biedt het gezamenlijk eetmoment de kleuters de kans om **sociale vaardigheden** te oefenen, zoals het delen van eten, het voeren van gesprekken en het naleven van goede leefgewoonten. Deze alledaagse activiteit zorgt voor een waardevolle leerschool in het ontwikkelen van sociale competenties en het versterken van executieve functies voor het latere leven. Daarnaast bevordert het samen eten een **gevoel van samenhang**. Dit draagt bij tot een positieve groepssfeer tussen de kinderen en hun leerkracht. Kortom, het gezamenlijke eten is een waardevolle en inclusieve leeromgeving waarin sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling hand in hand gaan.

Zindelijkheid

Toen we vernamen dat het project nog een korte verlenging kreeg (tot eind juni '25), besloten we werk te maken van een **gedeeld zindelijkheidsbeleid met doorgaande lijn** tussen het kinderdagverblijf, de kleuterschool en de buitenschoolse opvang. Opnieuw werkte de coördinator van het project een personeelsbevraging uit, waarna met het kernteam aan de slag werd gegaan om verschillende acties uit te denken.

Uit de personeelsbevraging kwam duidelijk naar voren dat de drie partners qua visie en aanpak al sterk op dezelfde lijn zitten. Al eerder in het project verschoof het idee **van schoolrijpheid richting kindrijpheid, waarbij de school zich, binnen de mogelijkheden van haar werking, aanpast aan de**

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

individuele behoeften van het kind. KLIM benadrukte al eerder tegenover ouders dat ze weliswaar de voorkeur geeft aan zindelijkheid bij aanvang, maar erkent dat dit niet voor elk kind haalbaar is. Dit creëerde een meer ontspannen sfeer en verminderde de druk op ouders en kinderen. We benadrukken het belang van het creëren van een omgeving die aansluit bij de natuurlijke ontwikkeling van het kind.

Echter, in de personeelsbevraging gaven quasi alle medewerkers aan zoekende te zijn in hoe ze **ouders nog beter kunnen informeren** en betrekken bij het zindelijkheidsproces van hun kind. Daarom werd een **flier** ontwikkeld om mee te geven aan ouders bij aanvang van het zindelijkheidsproces. Zowel het kinderdagverblijf als de school zal deze flier aan ouders overhandigen. De inhoud is opgemaakt uit de antwoorden van de personeelsbevraging en brainstorms van het kernteam:

De 7 vuistregels van KLIM rond zindelijkheid

 Start tijdig Leer je kind tijdig (rond 18m) het toiletgebeuren kennen. Potje in de woonkamer, mee naar het toilet, ... Rond 2j zal je kind rijpheidssignalen geven: lange tijd droge pampers, aangeven dat het kaka of pipi moet doen, ... Dat is het ideale moment om écht van start te gaan.	 Start thuis Thuis is de veiligste en meest vertrouwde plek voor kinderen. Start hier, en ga met ons in overleg over jullie proces. Zo kunnen we je kind nauw samen opvolgen.	 Wees volhardend en consequent Breng je kind niet in verwarring en toon dat je vertrouwt dat je kind het kan. Eens je de luier uit laat, laat hem dan ook overal uit (behalve om te slapen). Hou vol, zo'n proces vraagt tijd.	 Werk samen Betrek iedereen die voor je kind zorgt, in het zindelijkheidsproces. Eén aanpak die overal wordt opgevolgd, werkt het best.
 Zorg voor tijd, rust en routine Plan je gezinsagenda niet vol met uitstapjes en activiteiten. Geef je kind voldoende rustmomenten en vrije tijd. Bouw voorspelbare routines in: na het eten, voor het slapengaan, ...	 Ongelukjes horen bij het leerproces Iets nieuw leren gebeurt met vallen en opstaan. Extra was en vuile kleren horen er bij. Tips: handdoek of plastic zak in autostoel en buggy, betaalbare onderbroekjes bij Zeeman, reispotje.	 Bouw een feestje bij succes Moedig je kind aan en vier samen de successen!	Werken aan zindelijkheid verhoogt het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van je kind. Ook groepsgenoten en begeleiders zijn hiermee geholpen. Graag maken we samen een succes van het zindelijkheidsproces. Dankjewel, Kinderdagverblijf Elfenbankje, kleuterschool en buitenschoolse opvang KLIM

Daarnaast maakten we ook **posters** om op te hangen in onze gangen, zowel in het kinderdagverblijf, als in de kleuterschool, om ouders en verzorgers te attenderen op belangrijke aandachtspunten m.b.t. zindelijkheid. Hieronder twee voorbeelden:

Ik praat vaak over pipi of kaka.
Misschien ben ik klaar voor het potje.

Hoofdstuk 4 – Een veelbelovend sneeuwbaaleffect

Naast de vier grote hervormingen die werden ingevoerd via het project (uitgebreid wen- en instapbeleid, open onthaal, reorganisatie eet- en slaapmoment, gedeeld zindelijkheidsbeleid met doorgaande lijn) zijn er ook spontaan enkele **kleine, nieuwe samenwerkingsverbanden** ontstaan over de grenzen van de drie partners heen. Deze veelbelovende nieuwe verbindingen werden niet meteen door de coördinator of het beleidsteam getrokken, maar zijn eerder organisch en bottom-up gegroeid ten gevolge van de afbrokkelende muur.

Enkele voorbeelden:

- De afgelopen periode deed het Elfenbankje een aantal keren beroep op de expertise van de zorgcoördinator van de kleuterschool bij **zorgen omtrent bepaalde peuters**. Hierdoor raakte de zorgcoördinator betrokken bij de zorgwerking van het kinderdagverblijf en ontstond er een doorgaande lijn in de zorg voor kinderen met specifieke noden. Redelijke aanpassingen die al in het kinderdagverblijf worden toegepast én succesvol blijken, worden tegenwoordig doorgetrokken naar de kleuterschool, en via de zorgcoördinator eveneens geïmplementeerd in de buitenschoolse opvang.
- De kleuterschool en buitenschoolse opvang kunnen op hun beurt dan weer beroep doen op de stafmedewerkers (sociaal verpleegkundigen) van het Elfenbankje voor de **ondersteuning van de EHBO**. Tegenwoordig komt er regelmatig een medewerker van de school langs in het kinderdagverblijf om een kleuter te verzorgen die zich heeft bezeerd of ziek is.
- Het **inschrijvingsbeleid** van het kinderdagverblijf en de school raakte meer verstrengeld. Zo wordt er steeds voorrang gegeven aan gezinnen die hun kinderen in beide entiteiten willen inschrijven, om op die manier een doorgaande lijn en vele andere praktische voordelen te kunnen waarborgen voor deze gezinnen.
- Het schoolfeest van KLIM en de opendeurdag van het Elfenbankje, dat ook voorafgaand aan het project al op dezelfde dag werd georganiseerd, kan nu meer worden beschouwd als een echt **campusfeest**. We overleggen veel meer en werken meer samen waardoor deze dag voor kinderen, gezinnen en medewerkers veel meer als een geheel aanvoelt.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

- De thema's van de **gedeelde studiedagen** ('kwaliteitsvolle interacties' en 'taal en (voor)lezen') groeien meer en meer uit tot een gezamenlijke basishouding naar kinderen toe die we echt op de hele campus willen blijven uitdragen en waar we ook de komende jaren nog verder samen op willen inzetten.

Conclusie

Sinds de start van het project doorgaande lijn heeft onze gemeenschap op Sint-Pieters-Buiten van kinderdagverblijf Elfenbankje, kleuterschool KLIM en de georganiseerde buitenschoolse opvang een **opmerkelijke transformatie** ondergaan. Dankzij de verschillende structurele overlegorganen kwamen we tot veel betere samenwerkingsvormen en zijn de wederzijdse vooroordelen aanzienlijk afgenomen. We leerden elkaar veel beter kennen en hebben ook al heel wat van elkaar kunnen leren. Momenteel is de situatie zo geëvolueerd dat we elkaar veel sneller zullen aanspreken bij vragen of moeilijkheden, dat we veel spontaner ruimtes van elkaar zullen gaan gebruiken, en dat we veel meer echt proberen samenwerken met het belang van kinderen steeds voorop.

Zeker de gezamenlijke studiedagen en de vele wenmomenten hebben geleid tot een opener houding naar elkaar toe. Doordat kindbegeleiders uit het kinderdagverblijf systematisch komen wennen in de kleuterklassen en buitenschoolse opvang, ontstaan er kleine gesprekken en blijft de spreekwoordelijke muur verder afbreken. Het idee dat we allen samen voor dezelfde kinderen zorgen vanuit eigen talenten en eigen expertise, blijft gestaag groeien. Op school komen, is voor de medewerkers van het kinderdagverblijf veel meer vertrouwd geworden, terwijl ze vroeger veel meer afstand ervoeren.

Voorts zagen we **de betrokkenheid en het welbevinden van kinderen, ouders en medewerkers toenemen**. Medewerkers toonden zich steeds enthousiast om zich in te zetten voor acties van het project en dit deint als een gunstige **olievlek** uit naar hun rechtstreekse collega's toe. Ook ouders drukten regelmatig hun dankbaarheid en tevredenheid uit. Bij inschrijvingen horen we geregeld de positieve mond-tot-mondreclame over de warme overgang die werd gecreëerd voor de jongste kleuters van de school.

Wat de kinderen zelf betreft, observeerden we een opmerkelijke vooruitgang m.b.t. hun welbevinden. Er is minder verdriet, meer rust, en onze werking is zienderogen inclusiever geworden. Desalniettemin voelen we het zelf zo aan dat het zeker nog beter zou kunnen. Door de huidige regelgeving kunnen we soms niet anders dan de kwaliteitsvolle interacties achterwege laten en het groepsmanagement laten primeren. Structurele veranderingen zouden hier zeker nog heel wat vooruitgang kunnen teweegbrengen.

Tot slot nog een reflectie van de directie van het kinderdagverblijf op de doorgevoerde veranderingen:

'Het gezamenlijke verhaal dat we hebben geschreven, getuigt van onze toewijding aan voortdurende verbetering en samenwerking. We zijn vastbesloten om deze positieve veranderingen te behouden en verder te bouwen aan een omgeving waar elk kind zichzelf kan zijn en zich goed kan voelen bij ons.'

Het verhaal van KLIM is een inspirerend voorbeeld van hoe samenwerking en werk maken van een gedeelde pedagogische visie kunnen leiden tot positieve veranderingen. Ondanks de vele uitdagingen

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

blijven we op onze campus streven naar een omgeving waarin elk kind zich optimaal kan ontwikkelen, ondersteund door betrokken en gemotiveerd personeel.

Uitdagingen en toekomstperspectief

Hoewel het project veel positieve veranderingen teweeg heeft gebracht, bleef de gehoopte positieve verandering bij de **buitenschoolse opvang** ondermaats. Ondanks de grote inzet van medewerkers zijn we van mening dat de opvang momenteel nog steeds niet optimaal functioneert vanwege een **ernstig tekort aan middelen en personeel**. Hoewel ons aanvankelijk een regelluw kader werd beloofd, bleek tijdens het project dat er geen toestemming was om op die manier te werken. Dat heeft vooral de planning m.b.t. de buitenschoolse opvang gedwarsboemd, waar de beperkingen van het strikte kader heel voelbaar zijn. Wel willen we benadrukken hoe bewonderenswaardig het werk is dat de huidige medewerkers verrichten ondanks de vele uitdagingen. We blijven pleiten voor een dringende toewijzing van meer middelen en ondersteuning voor de buitenschoolse opvang zodat deze rustiger en kwalitatiever kan verlopen voor kinderen en medewerkers.

Daarnaast benadrukken we de noodzaak om **middelen in te zetten ter optimalisering van de ruimtes** binnen de kinderopvang, kleuterschool en buitenschoolse opvang. Deze ruimtes zijn een 'derde pedagoog' die mee de ontwikkeling en het welzijn van kinderen ondersteunen. Door te investeren in kwalitatieve, stimulerende en veilige ruimtes kunnen we een omgeving creëren die de ontwikkeling van de kinderen bevordert en hun leerervaring verrijkt.

Tot slot geven we graag als **aanbeveling aan de overheid mee om de beleidsadviezen die uit de twaalf pilootproject zijn gekomen absoluut ter harte te nemen**. Het is onze overtuiging dat met de juiste ondersteuning en toewijding, de principes en praktijken van de doorgaande lijn kunnen uitgroeien tot een integraal onderdeel van het onderwijs-, opvang- en zorglandschap, wat het welbevinden en de ontwikkeling van alle jonge kinderen enorm ten goede komt.

Doorgaande Lijn

Hasselt, “Bruggen bouwen naar een warme overgang”

Contactadressen:

Hanne Van Gemert – CKG De Hummeltjes, 011279400 hanne.vangemert.ckg@hummeltjes.be

Tamara Jeurissen – BKO de Bijenkorf, t.jeurissen.kdo@hummeltjes.be

Manon Nulens – Katholieke Basisschool De Tuimelaar, manon.nulens@sgm-zevensprong.be

Bruggen bouwen op de eilandcampus

Situatieschets als startpositie van ons project: eilanden zonder brug

Onze eilandencampus – VZW De Hummeltjes (kinderdagverblijf, buitenschoolse opvang, CKG) en basisschool De Tuimelaar – bestond lange tijd uit losse eilanden. Ondanks gedeelde speelplaats en materialen, leidde beperkte samenwerking tot miscommunicatie bij thema's zoals een doorgaande lijn. De fysieke nabijheid vormde een kans, maar samenwerking bleef voorlopig vrijblijvend.

Verbinding als fundament voor warme transitie

Dankzij het project 'Bruggen bouwen naar een warme overgang – Doorgaande Lijn' hebben we de voorbije jaren intensief gewerkt aan het versterken van warme transitie en doorgaande lijnen voor jonge kinderen. **De inzet van een brugfiguur speelde hierin een cruciale rol.** Door structureel aanwezig te zijn in alle betrokken organisaties bracht de brugfiguur mensen, praktijken en ruimtes dicht bij elkaar. Wat in het begin aanvoelde als een los eilandje van voorzieningen, groeide langzaam uit tot een **archipel van verbondenheid**. Via de **stuurgroep** (beleidsmedewerkers van alle organisaties) en een **lerend netwerk** (leerkrachten, zorg-coördinatoren, kindbegeleiders) formuleerden we een visie: eilandjes verbinden met stabiele, warme bruggen, vrij toegankelijk, gefundeerd op open communicatie en gericht op het welzijn van alle kinderen.

Van losse schakels naar gedeeld engagement

De brugfiguur werd een vertrouwd gezicht voor kinderen, ouders én professionals. Ze hielp drempels verlagen door informatie-uitwisseling te stroomlijnen, relaties op te bouwen met ouders en medewerkers, en de stem van het kind zichtbaar te maken over de grenzen van de voorzieningen.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

heen. **Zo ontstonden nieuwe gewoontes:** peuters die op verkenning mochten in de kleuterklas, kleuters die tijdens vakantieperiodes opnieuw binnenstapten in de vertrouwde kinderopvang, gezamenlijke rituelen bij overgangsmomenten, en teams die samen reflecteerden over wat kinderen nodig hebben.

De brugfiguur fungeerde als een **herkenbaar en aanspreekbaar gezicht** op de campus, een luisterend oor én een doener. Door dagelijks aanwezig te zijn in verschillende contexten – in de opvang, op de speelplaats, bij oudermomenten – groeide er niet alleen bekendheid, maar ook vertrouwen. Ouders gaven aan dat ze het fijn vonden om "iemand te hebben die hen kende bij naam" en hen actief toeliet in het verhaal van hun kind.

Medewerkers uit verschillende organisaties konden bij de brugfiguur terecht om praktische zorgen te delen of om samen na te denken over kinderen met extra noden. **Door observaties en gesprekken bracht de brugfiguur behoeften en signalen in kaart die anders onopgemerkt zouden blijven.** Zo signaleerde ze dat sommige kinderen die moeilijkheden ondervonden in de overgang van opvang naar school, gebaat waren bij een meer geleidelijke start. Op basis daarvan werd geëxperimenteerd met meeloopmomenten en rustige wenfases.

De fysieke nabijheid van de voorzieningen bood kansen, maar vroeg ook inzet om samenwerking niet vrijblijvend te laten zijn. Door gezamenlijke activiteiten, overlegmomenten en het delen van infrastructuur – zoals een speelruimte of onthaalhoek – werden nieuwe praktijken ontwikkeld die over de muren heen reiken.

Enkele warme getuigenissen rond onze brugpersoon:

‘Wanneer mijn dochtertje nog op de KDV zat, ging ze samen met Ann (brugfiguur, nvdr) naar de Tuimelaar (school) om daar kennis te maken met het klasje en de juf. Ze hebben geleerd hoe ze hun boterhammendoos en flesje moeten openen. Plus hebben ze ook een doos (papieren boekentasje) mee gekregen met de uitleg, aftelkalender voor haar eerste schooldag. Super leuk idee, veel aan gehad zowel ik als mijn dochtertje.’

‘Tante Ann is een meerwaarde in overgang van Hummeltjes naar school.’

‘Ik vind het goed dat de Bijenkorf zo goed samenwerkt met de school. De Tantekes (kindbegeleiders vanuit kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang) zijn hierdoor een deel van de school en omgekeerd is de school een deel van de Bijenkorf.’

‘Ann is een vast aanspreekpunt en voordien af en toe bezoekjes gebracht vanuit de hummeltjes, dit heeft zeker geholpen’.

‘Heel fijn dat de kinderen ’s middags kunnen warm eten en nog een dutje doen, dit maakt de overgang naar school veel gemoedelijker.’ (warme maaltijd en middagdut zijn in de BKO)

Leren in de praktijk

Wat dit project bijzonder maakt, is dat het niet startte vanuit een blauwdruk, maar **groeide vanuit de dagelijkse praktijk**. De brugfiguur observeerde, luisterde en experimenteerde. Ze bracht mensen samen rond concrete vragen: Hoe maken we de overgang voor peuters minder bruusk? Hoe zorgen

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

we dat ouders zich welkom voelen, ook als ze nog niet tot 'onze' doelgroep behoren? Hoe geven we ruimte aan spel en rust in een drukke dag?

Deze vragen brachten dynamiek teweeg. **Professionals voelden zich gesterkt om van elkaar te leren, maar ook om twijfels en drempels te delen.** Doorheen het traject werd duidelijk dat warme transitie niet enkel gaan over 'overgangsmomenten', maar over **het creëren van continuïteit in relaties, pedagogische visie en ruimtegebruik.**

Een belangrijke hefboom voor verbinding bleek het **gedeelde ruimtegebruik**. Door letterlijk deuren open te zetten tussen de kinderopvang en de kleuterklas, ontstond een gedeelde leefwereld voor kinderen. De brugfiguur organiseerde en begeleidde momenten waarop peuters en kleuters elkaar ontmoetten in het 'tussenlokaal' – een ingerichte ruimte met boeken, knuffels en bouw materiaal – die door beide organisaties werd gebruikt.

Een medewerker vertelde:

'Vroeger keken we verbaasd als we ineens peuters op onze speelplaats zagen. Nu weten we waarom ze er zijn en wat ze nodig hebben. We spreken elkaar daar ook sneller aan. Die fysieke nabijheid werkte verbindend, maar bracht ook uitdagingen met zich mee: het vroeg overleg over veiligheid, rustmomenten en wie wanneer welke ruimte gebruikt.'

Activiteiten als cement

De brugfiguur zette ook in op **gezamenlijke activiteiten die ontmoeting mogelijk maakten.**

Denk aan activiteiten waarbij kinderen uit de buitenschoolse opvang in vakanties mee gaan helpen in de kinderopvang (op vraag van de kinderen, in samenspraak met alle partijen, puur op interessevlak).

Kinderen van de kleuterschool gaan op regelmatige basis spelen in de koolcity van de kinderopvang, al dan niet met meengroepactiviteiten.

De kinderen van de buitenschoolse opvang en van de kleuterschool maken gebruik van de **tuin van het CKG**.

Kinderen van het CKG gaan in **vakantieperiodes** mee in de buitenschoolse opvang spelen en deelnemen aan activiteiten. Ook in de weekenden gaan is dit mogelijk.

Er zijn **kampweekjes** doorgegaan in de ruimtes van de BKO, georganiseerd door het CKG.

Tijdens de **voorleesweek** worden er activiteiten georganiseerd voor alle kinderen van onze eilandengroep. Er gaat jaarlijks een hummelpop door, een 'gezinsfestival' voor alle gezinnen van alle organisaties.

Kinderen die niet doorstromen vanuit één van de organisaties, mogen op **extra momenten komen wennen** in verschillende organisaties in kleine groepen, zodat er toch wat extra tijd en ruimte voor deze kinderen gemaakt wordt om te wennen aan de nieuwe omgevingen en nieuwe gezichten.

Er worden **gezamenlijke infosessies** georganiseerd en infosessies vanuit één organisatie wordt **systematisch opengesteld voor alle gezinnen** uit de drie organisaties.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Er wordt een **gezamenlijke kerstmarkt** georganiseerd waarbij de opbrengsten naar nieuw gedeeld materiaal gaat. De buurtwerking wordt ook meermaals betrokken: de zaal van de buurt wordt gebruikt voor een musical te organiseren, een boekenruil, een feestactiviteit, een creatie namiddag,...

Ook mag er in de zomer een **speelstraat** komen waarbij de kinderen van de buitenschoolse opvang de organisatie op zich nemen maar veel buurtkinderen zich mengen tijdens het straatspel.

Er zijn **extra bezoeken/wenmomenten in vakanties** voor kinderen uit andere onthaalouders of zonder een onthaalgezin mogelijk gemaakt.

Het openstellen van activiteiten rond de **voorleesweek** voor alle gezinnen over de drie organisaties heen is iets wat jaarlijks terugkomt dankzij ons project.

We hebben een **boekentasje** uitgewerkt voor alle kinderen van het kinderdagverblijf en kinderen die op school starten zonder een periode in ons kinderdagverblijf. In dit boekentasje zitten tips rond de schoolstart, informatie over de organisaties en tips en trucs rond zindelijkheid.

Tevens wordt er in het kinderdagverblijf meer ingezet op het **verhogen van de zelfredzaamheid en zelfstandigheid**: er worden specifieke meengroepactiviteiten uitgevoerd rond het gebruik van boekentassen, openen van brooddozen, doosjes en drinkbussen. Het aan- en uitdoen van de jas is ook een specifieke opdracht in één van de vele schoolvoorbereidende activiteiten in de meengroepjes.

In de **buitenschoolse opvang is er een specifieke kleutergroep opgericht** gebaseerd op het klasgebeuren. Dit is in een aparte ruimte (de turnzaal van de school, waar een volledig klasruimte nagebootst wordt). Er zijn aparte speelhoekjes en meer inzet en oog voor de noden van de kinderen in kleine groep.

Disseminatie

Het laatste half jaar van het project (tot juni '25) is er vooral gefocust op het **uitdragen van onze acties naar andere organisaties** die vragende partij waren naar *good practices* van ons project. We hebben samen gezocht met andere organisaties binnen Limburg om in hun desbetreffende werkingen ook acties te kunnen doorvoeren gelinkt aan Doorgaande Lijn. Tevens hebben we zelf een grote vzw met organisaties in verschillende gemeentes van Limburg. Ook naar onze buitenafdelingen hebben we gezocht om acties in hun werking te implementeren zoals de boekentassen, meengroepactiviteiten, het wenbeleid aanpassen, gericht aanbod op ontwikkelingsdomeinen vanaf schoolgaande leeftijd, doortrekken van infosessies naar hun ouders,...

Ook de **gedeelde speelplaats** van de school en buitenschoolse opvang krijgt een **opwaardering naar vergroening**. Dit thema heeft veel ruimte in beslag genomen in gezamenlijke overleggen, met als doel een speelplaats die voor alle organisaties, kinderen en ouders zal bijdragen tot een uitdaging op ontwikkelingsdomeinen en het verhogen van welbevinden en betrokkenheid. Er zijn tevens ook meer gezamenlijke materialen aangeschaft en hierbij is een gezamenlijk afsprakenbeleid uitgewerkt.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

De acties zijn steeds gekozen in samenspraak met het **lerend netwerk**, komen voort uit **bevragingen van ouders** en vanuit **observaties rond welbevinden en betrokkenheid** bij de kinderen. Ook de personeelsmedewerkers uit verschillende organisaties zijn steeds in de mogelijkheid geweest om actiepunten samen op te zetten of noden te signaleren.

Deze activiteiten fungeerden als cement: ze helpen relaties bouwen tussen kinderen, tussen ouders en medewerkers, en tussen collega's van verschillende organisaties.

Enkele getuigenissen

'De overgang van Hummeltjes naar school via tante Ann was super, fijne ervaring, altijd een herkenbare persoon voor ons kind; een initiatief waarvan we hopen dat het nog een lange tijd blijft bestaan.'

'Beste tante Ann, bedankt voor het leuke boekentasje dat V. gisteren heeft meegekregen in de opvang. We staan versteld over wat jullie allemaal doen met de kindjes en over hoe goed jullie hen voorbereiden op hun eerste dag naar school. Dit is zeker niet overal het geval! Dus; dank je wel!'

'Dag P., Ik hoop dat ge het niet erg vindt, maar ik heb bij een school in B. gestoeft over jullie ervaring met doorgaande lijn, en de manier waarop jullie het KDV verbinden met de BO en het onderwijs. Ze zouden graag meer vernemen hierover want ze gaan hun school volledig vernieuwen, alles afbreken en herbouwen, ... Dus ik vertelde dat jullie dat zo mooi hebben aangepakt en in praktijk brengen. En zo kwam de vraag of zij eens mogen komen kijken en leren. Ik zou wel meekomen. Zien jullie dat zitten? Hebben jullie daar ruimte voor?'

De positieve effecten van het project zijn zichtbaar én voelbaar. Kinderen ervaren de overgangen als minder stressvol, met meer herkenning en verbondenheid. Een leerkracht uit de instapklas merkte op:

'Ik zie minder tranen, kortere wentijden en meer spel en betrokkenheid vanaf dag één.'

Tussen succes en systeemprempels

Het project bracht vele waardevolle praktijken voort. Toch botste het ook op grenzen. De inzet van de brugfiguur hing grotendeels af van **projectmiddelen**, wat structurele verankering bemoeilijkte. Statutaire verschillen, uiteenlopende regelgeving en beperkte tijdsruimte voor gezamenlijke reflectie bleven knelpunten.

Maar wat wél lukte, laat zien dat samenwerking tussen kinderopvang, school en vrije tijd wérkt – als **mensen de kans krijgen om bruggen te bouwen, elkaar te ontmoeten en samen eigenaarschap op te nemen**. Professionals kijken met een meer open blik naar elkaars werking, delen expertise en versterken elkaars sterktes. Er is een groeiend gevoel van een 'wij-verhaal', van gedeeld eigenaarschap rond de kinderen. De denkkaders schuiven dicht naar elkaar toe. Kleine aanpassingen in werkingen – geïnspireerd door observaties op andere eilanden – hebben tot **merkbare kwaliteitsverbetering** geleid.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Hoewel de intenties en acties veelbelovend waren, blijkt samenwerken niet vanzelfsprekend. Verschillen in regelgeving, uurroosters en statuten vormen **structurele drempels**. Een medewerker formuleerde het treffend: 'We willen wel samen optrekken, maar soms lijkt het alsof we met onze handen op de rug vastzitten.' Initiatieven zoals gezamenlijk overleg of personeelsuitwisseling lopen soms vast op praktische of organisatorische bezwaren.

De eilanden hebben echter **verschillende wettelijke kaders, een ander beleid en andere financieringsmogelijkheden**. Het wordt door een heel ander systeem vorm gegeven en vanuit een ander wettelijk kader geleid. Doordat er jarenlang weinig tot geen constructieve communicatiepatronen aanwezig waren tussen de eilanden en er voornamelijk afzonderlijk van elkaar gefunctioneerd werd, merken we nu dat onze bruggen niet altijd stevig zijn en we regelmatig in woelig water terechtkomen. Ook is het niet vanzelfsprekend om personeel van het ene eiland over te laten gaan naar het andere eiland.

Samenwerken is niet vanzelfsprekend, ook al liggen de organisaties op één campus, dit doordat er bepaalde **communicatiepatronen** doorbroken moeten worden en dit vraagt tijd en vertrouwen. Als we onze brugpersoon willen blijven behouden zonder de steun van het project, botsen we op statutaire verschillen en benoemingen. Hierdoor is niet eenvoudig is om de brugpersoon een plekje te geven binnen onze school. Het eiland 'school' hangt namelijk vast aan een grotere eilandengroep, niet behorend tot het project. Een digitaal aanmeldsysteem voor scholen en een capaciteitsverschil zijn obstakels buiten onze wil om.

Naar duurzame verbindingen

De ervaringen op de eilandcampus tonen dat het mogelijk is om kinderopvang, CKG, school en buitenschoolse opvang te verbinden in het belang van kinderen en gezinnen. De brugfiguur was hierbij geen wondermiddel, maar een noodzakelijke schakel in een netwerk dat steeds steviger werd. **De uitdaging voor de toekomst ligt in het verankeren van dit netwerk**, met aandacht voor tijd, vertrouwen, en beleidsruimte voor organisaties om samen een doorgaande lijn vorm te geven.

Het project toonde duidelijk aan dat warme transities tussen opvang en school meer vragen dan een goede overdracht. **Ze vragen tijd, gedeelde visie, ruimte om te experimenteren, en mensen die bruggen bouwen op maat van kinderen en gezinnen**. De brugfiguur werd hierin een sleutelfiguur: niet door grote structuren te veranderen, maar door elke dag kleine verbindingen te maken die uiteindelijk het verschil maken.

Een toekomstgerichte vraag blijft hoe deze rol duurzaam verankerd kan worden. Zowel medewerkers als ouders pleiten voor een **blijvende aanwezigheid van een brugfiguur**, liefst met voldoende tijd en erkenning. De eilandcampus is in dat opzicht een rijke voedingsbodem, maar de vruchten zullen pas volledig rijpen als ook structurele randvoorwaarden volgen.

Samenvatting

Op een eilandcampus met kinderopvang, CKG, buitenschoolse opvang en school werd een bruggenbouwproject opgezet om warme transities te realiseren en samenwerking te versterken. Een brugfiguur speelde een centrale rol als verbindende schakel tussen kinderen, ouders en

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

medewerkers. Via gezamenlijke activiteiten, gedeeld ruimtegebruik, observaties en persoonlijk contact hielp de brugfiguur drempels verlagen en continuïteit creëren. Ondanks structurele belemmeringen zoals verschillen in regelgeving en personeelsstatuut, slaagde het project erin om het potentieel van een **gedeelde pedagogische campus** tastbaar te maken. De vraag naar structurele verankering van deze werkwijze blijft echter actueel.

Campus 'Theodoortje', Jette – “Een zoektocht over de bergen naar een doorgaande lijn”

Contactadres:

Romy Willock, Afdelingshoofd kinderdagverblijven VUB
Laarbeeklaan 117 bus 2, 1090 Jette
02/4774811, Romy.willockx@vub.be

Opstart van het project

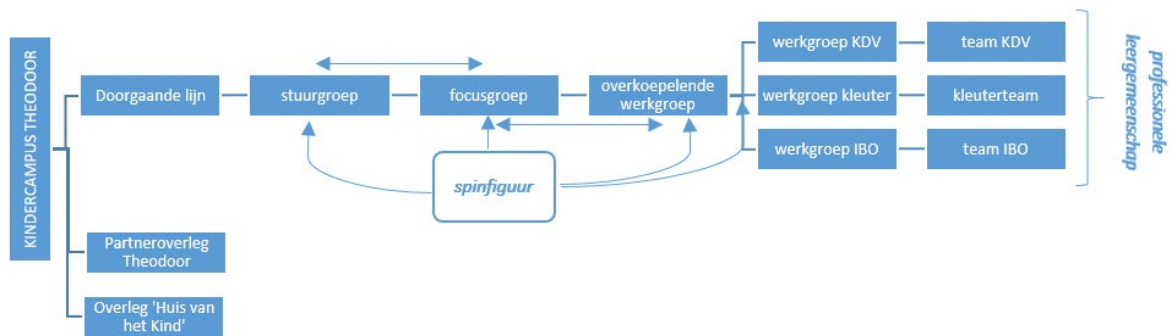
Voor de start van het project was er enkel een bestaande samenwerking tussen IBO De Puzzel en basisschool Theodoortje. Zij werkten sinds 2015 samen op dezelfde locatie. Er was nog geen samenwerking met het kinderdagverblijf en we kenden ook elkaars werking niet.

Met de verhuis van het kinderdagverblijf naar de kindercampus kwam ook de opportuniteit om met de verschillende instanties de handen in elkaar te slaan.

Voor het definiëren van onze doelstellingen en acties vertrokken we vanuit **kindobservaties** maar ook vanuit **bevragingen bij ouders- en personeelsleden** van de verschillende organisaties. We legden een overlegstructuur vast en we gingen op zoek naar een manier om informatie met elkaar te delen. We werken via email en Smartschool.

Organisatie van het project

De samenwerking tussen de 3 partners wordt gefaciliteerd door een '**spinfofiguur**' die in het midden van het web alle draden probeert samen te brengen. De projectmiddelen gaan hoofdzakelijk naar de aanstelling van die spinfofiguur (coach uit het KDV). Oorspronkelijk organiseerden we ons via een stuurgroep (leidinggevend en coördinatoren van de 3 organisaties + spinfofiguur), focusgroep (spinfofiguur + coördinatoren van de 3 organisaties) en overkoepelende werkgroep (werknemers van de 3 organisaties + spinfofiguur). Gaandeweg deden we de nodige aanpassingen aan die organisatie- en overlegstructuur.

Ondersteuning van externe partners

Van bij de opstart kregen we belangrijke **ondersteuning** van de VGC en het VBJK. Zij vormden een grote steun voor ons. Tijdens overleg stuurden ze bij, lieten ze ons langer stilstaan bij bepaalde onderwerpen, hielpen ze op organisatorisch vlak. Tot slot kregen we ook ondersteuning op vlak van opbouw en opvolging van de werkstructuur en boden ze extra individuele ondersteuning waar nodig.

Gebrek aan tijd en personeelstekorten

Bij aanvang van het project hadden we een uitgebreide overlegstructuur (maandelijks stuurgroep, focusgroep én werkgroep). Dit was echter voor de verschillende partners zeer tijdsintensief wat maakte dat er regelmatig iemand aan de tafel ontbrak. Bovendien kampen zowel IBO, school als kinderdagverblijf regelmatig met zware tekorten in het personeelsbestand en/of onvoldoende geschoold personeel, waardoor het project onder druk kwam te staan. We ondervonden een trage vooruitgang en het gevoel leefde dat het project 'on hold' kwam te staan door een te **lage draagkracht** in de verschillende organisaties. Dit zorgde voor frustraties in de samenwerking.

Eind 2023 beslisten we daarom om het ondernemingsplan (opnieuw) bij te sturen door de intensieve overlegstructuur aan te passen. We stapten over naar een stuur- en werkgroep die elke 2 maanden ingepland staat en schraptten de focusgroep. De werkgroep omvat de medewerkers op de werkvloer. De pedagogisch medewerker die het project Doorgaande Lijn opvolgt (spinfiguur), vormt de schakel tussen beide overleggroepen.

Een ééngemaakt observatiesysteem

Vanuit kindobservaties en personeelsbevragingen werden de verschillende '**transities**' van kinderen in kaart gebracht. Dit zowel gedurende een reguliere dag, als de transities tussen verschillende instanties. Daarbij keken we ook naar de grote transities die zich binnen één instantie kunnen voordoen (bijv. overstap naar de peutergroep of overstap van het ene leerjaar naar het volgende ...). Welke overgangen verlopen goed, waar merken we problemen of moeilijkheden ...?

In onze overleggen zochten we eenzelfde manier om het deze moeilijkheden in kaart te brengen. Bleek dat we **verschillende manieren** hadden om **kinderen te observeren**. Vanuit het kinderdagverblijf lag de focus op welbevinden en betrokkenheid. Vanuit de school daarentegen lag de focus eerder op ontwikkeling. De meningen over hoe we kijken naar kinderen en over hoe ze zich

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

voelen, lagen soms ver uit elkaar. Uit verder overleg werd duidelijk dat niet iedereen een(zelfde) **kindvolgsysteem** had, alsook dat binnen de instanties soms verschillen zaten tussen medewerkers.

We kwamen tot besluit dat **ZIKO**³ (observeren en scoren van welbevinden en betrokkenheid), en niet ZIKO-VO (ontwikkeling van het kind, kindportret), voor ons het beste kindvolgsysteem was om welbevinden en betrokkenheid te meten. Vermits ZIKO(-VO) niet in elke instantie gekend was, werd het organiseren van een **gezamenlijke studiedag** een feit.

Doorgaande lijn: de studiedagen

Op de gezamenlijke studiedag (najaar 2022) werd het algemeen kindvolgsysteem bij iedereen geïntroduceerd. We zetten ook in op het beter leren kennen van elkaar.

Een eerste thema op de studiedag was het observeren en scoren van welbevinden en betrokkenheid. In het kinderdagverblijf was deze methode al gekend en werd deze ook met regelmaat gebruikt. Voor de school en het IBO was het vrij nieuwe informatie. De school werkte reeds met een schooleigen volgsysteem via Smartschool (ZIKO-VO voor peuters en 1ste semester eerste kleuterklas).

Het theoretische deel over doorgaande lijn werd als langdradig beschreven. Het theoretische/actieve deel van observeren en scoren vond iedereen leuk en luchtig. Doch velen hadden een gevoel van 'we kunnen het al' terwijl het op de werkvloer niet altijd zo lijkt.

De studiedag werd gestart met een **bezoek aan elkaars werkplek**. Dit werd zeer positief onthaald maar te kort bevonden. Tijdens het rondleiden gaven begeleidsters de spontane opmerking dat ze het zeer fijn vonden om ieders werkplek te ontdekken. Bij het afronden gaven ze steeds aan meer tijd te willen spenderen in de andere werkplek. Ook een napraatje zou leuk geweest zijn. Voorlopig focusten we op de ruimte, maar de vraag kwam van de medewerkers om ook de werking beter te leren kennen.

Van hieruit is het georganiseerde '**jobshadowing**' ontstaan. De studiedag werd een jaarlijkse gewoonte om overkoepelende thema's uit te dragen. In 2023 was dit '**verbindende communicatie**'. Na de studiedag en het hospiteren is er ook een kleine verandering ontstaan in omgang met elkaar. Iedereen (h)erkent en begroet elkaar nu. Gelet op de grote groep tijdens de studiedag was dit wel een uitdaging.

De gezamenlijke studiedagen werden gefinancierd met het projectgeld (sprekers, catering, materiaal). De praktische organisatie bleek niet evident: de school/het IBO moeten verplicht opvang voorzien tijdens een pedagogische studiedag, maar hoe kunnen alle personeelsleden dan aanwezig zijn op de studiedag?

Doorgaande lijn: jobshadowing en acties van de werkgroep

Bij de 'jobshadowing' kreeg iedere begeleider de kans, om bij de andere instanties te gaan hospiteren. Na de observaties konden er via een QR-code vraagjes beantwoord worden. Uit deze antwoorden kwamen grote verschillen in visie naar voor, vooral in de praktijk. Bij aanvang van het project, hadden we het gevoel dat de drie organisaties 'in theorie' dezelfde visie hadden en heel erg

---

³ Ziko-Vo: zelf-evaluatieinstrument voor welvinden en betrokkenheid van kinderen in de opvang (observatie in groepen en individuele opvolging van kinderen). Meer info: <https://www.opgroeien.be/aanbod/kinderopvang/voorzieningen/kwaliteit-en-beleidsvoerend-vermogen/ziko-en-ziko-vo>

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

het kind centraal proberen te plaatsen. In de praktijk bleek dat elke werking die visie toch op verschillende manieren uitwerkte. Op school bijvoorbeeld worden **zorgen – leren – spelen** nog erg gescheiden gehouden en houdt iedereen zich vast aan de ontwikkelingsdoelen. In het kinderdagverblijf bijvoorbeeld zitten die drie componenten veel meer verweven in elkaar maar zijn nog stappen nodig in het 'leren'. In het IBO is het onder andere door personeelstekort vaak moeilijk om een sterk aanbod te geven aan de kinderen voor en na school. Vanuit de werkgroep trachten we nu mits overleg tot gezamenlijke praktijkgerichte oplossingen te komen.

De transities waarbij we de grootste problemen detecteerden, trachtten we samen en met kleine stappen te verbeteren. Zo werd bij de overgang van school naar IBO het **registreren** van de kinderen als een probleem gedetecteerd omdat de kinderen daarbij lang moesten wachten en stilzitten op de bank. Het viel op dat welbevinden en betrokkenheid op dat moment vaak laag was. Mogelijke kans: aanbrengen van een **puzzelstuk** (logo IBO + naam kinderen) aan de boekentas als gezamenlijke herkenning en makkelijke registratie. Hierdoor moesten kinderen minder lang wachten. De uitvoering hiervan is echter nog steeds moeilijk en we zijn op zoek naar mogelijke verbeteringen.

Ouderbevragingen en oudercafé

Uit ouderbevragingen bleek dat ouders vaak **bezorgdheden** hebben als hun kindje van het kinderdagverblijf naar school gaat. Voornamelijk bezorgdheden zoals zindelijkheid of slapen onder de middag kwamen boven. We organiseerden daarom een oudercafé (ism Hopon) waarbij we dieper ingingen op hun bezorgdheden.

Ouders gaven aan weinig informatie te hebben over de werking van de voor- en naschoolse opvang. Naar aanleiding van deze feedback werd meer aandacht besteed aan het **betrekken van het IBO bij de schoolwandelingen**. Om nog meer gehoor te geven aan de onzekerheden van ouders werd op school ook een gezamenlijk wenmoment georganiseerd.

Wenmomenten

Alle instappers en hun ouders worden voor elk instapmoment uitgenodigd om een (of meerdere) **woensdagvoormiddag(en) de sfeer in de onthaalklas op te snuiven** tijdens een 'algemeen wenmoment'. De instappers mogen het gewone dagverloop meevolgen met de kindjes in het klasje, en ouders kunnen naar het einde van de voormiddag vragen stellen aan de instapjuf. Ook het IBO is aanwezig om vragen te beantwoorden over de voor- en naschoolse opvang. Ouders en instappers hebben de kans om bij het einde van de schooldag de overgang naar het IBO mee te maken.

Vanuit het kinderdagverblijf worden er, volgend op het algemeen wenmoment, **twee extra wenmomenten** georganiseerd. Kinderen die binnen de campus de overstap maken, kunnen dan met hun vaste kinderbegeleider gaan wennen op school en in het IBO. Vóór die wenmomenten worden ouders op de hoogte gebracht en gevraagd een toestemmingsformulier te ondertekenen. Zo kan informatie die belangrijk is voor de ontwikkeling van het kind gemakkelijker worden gedeeld.

Ouders worden, in de 2 weken voor de overstap, bevraagd over hun gevoel of bezorgdheden maar ook over enkele praktische zaken. Sommige ouders hebben geen nood aan dit gesprek omdat er reeds een 2de kind op school zit of hebben vertrouwen in de overgang.

Eén week na de overstap mailt het kinderdagverblijf naar de ouders met de vraag hoe de overgang verloopt. Hier merken we dat sommige ouders heel snel antwoorden en andere niet. We merken ook

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

dat de drempel voor de **bevraging** soms wat hoger is omdat de bevraging niet gebeurt met een vertrouwenspersoon. Het kinderdagverblijf gaat in de toekomst de bevragingen weer laten doorgaan door de vaste kinderbegeleider. Na een periode van 1 maand bevraagt de school de ouders over hun ervaringen omtrent de overstap van kinderdagverblijf (of thuis) naar school.

Delen, niet alleen in kennis maar ook in ruimte

We wilden tijdens het project ook rekening houden met het organiseren van overkoepelende activiteiten en delen van elkaars ruimtes. Al snel bleek dat het **delen van ruimtes** werd beperkt door verschillende hindernissen zoals angst voor het niet correct omgaan met elkaars materiaal, instelling van alarm ... Het gebouw werd duidelijk ook niet ontworpen met een 'doorgaande lijn' in het achterhoofd, de kleuterschool is bijvoorbeeld moeilijk bereikbaar vanuit het kinderdagverblijf en omgekeerd.

Overkoepelende activiteiten werden naar de achtergrond verschoven omdat het werken rond visie en praktijk veel tijd in beslag nam. Na bijna twee jaar werd duidelijk dat er nood was aan het organiseren van een kleine haalbare activiteit. Iets wat begeleiders als realiseerbaar zagen en ook voldoening bracht voor zowel begeleiding als kind. Er is een '**tiktak**'-activiteit uitgewerkt die afwisselend in het kinderdagverblijf en in de refter van de school doorgaat, de ene keer met peuters van het kinderdagverblijf en de onthaalklas, de andere keer met peuters van het kinderdagverblijf en de kleuters van het IBO. De juf van de onthaalklas speelt 'tiktak'. De activiteit werd telkens door de kinderen met enthousiasme onthaald. Welbevinden en betrokkenheid scoort bij de activiteit tiktak 4/5! Het bracht ook een lach op het gezicht van de begeleiders. Deze activiteit zal in de toekomst nog herhaald worden.

Professionalisering van de stuurgroep: studiebezoek Nederland

Tijdens een studiebezoek aan enkele kindercampussen in Nederland, deden we inspiratie op voor het eigen project. Voor ons maakte dit bezoek heel duidelijk dat de uitbouw van een kindcentrum noodzakelijkerwijs moet gebeuren vanuit het beleid en vanuit de overheid. De doorstroom tussen de eerste groep (0-4) en de school (vanaf 4) is op die campussen ook gegarandeerd. Hier kunnen we geen campusvoorrang bieden. Er is ook een duidelijke focus op participatie van kwetsbare peuters aan het peuterprogramma. In Brussel / Vlaanderen lijkt de omgekeerde beweging te gebeuren: kinderen van ouders die deeltijds werken of niet werken, maken minder kans op een plekje in de kinderopvang.

Eindconclusie

Het hele traject verliep met ups en downs door hindernissen zoals tijd en communicatie. Maar ook de interne werking van elke instantie zorgt voor obstakels. Intern wordt er, bij afwezigheid van personeel, begrijpelijk gekozen om binnen de eigen werking te helpen. Voor het project bemoeilijkt dit natuurlijk de vooruitgang.

Het lijkt ons niet realistisch om vanuit drie bestaande, op zich draaiende organisaties te evolueren naar een volledig geïntegreerde werking op drie jaren tijd. Het mekaar leren kennen, mensen meekrijgen, neuzen in dezelfde richting zetten, acties op poten zetten, visie-ontwikkeling ... vraagt veel meer tijd.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Eenzelfde visie op kinderen blijft een uitdaging gezien de verschillende instanties ook andere begeleidings- en controle-instanties hebben.

Het is ook moeilijk om personeel overkoepelend in de verschillende organisaties in te zetten door personeelstekorten, *split shifts*, drie verschillende partners (GO!, Sint-Goedele, VUB). Ook de verschillen in regelgeving tussen VNO en IBO werken daar verwarrend.

We hebben heel wat stappen samen gezet, we hebben mekaar beter leren kennen en we leren van elkaars werking. We ontdekten dat kleine stapjes soms een groot verschil kunnen maken voor onze kinderen.

Sint-Jansschool Leuven, Mechelsevest 2 | Ridderstraat 89, Inge Mois, inge@sintjanleuven.be

Buurtwerk 't Lampeke, Ridderstraat 147, Karin Nelissen, karin@lampeke.be

Allen 2000 Leuven

Inspiratie-materiaal

<https://www.vvsg.be/kennisitem.vvsge/warme-transitie-thuis-kinderopvang-school-en-buurt>

<https://www.hoopverlening.be/>

<https://www.overbruggen.be/>

Daniëls K. & Geenen G. Helpende Handen in de kinderopvang. Buurtwerk 't Lampeke vzw

Baert H. & Droogmans A. Bind-Kracht door BasisSchakelMethodiek. Uitgeverij Lannoo nv.

Jaarrapportage Doorgaande Lijn 2022

Dit verhaal is geschreven door de voormalige brugfiguur Nicky Raeyen

Doorgaande Lijn

Toen ik bij aanvang 2022 in dit nieuwe project mocht stappen, begreep ik al snel waarom men mij dit wel zag doen. Met een opleiding als opvoeder en verscheidene jaren ervaring binnen het buurtwerk bezat ik meteen twee perspectieven die in ons project dienden samen te smelten. Enerzijds de **opvoeders-blik op het kind** en diens ontwikkeling, anderzijds de **integrale aanpak van een buurtwerker** om ook met de beïnvloedende factoren op die ontwikkeling aan de slag te gaan. Daarnaast ben ik een nieuwsgierig en daardoor leergierig persoon die graag zowel de diepte als de praktijk in duikt om het gehele plaatje te kunnen vatten. Zo leerde ik hoe elke partnerorganisatie werkt en waarop ze zich baseren. Ten slotte heb ik een passie voor persoonlijke ontwikkeling en coaching, wat me erg van pas kwam en komt te midden van onze veranderingsprocessen.

Dit schrijven gaat echter niet over mij, maar over de **impact** die ons project reeds teweeg bracht. Een impact die moeilijk te meten valt. Desondanks toont ze ons signalen dat onze langetermijnaanpak ook op korte termijn reeds effect heeft. Wij zien deze impact in twee lagen. De eerste laag is de impact op de organisaties zelf. De tweede laag is de impact op de gebruikers van deze organisaties.

Eerst even terug naar die langetermijnaanpak. Waarom de lange termijn?

Ondanks het aanbod van een regelluw kader vonden wij het vanuit onze visie passender om te vertrekken vanuit de huidige realiteit: de buurt, de bewoners, de organisaties, het 'split system', het politieke klimaat ... zoals ze nu zijn (of toen waren). We hebben dit nooit gezien als een tijdelijk project, maar als een opportuniteit om onze **bestaande samenwerkingsvorm te verbreden, verdiepen en versterken**. We richten ons op organische, maar duurzame groei gebaseerd op reeds bewezen praktijken. Dat brengt ons meteen tot een onderdompeling in de onderzoeken waar wij ons project op baseren.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Onderbouwing

Laat mij beginnen bij het begin, namelijk 'doorgaande lijn'. Een inmiddels bekende term die toch nog steeds op verschillende manieren geïnterpreteerd wordt. Katrien Van Laere (medewerker VBJK) vertelt in kader van **warme transities** het volgende:

"We zien in internationaal onderzoek dat positieve transities, waarin kinderen en families proactief ondersteund worden door professionals, langdurige effecten hebben op de leerresultaten en het welbevinden van kinderen. Negatieve transities hebben helaas ook een effect, weliswaar in de negatieve zin, op het leren en welbevinden. Met negatieve transities bedoelen we transitiemomenten waar niet bewust over nagedacht is. Dit levert meer problemen op bij kinderen en families in maatschappelijk kwetsbare posities.

Als we geen rekening houden met de verschillende startsituaties van kinderen en families, worden sociale ongelijkheden van bij de start van de schoolloopbaan eigenlijk al versterkt."

Omdat onze samenwerking zich te midden van een buurt bevindt met een verhoogd aantal kwetsbare gezinnen, haken we hier sterk op in.

Wanneer we in het kader van warme transities 'onderwijs' bewust opentrekken naar 'onderwijs en welzijn', maar vervolgens daar opnieuw een scherpe afgrenzing rond plaatsen, slaan we de bal nogmaals mis. Een kind is steeds ingebed in diens gezin. Wanneer dit gezin een maatschappelijk kwetsbaar gezin is, verhogen de kansen op ongelijkheid en negatieve gevolgen door middel van negatieve transities aanzienlijk. We weten, dankzij de theorie achter de **basisschakelmethode**, dat het noodzakelijk is vanuit een integrale kijk te werken om enige kans te maken in de strijd tegen kansarmoede en sociale uitsluiting. Zo is het al snel ondenkbaar om het verhaal van warme transities niet in een ruimere context te plaatsen. Versterkend werken aan de basis van het hele gezin, en dat op alle levensdomeinen, heeft op die manier rechtstreeks effect op de ontwikkelingslijn van jonge kinderen. De inzet die we doen om de meest kwetsbaren gelijke kansen te geven, levert ook voordelen op voor niet-kwetsbare gezinnen. Er niet op inzetten zal vooral schadelijk zijn voor de kwetsbare gezinnen.

Een blik in het boek "**Helpende Handen in de Kinderopvang**" leert ons dat kinderen die in armoede opgroeien te lijden hebben onder de moeilijke leefomstandigheden van hun ouders. De tekorten van deze kinderen situeren zich niet louter op materieel vlak. Ze gaan vooral ook gebukt onder de stress, de spanning en de onzekerheid die hun leefcontext typeert. Armoede is jammer genoeg geen randfenomeen. In België leeft 18% van de kinderen tussen de 0 en 6 jaar in armoede. Dit toont aan waarom armoedebestrijding een onmisbaar onderdeel is in een praktijkmodel dat een doorgaande ontwikkelingslijn wil bestendigen.

Dit legt de basis voor drie accenten die ons typeren:

1. We kijken naar de gehele ontwikkeling van het kind
2. We besteden bewust extra aandacht aan de meest kwetsbare of kansarme kinderen
3. We zien een kind nooit los van diens gezin of context

De documentaires "**Trajecten van Hoopverlening**" en "**Overbruggen**" lieten ons reeds zien wat een **verbindende brugfiguur** kan betekenen en daaruit ontstond de droom, in de samenwerking tussen de buurtwerking en de school, zo'n brugfiguur te kunnen vrijwaren. Het bruggenwerk gebeurde al, maar de kracht van een gericht aangestelde brugfiguur verschilt uiteraard van de bruggenbouwers met een andere hoofdtaak. Het dossier doorgaande lijn bood die kans.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Vanuit deze basis vormde zich een praktijkmodel dat we geïnspireerd door 'sleutels tot succes' in kaart probeerden te brengen.

Ons praktijkmodel

Voor ons betekent een 'doorgaande ontwikkelingslijn voor jonge kinderen' dat we **voor elk kind optimale ontwikkelingskansen** trachten te creëren. We vertrekken vanuit de huidige realiteit en richten ons op **duurzame groei** richting deze missie. Omdat we elk kind dezelfde kansen willen bieden, besteden we bewust veel aandacht aan de meest **kwetsbare of kansarme kinderen**. Wat goed is voor hen, is goed voor elk kind. Negatieve invloed op deze ontwikkelingskansen heeft bij hen echter een grotere impact. Ten slotte zien wij een kind niet los van diens **gezin**. Hoe groter de kloof met de thuiscultuur, hoe meer energie het kind spendeert aan schakelen tussen beide. Hoe meer risicofactoren thuis, hoe meer nood aan extra ondersteuning voor zowel het kind als het gezin.

Samenwerkingsvorm partners

- * Dergelijke samenwerking vraagt van elke partner een sterk **engagement, tijd en geduld**. Men moet ruimte willen geven en nemen om **kwetsbaar** te **zoeken** met elkaar.
- * Pak problemen in **verbondenheid** aan en laat iedereen in diens **eigen expertise**.
Werk ook samen op goede dagen: verbinding eerst!
- * Elke organisatie heeft een eigen **intern lerend netwerk** op maat van de eigen organisatie.
- * Deze worden verbonden door het overkoepelende **coördinatieteam** ...
- * ... én de **brugfiguur** die doorheen alle lagen van alle organisaties beweegt als extra link én antenne (afstemming, spanningen, knelpunten, noden) – deel van lerende netwerken + coördinatieteam.
- * Begrip en kennis **kansarmoede** verdiepen en verbreden is nodig.
  - **vorming en procesbegeleiding**
    - > Contexten beter kaderen + positiever omgaan met moeilijke situaties
    - > Draagvlak + (solidaire) basishouding rond armoedebestrijding en gelijke kansen
    - > Er bewust voor kiezen (intentie en welwillendheid) + structureel inbouwen
    - > Brugfiguur als voorbeeld in basishouding + motor van het bewustmakingsproces
- * Zet in op een **organisatiecultuur** waar ieder zich 'warm en veilig' en 'geïnspireerd en uitgedaagd' voelt om te groeien. Eigenlijk is er nood aan continue coaching (+kindvrije uren) om explicieter in te kunnen zetten op het ontwikkelen van intermenselijke competenties, soft skills, basishouding...

De brugfiguur

- * **Trekker**: professionele verantwoordelijkheid + blijvend leven in blazen
- * **Voorbeeldfunctie** basishouding + **motor** van bewustmakingsproces
Brugfiguur als vertrouwenspersoon én hoopverlener
Krachtgericht werken + vertrekken vanuit ontmoeting/informele momenten
- * **Spilfiguur** bij **expertise opbouwen** en **uitwisselen**
  - > niet enkel kansarmoede, maar ook ontwikkeling van het kind, gebruikte methodieken, ideologieën ... van de betrokken organisaties
  - > gelijke grond vinden + wegen om op elkaar aan te sluiten

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

- * **Beleidsbeïnvloeding:** uiteraard intern beleid, maar ook naar lokaal en bovenlokaal beleid
- * **Netwerker:** evidente en niet-evidente partners
- * Ingebed in **brugorganisatie** met een reeds bestaand **bruggennetwerk**
- * **Grondrechten-realisatie:** preventie – signalisatie – toeleiding – rechtendetectie – nazorg
Brugfiguur als hoopverlener, maatschappelijk werker, sociaal werker, toeleider, ondersteuner ...
- * **Aanwezig** (present) in elke organisatie:
  - Deel van het team
  - Ondersteunende rol naar beleid en leerkrachten/begeleiders
  - Neemt vragen over vanuit diens expertise (complementair samenwerken)
- * **Stem van kwetsbare gezinnen:** vertolken en vertegenwoordigen + signaalfunctie
- * **Ouderparticipatie** als één van de hoofdopdrachten. Steeds nieuwe wegen zoeken, balans bewaren, spanningsvelden hanteren ...
  - Laagdrempelige **ontmoetingsmomenten** met ouders (=samenkomen)
  - Ontmoeting → Mentale Ruimte → Verbinding → Vertrouwen → Partnerschap → Samenwerken
→ Volwaardige Ouderparticipatie

Coördinatieteam

- * Komen ongeveer **6x per jaar** samen
- * Bevat:
  - > **Directie**/coördinatie van elke partner,
  - > **Kernfiguren**, bv. zorgcoördinator kleuters, pedagogisch coach kinderdagverblijf, opvangverantwoordelijke buitenschoolse opvang ...
  - > De **brugfiguur**
- * **Leidinggevend orgaan** voor de brugfiguur
  - > Projectsturing
  - > Opvolging en bijsturing
  - > Coaching: Ondersteunen, bekrachtigen, competenties versterken, afremmen ...
- * **Verbindt** individuele **lerende netwerken** met elkaar -> afstemming, samenwerking ...
- * **Verbindt** betreffende **deelnemers** met elkaar door
  - > Samen naar één missie te werken
  - > Een gemeenschappelijk visie te creëren
  - > Regelmatig te ontmoeten
  - > Elkaar professioneel beter te leren kennen en begrijpen
- * Schrijft samen een eenvoudige **gemeenschappelijke missie** waar men steeds op kan terugvallen
- * Werkt dit systematisch dieper uit door een **gemeenschappelijke visie** op te stellen die toch ruimte laat voor een eigen praktische invulling op maat van elke deelnemende organisatie

Intussen vraag je je waarschijnlijk wel af wat dit teweegbrengt in de praktijk? Welke effecten zien we nu, twee jaar later?

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Impact

Warme transitie: proactieve ondersteuning door professionals

Deze eerste transitie gebeurt al bij de (eventuele) instap in het kinderdagverblijf. Daarom creëerden we binnen KDV De Slabbertjes een **gezinstraject** dat de periode van eerste kennismaking (door de ouders) tot het afzwaaien richting kleuterschool omvat. Tweemaal per jaar brengen we ouders van aankomende instappers samen om ze kennis te laten maken met de werking van het kinderdagverblijf. Jaarlijks doen we in november hetzelfde voor ouders die hun kind enkele maanden later dienen aan te melden voor school. Toffe **oudergroepen** met informatie, een gezellige babbel en ruimte voor dialoog en vragen. Het opent voor ouders de deur om meer vragen te stellen of bezorgdheden uit te drukken. Op dat moment of later in het traject.

‘Het is zo tof dat jullie dit doen. Ik ken het systeem hier niet en dan wordt dat allemaal best ingewikkeld. Ik ga me goed voorbereiden op die grote stap voor hem.’

- Zuid-Afrikaanse mama meteen na de oudergroep ‘naar school’

Daarnaast sleutelen we volop aan een **kindvolgsysteem** dat competentieversterkend werkt voor de kinderbegeleiders, de kinderen beter ondersteunt op hun groeipad en op termijn een hulpmiddel wordt om ook ouders dichterbij te betrekken op dit traject. De ouder als partner.

We volgen hier het groeitempo van het team.

‘Nu je mij erop gewezen hebt, zie ik inderdaad dat hij graag zelf bepaalt wat hij doet. Wanneer ik hem beter meeneem in waarom we nu naar iets anders schakelen - zodat hij ziet waarom dat voor hem ook interessant is - dan lukt dat precies wel. Ik heb daar echter niet altijd de tijd en ruimte voor met een hele klasgroep.’

- Juf F. na enkele tips voortgevloeid uit een bewust observatie- en spelmoment in de klas –

Kleine A. was me reeds bekend van bij KDV De Slabbertjes en juf F. vond moeilijk toegang. Ik was extra alert op deze jongen vanwege de moeilijke context waarin hij zich tijdens deze grote overstap bevond.

‘Al die momenten die nu goed gaan, zullen jullie band mee versterken. Waardoor ook die verplichte momenten steeds minder een probleem zullen vormen. Hij gaat dan begrijpen dat je oog voor hem hebt en jouw leiding vertrouwen,’ gaf ik nog mee.

Ook bij de school namen we het **instapbeleid** onder de loep en gingen we samen met de kleuterleerkrachten terug naar de tekentafel. Met als resultaat dat iedereen weer op dezelfde lijn zit, elk kind en ouder(s) meer aandacht krijgt en een beleidsteam dat tot de volgende conclusie komt.

‘Ik merk plots dat de nieuwe ouders ons allemaal van bij de start kennen. Ze weten goed wie we zijn. Vroeger duurde dat vaak veel langer.’ - Inge Moïs, directrice Sint-Jansschool –

Als brugfiguur verbond ik ook de opvangverantwoordelijke van **KinderKuren (BOA)** aan dit thema, aangezien instappen in de opvang evengoed een belangrijk moment is, maar dat moment soms onverwacht kwam. Nu is er, zowel vanuit de klasjuf als vanuit de kinderbegeleiders in de opvang, extra oog voor om dit instapmoment, waar mogelijk, op voorhand al te kennen. Als dit niet lukt, schakelen ze spoedig over naar een gerichte uitwisseling rond de eigenheden en noden van het kind.

De **meerwaarde van een vast gezicht** komt soms ook in het gedrang door de kwetsbaarheid van een medewerker. Hier ontstond impact via personeelsbegeleiding:

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

'Ik moet eerlijk zijn. Moest jij er niet geweest zijn, dan had L. hier nu niet meer gewerkt. Ze is een meerwaarde als vast gezicht op de kleuterschool en doet haar werk eigenlijk heel goed, maar eens ze moet samenwerken, loopt het mis. En niet een beetje mis. Als jij mij niet bewust had gemaakt van haar kwetsbare achtergrond en haar Nederlands naar het mijne vertolkt had, dan was het niet gelukt. Het is nog moeilijk, maar we zijn gegroeid.' -

Opvangverantwoordelijke J. na één jaar moeizame samenwerking –

'Jij verstaat mij tenminste. Bij haar is dat soms alsof ik een andere taal spreek ofzo.'

- kinderbegeleidster L. tijdens dat zelfde moeizame jaar -

Daarnaast trekt de school deze aandacht voor grote transitie door naar de overstap naar het eerste leerjaar en zelfs secundair. Systematisch wordt een ondersteunend beleid opgesteld om kinderen en ouders goed voor te bereiden en onderweg, met een zachte hand, te begeleiden.

Verbinding met ouders

De belangrijkste transitie is mogelijk de dagelijkse overgang van thuis naar KDV/BOA/school en terug. Zoals in ons praktijkmodel beschreven, willen we de kloof tussen thuiscultuur en de cultuur binnen onze organisaties verkleinen. Daarom wordt er erg veel ingezet op verbinding met de ouders. Zo zijn er nu meer laagdrempelige **oudermomenten** in zowel de school als het kinderdagverblijf in de vorm van oudercafé's en werden wat drogere info-avonden doorspekt met interactie en open dialoog. Warm en aanklappend uitnodigen werd een goede gewoonte en met resultaat.

'Amai! Dat was echt tof. Ik had niet gedacht dat er zoveel ouders zouden opdagen en dan vooral deze groep ouders. Zo verschillend van elkaar en toch zo gezellig samen. Ik ben blij dat ik erbij kon zijn.' - Juf N. één dag na de eerste ouderraad waarbij we bewuster ouders uitnodigden en betrokken -

Systematisch sloegen de school, de vaste garde van de ouderraad en de brugfiguur de handen in elkaar. De vraag was gevallen: hoe kunnen we loskomen van een ouderraad met 4 à 5 blanke middenklasse-ouders en een weerspiegeling worden van het schoolpubliek?

Op een jaar tijd gebeurde dit:

- > Er dagen nu meer dan 20 ouders op per ouderraad (niet telkens allemaal dezelfde)
- > Dit kan mede doordat we een kleine herhaling voorzien de ochtend erna
- > De groep ouders weerspiegelt nu wél het schoolpubliek
- > Samen kozen ze een nieuwe naam: **Team Ouders**
- > Team Ouders kreeg ook een nieuw format: Koffie Klets - Thema Babbel - Praktisch Praatje
- > Thema Babbel zijn de oudergroepen met een thema aangereikt door de ouders
- > Ouderraad- en schoolevenementen smolten samen

'Team Ouders was leuk. Ik had dat niet verwacht. Ik ga volgende keer zeker ook komen!'

- Guineese (vnl. Franstalige) mama in de week na haar eerste deelname. Ze kwam inderdaad terug én bracht iemand nieuw mee.

Basisschakelmethodiek: versterkend werken aan de basis van het hele gezin

De afgelopen twee jaar hielp ik zo'n **60-tal gezinnen verder met kleine en grote vragen**. Sommigen hadden een korte tijdelijke hulpvraag, met anderen ben ik intussen reeds twee jaar in (groei)proces.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

60 gezinnen die ofwel gemakkelijker hun weg vonden naar de hulp of dienst die ze nodig hadden ofwel nog steeds door mij ondersteund worden. Hoe vonden ze mij?

- > Ze stelden hun vraag bij KDV/school/BOA en deze schakelden mij in
- > Ze ontmoetten mij aan de poort, in de buurt ...
- > Ze ontmoetten mij op laagdrempelige contactmomenten als oudercafé, schoolfeest ...
- > Ze kenden mij intussen als vast gezicht voor hulpvragen

Hulpvragen gingen over de zoektocht naar vakantieopvang of naar een kinderdagverblijf, aanmelden en inschrijven op school, geld, administratie, opleiding, stage, werk, de ontwikkeling van hun kinderen, huisvesting, gezinshereniging, hobby's, vrije tijd ...

Enkele getuigenissen

'Dank u dat jij me weer helpt. Ik dacht omdat jij me hielp met mijn kindjes naar de hobby en het kamp, jij mij nu misschien kan helpen. Ik moet stage zoeken en motivatiebrief schrijven. Ik heb dat gedaan, maar mijn taal is niet helemaal goed. En omdat ik jou ken wil ik vragen: Kan ik bij jouw organisatie stage aanvragen? En wil jij die brief met mij beter maken?'

- Turkse mama bij aanvang van onze nieuwe afspraak –

'Jij bent een goed man' - Irakese papa. Een standaardzin waarvan ik intussen begrijp dat die dankbaarheid en vertrouwen uitdrukt. Ik hoorde het na:

- *Het verkrijgen van een vaste plek in kinderwerking Fabota
- *Het helpen met het vinden van een plek voor de jongste in KDV De Slabbertjes
- *Er zo voor zorgen dat zijn vrouw nu naar de Nederlandse les kan
- *Het verbinden van hem met een andere ouder wanneer de tweeling plots met de bus naar buitengewoon onderwijs moest
- *Het aansporen tot regelmatig 15' samen de pauzeknop indrukken bij een tas koffie
- *Het regelen van kansentarief voor KinderKuren
- *Het toelichten en helpen beantwoorden van de zoveelste administratieve brief of e-mail
- *...

'Amai, wat een verschil. Hij is losgekomen, praat Nederlands, voelt zich goed... Een heel andere jongen in de klas.' - Juf I. toen ik even incheckte enkele maanden nadat M. ondanks de wachtlijst toch een hele zomer op Fabota kon spelen (en stiekem leren en groeien) én hij daar nu ook met zijn Somalische mama (die ik leerde kennen op één van onze eerste oudercafé's op school) tijdens de schoolweken terecht kon.

→ mama bevestigde later, mét trots en vol dankbaarheid, diezelfde verandering. M. kwam pas als derde kleuterklasser in de school en weigerde vóór die zomer om Nederlands te spreken (hij redde zich prima met het Engels dat hij kon) en dubbelde mede daardoor zijn eerste leerjaar. Nu zit hij in het tweede leerjaar, doet het daar goed én vertelt hij vlot zijn avonturen. Hij is samen met zijn mama en nieuwe zusje een vast gezicht in onze buurtwerking.

'Ik ben bezorgd. Ik heb al een tijd nieuwe burens, maar ze lijken erg geïsoleerd en komen niet veel buiten. Er zijn twee kinderen die niet naar school lijken te gaan, terwijl de oudste de leeftijd van lagere school heeft. Kunnen jullie daar iets voor doen?' Zo luidde de bezorgde e-mail van een buurtbewoonster. We sloegen de handen ineen met het wijkgezondheidscentrum, dat hen gelukkig al kende. Zij voorzagen een pad voor mij naar een verkennende babbel aan hun voordeur.

Zij zijn een mooi voorbeeld van preventief werken. Een Indisch hoogopgeleid gezin. Hier vanwege papa's job. Maar niet thuis in onze taal, ons onderwijs, onze systemen ...

De oudste, een dochter, had in India (en online) haar derde leerjaar afgerond en wachtte rustig af tot ze hier - in september - aan het vierde leerjaar kon beginnen - het was toen februari. Wennen aan ons onderwijs, de klas leren kennen en de taal leren waarin dat allemaal zou verlopen ... dat werd niet ingerekend. Ook de jongste, een zoontje, kon al naar school - eerste kleuterklas - dus namen we hem meteen mee in het proces.

> Twee weken later startten ze op school

> Intussen spreken ze allebei Nederlands

> Ook mama volgt Nederlandse les en komt wekelijks oefenen in onze buurtwerking

> Ik werd het vaste aanspreekpunt voor vakantie-opvang, hobby's en vrije tijd, maar ook voor algemene zorgen over ontwikkeling, onderwijs, Nederlandse les, zoektocht naar werk, heimwee ...

Ook het **inclusie-verhaal** van V. en T. laat zien waar dit project ons gebracht heeft.

V. en T. kwamen ongeveer gelijktijdig rond hun 1,5 jaar in kinderdagverblijf De Slabbertjes terecht. Dankzij de aangepaste voorrangscriteria en de actieve samenwerking met mij als brugfiguur ontstonden deze kansen.

T. kwam er terecht dankzij het Leuvense aanmeldingssysteem. Het gezin was echter reeds bekend bij mij, aangezien haar grotere zus op de Sint-Jansschool zat en ik hen reeds hielp met het vinden van geschikte vakantie-opvang. Het gezin is op zich enkel kwetsbaar door de recente immigratie, maar T. heeft het Syndroom van Down. De vraag was dus vooral: kunnen wij haar de zorg bieden die ze nodig heeft?

V. kwam op mijn radar terecht dankzij een assertieve mama die mij via de school met een lijstje aan hulpvragen aanklampie. Naast huisvesting was een kinderopvang-plekje voor V. hoge prioriteit. Zo zou ze haar opleiding apothekassistent kunnen starten om daarna te gaan werken. Ook dat zou helpen met de zoektocht naar betere huisvesting - waarvan ik enkel wil bevestigen dat dat héél erg nodig is. Aangezien het KDV sinds kort wat extra ruimte in de planning liet om gezinnen uit de noodlijst verder te helpen, kozen we er in dit geval bewust voor ook hen verder te helpen.

Waar het bij T. een bewuste keuze was voor inclusie, was het bij V. eerder een keuze voor ondersteuning van kwetsbare gezinnen. Al snel merkten we bij V. obstakels in zijn ontwikkeling op en zo werd hij aangemeld bij COS, waar hij onlangs de werkhypothese autisme kreeg.

Beide kinderen zullen ondanks hun beperking in september instappen bij de Sint-Jansschool. Beiden blijven ze tot hun drie jaar in de kinderopvang. Eva, de zorgcoördinator kleuters, is dankzij onze samenwerking reeds betrokken bij deze verhalen. Ook de indirecte collega van

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

de medewerkers van KinderKuren Stad Leuven, nl. de inclusiecoach van vzw Kinderopvang Stad Leuven, werd reeds ingezet om ons team te ondersteunen bij het begeleiden van deze kinderen.

Zonder onze extra inzet op een competentieversterkend kindvolgsysteem was de ondersteuning van kinderen als T. en V. niet haalbaar geweest.

Helpende Handen: gebukt onder stress, spanning en onzekerheid

Sensibiliseren omtrent dit inzicht was en is de grote inzet. Het sijpelt door in hoe we communiceren. Het zet verbinding op de eerste plaats, zodat we niet enkel contact maken als er een probleem is. Om ouders te helpen dichterbij te komen en soms even wat mentale ruimte in hun hoofd te helpen creëren, zorgden we voor meer **laagdrempelige ontmoetingsmomenten**. Even pauze. Even geen zorgen. Of net ruimte om deze even te luchten. Vaak is dit de plek waar hulpvragen naar boven komen. Meestal datgene wat hen op dat moment het meest bedrukt.

Daarnaast zien kinderen hun ouders ook een band smeden met belangrijke opvoedkundige personen in hun leven. Dat zorgt voor een zekere overdracht van vertrouwen.

Bij de aanvang van het nieuwe schooljaar werd ik door het schoolteam uitgenodigd om deel uit te maken van het **mini-team Hand-in-Hand**, dat instaat voor kind- en ouderparticipatie. Ik was er vooral om de bril van de ouder op te zetten, zeker de meer kwetsbare ouder. Tijdens het overleg zag ik de kans om aan te halen dat het belangrijk is om niet meteen van alles te willen van ouders, maar dat de eerste stap (steeds proberen) verbinden is. Onze stap naar hen toe om hen gewoon beter te leren kennen. Zonder (geheime) agenda. Op een positieve manier verbinden met elkaar loont uiteraard ook wanneer we wel een moeilijker gesprek moeten aangaan. Je zal veel beter weten hoe dit aan te brengen én je hebt een basis van vertrouwen, waardoor de kans groter is dat jouw boodschap ook écht aankomt. Bij afloop zouden de mini-teams hun jaarplan aan elkaar voorstellen. De leerkracht die voor Hand-in-Hand het woord nam, begon - zonder concrete afspraak hierrond - spontaan als volgt: Ons thema voor dit schooljaar is: **Verbinding eerst!**

Ook in de praktijk zagen we meer leerkrachten aan de schoolpoort en het concept Verbinding eerst! komt nog steeds spontaan naar boven in ondersteunende gesprekken tussen de leerkrachten.

‘Dat maakt me nu echt blij. Om u zo te zien praten en lachen met dat gezin. Ik had niet gedacht dat ze hier zouden zijn, want die kennen hier natuurlijk nog niemand.’ - Juf T. nadat ze me (tijdens het schoolfeest) gezellig zag wezen met een nieuw gezin uit Chili. Ze kwamen twee weken voordien reeds bij mij terecht met een door school doorverwezen vraag rond vrijetijdsbesteding in Vlaanderen. De eerste connectie was gemaakt.

Op één van de schoolse oudercafé's greep ik de kans om met een relatief nieuwe mama uit de buurtwerking contact te maken. Ik stelde een open vraag in de hoop een gesprek op gang te brengen en kreeg een kort en bondig antwoord, gevolgd door stilte. Ik probeerde opnieuw en kwam terug uit op een reactie van maximaal enkele woorden. Moedig ging ik er een derde keer voor, maar driemaal was geen scheepsrecht. Ik viel op dit moment zelf stil en voelde mij ongemakkelijk. Dus deden we dát. Samen stonden we ongemakkelijk te wezen. Voor een hele tijd. En hoewel mijn brein me bestookte met de mogelijke onzin van deze tijdbesteding, was er ook een stem die vond dat ik moest blijven staan. Hoe ongemakkelijk het ook voelde. Sinds

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

die dag is het contact met deze moeder veranderd. Telkens als ze mij passeert, of het nu vlakbij of ergens in de relatieve verte is, maakt ze contact door eens te zwaaien of me verbaal te begroeten. Steeds kort, maar telkens met een warme glimlach. Dus ja, die tijd was zinvol besteed. Volharden in mijn poging tot contact en dat gevoel van ongemakkelijkheid delen, bracht ons een stap dichterbij elkaar.

Nu deel ik dit verhaal met andere brugfiguren omdat ik weet dat we voor onszelfs niet snel toelaten dat zo'n moment van ogenschijnlijk niets doen één van de waardevolste acties is in ons arsenaal.

Ons praktijkmodel

Wat alle deelnemers van het coördinatieteam naar voor schuiven is hoe de samenwerking hen versterkt. Weten dat we met **vier organisaties één missie** nastreven en dat we bij elkaar terechtkunnen wanneer het even niet zo goed lukt, blijkt een immense meerwaarde. Dit lukt door de basisvoorwaarden die we in ons praktijkmodel beschreven (onder '*samenwerkingsvorm partners*').

In het kader van vorming ontstonden enkele interessante initiatieven:

- > **Onderdompeldagen**, waarbij kinderbegeleiders meer leren over werken met kwetsbare gezinnen
- > **Studiedag** van het KDV over **kansarmoede**, inclusief een buurtwandeling
- > **Inspiratiedag** van de overkoepelende scholengroep in de buurtwerking
- > **Vormingsdag Basisschakelmethodiek** voor beleidsmedewerkers van de samenwerkende partners

Het coördinatieteam hielp mij beseffen dat de impact van interne beleidsbeïnvloeding verder reikt dan ik dacht. Blijkbaar loont het dat ik me blijvend verdiep in de achterliggende inhoud van waar ik mee bezig ben. Doordat ik, wat ik leer, continu meeneem in mijn gesprekken. Ik heb daarnaast ook de neiging mensen mee te nemen in mijn denkwijze, mijn gedachtenpad als het ware. Zo implementeerde ik meer inzicht dan waar ik me bewust van was. Vervolgens nam men dit op hun beurt mee naar verschillende externe overlegorganen.

Bij aanvang noemden we ons project: 'Wat niet op elkaar aansluit, met elkaar verbinden'. Mijn functie werd metaforisch beschreven als de lijm of de mayonaise. Ik leerde een brug zijn, een brug bouwen, potentieel voor bruggen aanvoelen... tussen organisaties, tussen mensen, met elkaar en met zichzelf. Het is een speciale functie. Het is een warme functie. Het is een noodzakelijke functie.

De lijm... euh... sorry... de brugfiguur

Oostvleteren – “Peuterspeelklas Klavertje Drie”

Contactadres:

Joke Dejonghe, projectcoördinator
Vz KBRP campus Klavertje Drie
Hendrik Deberghstraat 8, 8640 Oostvleteren
0497/83.16.77, joke.dejonghe@kbrp.be

Alles startte met de vraag: “Hoe kunnen we de basisvoorzieningen meer kindrijp maken in plaats van enkel de kinderen schoolrijp?” De kwaliteit van de overgang tussen thuis, buurt, kinderopvang en kleuterschool is cruciaal voor jonge kinderen.

Context

Kleine dorpschool in landelijk gebied met circa 140 leerlingen. Er heerst een echte dorpsfeer waarbij ‘ons kent ons’ zorgt voor nabijheid en een vlotter streven naar een gezamenlijk doel.

Noden

We merkten bij de oudste kinderen in de opvang voor baby’s en peuters de nood aan meer uitdaging. Het is voor een onthaalouder soms moeilijk om dit kwaliteitsvol aan te bieden. We merkten evenzeer dat het voor de jongste kleuters een grote stap is naar de kleuterschool. Zo is in een kleuterklas de groep veel groter, verloopt het afscheid anders en is er een drukker speelplaats, eetzaal ... waardoor ze overprikkeld of overstuur raken. *Om deze grote transitie vlotter te laten verlopen, stellen we ons de **vraag hoe we de kleuterschool klaar kunnen maken voor de kinderen en niet hoe we de kinderen klaar kunnen maken voor de kleuterschool.***

Voor het realiseren van een warme overgang willen we inzetten op samenwerking tussen ouders, voorzieningen en gemeenschap. Dat vraagt inspanningen in wisselwerking tussen ‘schoolrijpe kinderen’ en ‘kindrijpe scholen’.

Deze overgang is te zien als een ‘transitie’ of een proces van continuïteit en verandering. Het is geen gebeurtenis van één dag, maar start ruim vóór de gebeurtenis en duurt tot het moment waarop

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

kinderen en gezinnen het gevoel van betrokkenheid hebben en in deze transitie erkend worden.

Daarnaast merken we door het **mobilitetsprobleem** en de **vervoersarmoede** in onze landelijke context dat kinderen niet steeds toegang hebben tot rijke en gevarieerde ontplooiingskansen en speelmogelijkheden. We moeten dus stilstaan bij de vraag hoe we alle kinderen en families kunnen insluiten in zinvolle leer-, zorg- en spelprocessen van bij de start.

Uit al het bovenstaande destilleren we 3 noden die we tijdens dit project willen aanpakken:

- hoe installeren we een wederzijdse beïnvloeding tussen alle organisaties,
- hoe versterken en bestendigen we de wederkerigheid tussen kind, gezin en voorziening,
- hoe gaan we om met de mobiliteitsproblematiek in ons ruraal gebied?

Concept: oprichten peuterspeelklas

Om op deze 3 noden een antwoord te bieden, willen we op school graag een **peuterspeelklas** oprichten. De peuterspeelklas is een project voor alle **kinderen tussen 18 maanden en 4 jaar** waar we inzetten op het creëren van veel **kleine transitiemomenten met vertrouwde gezichten** i.p.v. 1 groot transitiemoment, en waarbij we gericht kunnen inspelen op de noden van elk kind in het kader van hun totale ontwikkeling.

Proces

In een eerste fase wilden we dit uitwerken met een **onthaalouder** onder de dienst Felies. Dit aanbod zal gaandeweg doorheen het project opgezet worden voor alle onthaalouders en alle gezinnen met kinderen tussen 18 maanden en 4 jaar.

Een peuterspeelklas aanbieden kan niet enkel bestaan uit een ruimte vrijmaken waar kinderen in het gezelschap van een vertrouwd gezicht kunnen wennen aan de ruimte en het materiaal. Om een kwaliteitsvolle peuterspeelklas in te richten moet ingezet worden op **zowel pedagogische als professionele continuïteit**.

Om te werken aan pedagogische continuïteit is het van belang om de **pedagogische kaders** vanuit de kinderopvang voor baby's en peuters, de school en de buitenschoolse opvang **op elkaar af te stemmen**. Enkele mogelijke richtvragen zijn: op welke manier benaderen we het kind in zijn totaliteit; hoe creëren we een rijk en gevarieerd aanbod aan ontplooiingskansen; hoe maken we werk van een zorgzame speel- en leeromgeving? Dit wordt telkens bekeken vanuit het standpunt van het kind.

De nood aan continuïteit op het vlak van personeel en ruimte werd reeds *voor de projectoproep* gevoeld op school. De kinderen kwamen op een schooldag met te veel verschillende personen en locaties in contact, wat de overstap van crèche of thuis naar school erg groot maakte. Op 1 september 2021 ging een personeelslid van de school aan de slag als onthaalouder op de campus onder de dienst Felies. Daarnaast werd personeel van de buitenschoolse opvang Ferm ingeschakeld tijdens schooluren tijdens de eetzaal, middagtoezicht en als kinderverzorgster in de kleuterklas. Er werd verschoven qua locaties waardoor de voorschoolse opvang georganiseerd door de school en de naschoolse opvang georganiseerd door Ferm gedeeld gebruikmaken van dezelfde ruimte. De verschillende doelstellingen werden gefaseerd aangepakt en gaandeweg bijgestuurd.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Fase 1 – Overleg onthaalouder – peuterjuf

Hoe kan de aanpak van een peuterspeelklas eruit zien? Welke visie zit er achter qua zorg en leren? Hoe ziet de inrichting van zo'n ruimte eruit? Wat zijn de behoeften van de kinderen? Hoe kunnen we door het oprichten van een peuterspeelklas inspelen op het creëren van een warme transitie?

Fase 2 - Opstart peuterspeelklas

Werking: elke voormiddag, uitgezonderd woensdagvoormiddag, zitten de kinderen van de onthaalouder en de peuters samen in één ruimte onder begeleiding van de onthaalouder EN de peuterjuf. Ze spelen in op de noden van elk kind naargelang zijn of haar ontwikkeling. Er wordt flexibel omgegaan met de duur van de voormiddag naargelang de noden van de groep of individuele kinderen. Concreet wil dit zeggen dat, indien er geen **individuele noden** zijn, de groep terug opsplijt wanneer het tijd is voor de groentepap, dit om organisatorische redenen. Omdat er gewerkt wordt met een verticale leefgroep kan dit wijzigen, zo kan er eerder terug opgesplitst worden of langer samengespeeld. **Beide begeleiders nemen zowel de zorgende als de lerende taken op zich voor alle kinderen.** Er wordt geen onderscheid gemaakt bij wie de kinderen ingeschreven staan.

Om ook in te spelen op de noden van peuters die naar een andere onthaalouder of crèche gaan of die ervoor kiezen om tot 2,5 jaar thuis te blijven is de peuterspeelklas open voor andere peuters en ouders op **vrijdagvoormiddag** via een reservatiesysteem. Op dat moment mogen maximum 3 peuters samen met een vertrouwensfiguur (ouder, grootouder ...) naar school komen en deelnemen aan het peuterklasgebeuren. Dit is bewust kosteloos zodat het geen drempel vormt.

De peuters **eten vóór de andere kinderen** apart in de eetzaal. Zo kunnen ze wennen aan de ruimte maar zitten ze niet onmiddellijk in de grote drukte. Dit onder begeleiding van de begeleidster van de voorschoolse opvang. Daarna gaan de peuters die er nood aan hebben nog even rusten in het slaapklasje met dezelfde begeleidster, dus **zowel continuïteit in ruimte als vertrouwensfiguur**. Op woensdagvoormiddag is er geen peuterspeelklas en sluiten de peuters aan bij het eerste kleuter. Zo zorgen we ervoor dat de overstap naar het eerste kleuter geen plotse overgang is en we enkel het oorspronkelijke probleem 1 jaar verschuiven.

Fase 3 - Uitbreiden aanbod opvang tijdens de vakantieperiodes

Om in te spelen op de vervoersproblematiek en de continuïteit doorheen het jaar voerden we enkele aanpassingen door. Zo wordt vanaf september '**multimove**' (= sport naschools voor kleuters) georganiseerd op school voor alle kleuters. Zo nemen we ook het concept 'brede school' mee in het verhaal Doorgaande Lijn. Dit gaat door op vrijdag aansluitend op de lesdag en wordt gegeven door een personeelslid van de school (zowel continuïteit in ruimte als vertrouwensfiguur).

Daarnaast werd het concept van **kleuterkampen** uitgewerkt en werden zowel bestaande contracten uitgebreid als extra personeel aangeworven die we ook in de gewone schoolwerking inzetten (verder bouwen op continuïteit in vertrouwensfiguren).

Werking: in samenspraak met Ferm en met de gemeente Vleteren worden op 'kritieke' momenten waarbij de nood aan opvang het hoogst is en er momenteel onvoldoende aanbod is vanuit andere instanties kleuterkampen georganiseerd op school. We kiezen bewust voor de doelgroep peuters en kleuters omdat dit voor de kinderen zorgt voor continuïteit in vertrouwenspersonen, de tijdsindeling en de ruimte.

Om te zorgen voor continuïteit in vertrouwenspersonen zijn de **begeleiders van de kampjes dezelfde begeleiders van de voorschoolse opvang, speelplaats en slaapklas**. Om te zorgen voor continuïteit in Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

tijdsindeling benutten we ook de slaapklas en de gedeelde opvangruimte tijdens het kamp. We kiezen er dus bewust voor om ook een aanbod voor de allerkleinsten (de peuters) te voorzien die anders soms uit de boot vallen in het huidige aanbod of waarbij de ouders zich nog wat ongemakkelijk voelen om gebruik van te maken zoals een vrijere speelpleinwerking. Daarnaast werd als locatie de school gekozen om in te spelen op de vervoersproblematiek.

Fase 4 - Aanpassingen na feedback en conclusie dienst Opgroeien

- Samenwerking met **Huis van het Kind**: samenwerking in het verspreiden en kenbaar maken van het project onder alle gezinnen waaronder ook de kwetsbare gezinnen.

- **Overige medewerkers** meenemen in het geheel:

* Op woensdagvoormiddag worden de peuters geïntegreerd in de 1ste kleuterklas. Op die manier zorgen we ook voor een doorgaande lijn naar boven toe. Als continu persoon helpt de begeleidster van de slaapklas dan in het 1ste kleuter. De visie en de gedeelde pedagogische kaders worden op deze manier verder verspreid doorheen de kleuterschool.

* Doorheen de ganse school (kleuter en lager) worden thema's uitgewerkt waarbij kinderen afgewisseld samenwerken met een klasgroep hoger of lager. Zo zetten we in en houden we rekening met de ontwikkelingsfase waarin het kind zich bevindt en worden er oefenkansen aangeboden om bewust in te zetten op de persoonsgebonden ontwikkeling (leiding geven, leiding nemen, initiatief en verantwoordelijkheid ...).

Fase 5 - Eetmomenten en namiddagprogramma

Ook wanneer de groep terugkeert naar de crèche, kunnen de peuters mee zodat zij daar kunnen spelen tijdens het eetmoment.

Na het middagdutje komt de onthaalmoeder samen met alle baby's en peuters terug naar de peuterspeelklas (uitbreiding in tijd en ruimte).

Effect

Alle actoren hebben belang bij een warme transitie gecreëerd via een peuterspeelklas. We verwachten dan ook een positieve impact op zowel de kinderen, de gezinnen als de professionals.

Deze verwachte effecten zijn voelbaar bereikt in alle geledingen.

We stellen een **positieve impact op kinderen** vast doordat ze zich welkom voelen in een nieuwe omgeving, een verhoogd welbevinden en groeiende leerkansen ervaren, op een positieve manier nieuwe sociale ervaringen opdoen, zich veilig en beschermd voelen zodat ze autonoom kunnen ontdekken en zich positief ondersteund voelen om te ontwikkelen en te groeien.

"We merken dat instappertjes die al kwamen naar de peuterspeelklas heel vlug meedraaien met het schoolgebeuren. Alles is al vertrouwd, ze kennen de juffen, de routines in de klas. Ook bij kinderen die niet instappen in onze school merken de juffen en ouders dat ze al meegedraaid hebben in de peuterspeelklas. Dit horen we achteraf van de ouders. Ouders die vrijdag op bezoek komen met een kindje zijn heel enthousiast en staan versteld van de werking, de positieve invloed op hun kind en het feit dat dit de drempel verlaagt tussen de professionals en de ouders en dat de ouders elkaar ook zo leren kennen." (teamleden basisschool)

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Daarnaast stellen we ook een **positieve impact op de gezinnen** vast doordat ze vertrouwen ervaren om om te gaan met de onzekerheid van een nieuwe fase, zich ondersteund voelen in de voorbereiding van de transitie en zich niet onder druk gezet voelen om hun kind schoolrijp te maken, zich begrepen voelen in het feit dat dit een nieuwe, opwindende en soms beangstigende fase is, zich gewaardeerd en erkend voelen in hun ouderrol, voelen dat ze deel uitmaken van een leergemeenschap en van de bredere samenleving. Dit vertrouwen zorgt ervoor dat ouders hun kinderen regelmatig naar de kleuterklas en de lagere school sturen, wat de leeransen van de kinderen verhoogt.

*“Voor ons als ouders is dit ook een hele grote geruststelling. Het is niet meer **de GROTE stap** van crèche naar school. Dit project is ook super belangrijk voor een kind!! Het welbevinden van een kindje zit onmiddellijk super goed. Ik kan enkel maar positief terugkijken naar een schitterende periode waar je baby/peuter nog meer dingen ontdekt en stilletjes aan (zonder dat ze het beseffen) in contact komen met het echte schoolleven. Ze rollen er gewoon in zonder dat ze dit voelen, waardoor het afscheid ook veel vlotter verloopt, net omdat ze dit al gewoon zijn!” (ouder van een kleuter die als baby in de peuterspeelklas startte)*

Als laatste stellen we ook een **positieve impact op de professionals in basisvoorzieningen** vast doordat ze vertrekken vanuit een rijk en competent kindbeeld, in staat zijn om samen te werken met externe partners en de vaardigheden en expertise opbouwen om met andere professionals samen te werken, in staat zijn om regelmatig met ouders te praten over leer- en zorgbehoeften, het belang begrijpen van reflectie en onderzoek als deel van hun werk en ouders en kinderen zien als onmisbare partners.

“We zijn telkens zeer doordacht aan de slag gegaan. Waar hebben baby’s nood aan en waar hebben peuters nood aan? We voorzagen differentiatie voor de baby’s en de peuters in materiaal en activiteiten. In het begin hadden we het gevoel dat we de baby’s niet genoeg betrokken waren bij de activiteiten. Daarom deden we beroep op een pedagogisch coach.

Het was een proces ook van leren ‘loslaten’. Bij de start hadden we een groot park ter beschikking in de klas. We wilden de kleintjes wat beschermen voor de grotere kinderen. Al vlug merkten we dat dit niet strookte met de visie van educare. We wilden meer interactie zien tussen alle kinderen, groot en klein. We wilden meer speel- en kruipruimte voor de kruipertjes.

Door deze aanpassing merkten we wel dat we het materiaal opnieuw wat moesten aanpassen. Zo kregen de baby’s ook een foto in de aanwezigheidskalender en konden meegenieten van het onthaalmoment. Dit zorgt voor een grotere betrokkenheid en groepsgevoel. We zijn er ‘samen’ en zorgen voor elkaar, groot en klein.

Daarnaast wilden we meer gebruikmaken van de groene ruimte die de school te bieden heeft, dit is een van de pijlers van de school en staat expliciet in de schoolvisie. We investeerden in houten hekjes om een tuintje te creëren aanpalend aan de klas. Zo kunnen de kinderen (bij mooi weer) zowel binnen als buiten spelen. We kochten ook een grote buggy aan zodat de baby’s mee op uitstap of op wandeling kunnen. Zo kunnen ze deelnemen aan de ganse werking van de school.”

(begeleidsters peuterspeelklas: kleuterjuf en onthaalouder)

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Fase 6 – uitbreiding naar andere locaties

Een bijkomende doelstelling is om het project niet enkel in onze school en gemeente uit te werken maar ook om het in een groter kader te zien waarbij we als pilotschool fungeren voor 5 andere scholen in de scholengemeenschap met dezelfde omgevingsfactoren. Ook bij deze scholen is er een kleinschalige opvang van baby's en peuters (max 18 kinderen) en buitenschoolse opvang binnen de structuur van een IBO aanwezig. Het zou mooi zijn mocht uit dit project een model vloeien dat toepasbaar is in heel wat scholen in zeer landelijke context in Vlaanderen.

Start: kennismaking ('proeven')

“De andere scholen in de scholengemeenschap kwamen op bezoek, zowel de visie als de werking werd uit de doeken gedaan. Een aantal scholen zijn ondertussen gestart met een eigen invulling van dit project, aangepast aan eigen context, middelen en mogelijkheden. Vb. elke voormiddag gaat een begeleidster van de groepsroede met de oudsten mee spelen en leren in de peuterklas.” (directeur basisschool Klavertje Drie)

Ook hier moeten we verder gefaseerd aan de slag mee gaan: bepalen van de beginsituatie op de verschillende campussen zowel bij de onderwijsprofessionals als bij de medewerkers van de kinderopvang, jobshadowing om inzicht te krijgen in elkaars job, afstemmen van de verschillende visies zodat er het educaregedachtegoed in een gemeenschappelijke visie gegoten kan worden, op elke campus nagaan hoe deze visie toegepast kan worden, rekening houdend met de verschillende contexten en infrastructuur.

Bezorgdheden

Welke bezorgdheden en noden ondervinden wij om dit uit te rollen zowel in eigen school als omringende scholen?

- **Infrastructuur:** gesplitste subsidies via Agion en Vipa bemoeilijken het pad om samen te bouwen aan nieuwe infrastructuur.
- **Statuut personeel:** de verschillende statuten bemoeilijken het roosteren van personeel en het vrijmaken van personeel voor structureel overleg, graag ongekleurd. Hierdoor is er tot op heden vaak personeelsverloop (vb. door te lage verloning, werkuren ...). Dit bemoeilijkt de continuïteit in gedragen visie, vertrouwensfiguur ...).

Doorgaande Lijn

Wijtschate, “Van 0 tot SUC6”

Contactadres:

Emily Vandecasteele

kinderdagverblijf@bsterelzen.be

0488/90 33 38

‘NIET LANGER ELK VOOR ZICH, MAAR SAMEN ZORGEN EN LEREN’

VAN 0 TOT SUC6

WIJTSCHATE

Een kinderdagverblijf, een basisschool en een buitenschoolse kinderopvang op één locatie klinkt als een ideale context voor samenwerking en een vlotte overgang van de ene naar de andere organisatie. Toch zijn de drempels pas echt weggevallen na het starten van een intensief partnerschap tussen de drie organisaties tijdens het project Doorgaande Lijn.

Voor het project was de **samenwerking** tussen de basisschool en het kinderdagverblijf **beperkt**. De drempel was hoog en er waren veel vooroordelen aanwezig bij de verschillende medewerkers.

De peuters van het kinderdagverblijf en daarbuiten werden voor een zestal instapmomenten uitgenodigd. Tijdens die instapmomenten namen de uitgenodigde peuters deel aan de

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

klasactiviteiten onder begeleiding van de kleuterjuf. Er was geen structureel overleg of bespreking van deze activiteiten noch van de kinderen.

Bij het aanstellen van een kinderverzorger naar aanleiding van de instaplestijden in de kleuterklas, gebeurde de aanstelling via een externe vacature. Dit was jaarlijks een nieuwe medewerker die voor een paar lestijden per week de kleuterklas kwam ondersteunen. Er was toen nog geen sprake van samenwerking met het kinderdagverblijf noch van pedagogische en zorgcontinuïteit.

Ook in tijden van afwezige kinderbegeleiders of kleuteronderwijzers was de samenwerking op organisatorisch vlak nog niet voorzien om elkaar te helpen waar mogelijk door inzet van personeel in de verschillende organisaties.

Met als doel te streven naar zachte overgangen, taalontwikkelen werken en ouderbetrokkenheid te verhogen gingen we aan de slag.

Een **eerste realisatie** van het project is het installeren van de **wekelijkse menggroepactiviteiten** waarbij de peuters van het kinderdagverblijf en de kleuters van de kleuterklas gezamenlijke pedagogische activiteiten doen onder begeleiding van zowel de kleuterjuf als een kinderbegeleider, allebei professionals. In functie van deze menggroepactiviteiten wordt er een **wekelijks kindvrij uur** georganiseerd. Tijdens dit wekelijks overleg tussen de kleuterjuf en de betrokken kinderbegeleiders worden de activiteiten voorbereid, maar wordt er ook gereflecteerd aan de hand van de gemaakte observaties van de kinderen tijdens de activiteiten. Zo worden de activiteiten op zich geëvalueerd, en wordt de ontwikkeling van de kinderen besproken. De info wordt telkens vastgelegd in een verslag en meegenomen naar de volgende activiteiten en overlegmomenten.

De kinderen ervaren de activiteiten als een **fijn samenzijn**. Er is heel **veel interactie tussen de jongsten en de oudsten**. Zo maken de kleuters snel een plaatsje vrij op hun bankje voor de peutertjes die binnenkomen in hun klasje. Ook wanneer de activiteiten buiten de klaslokalen plaatsvinden, nemen de oudsten een 'zorgende' functie op zich door de jongsten bijvoorbeeld een handje te geven en hen te begeleiden naar de plek waar de activiteit doorgaat. We merken dat ze dit heel fijn vinden, er verschijnt een lach op hun gezicht en ze zijn onafscheidelijk tijdens de activiteiten. Gedurende de laatste jaren van het project hebben we deze acties verdergezet en versterkt, met een focus op duurzaamheid en continuïteit. De acties werden ook uitgebreid. Zo kunnen de oudste peuters uit het kinderdagverblijf op drukke dagen eventjes gaan spelen in de kleuterklas of meespelen met de kleuters tijdens de speeltijd.

Het is de bedoeling om ons hiervoor, ook na het 'doorgaande-Lijn' project, te 'blijven' inzetten want we zijn ervan overtuigd dat de **focus op een kwaliteitsvolle interactie tussen kinderen en professionals en tussen kinderen onderling, de basis vormt voor een rijke leeromgeving**. Kinderen leren respectvol met elkaar omgaan, hun emoties uiten en samenwerken. Deze interacties worden bewust begeleid en geëvalueerd, waardoor professionals hun pedagogische vaardigheden verder versterken en de kinderen zich gewaardeerd voelen.

Snel werd ook duidelijk dat er nood was aan een **gemeenschappelijk beleid rond zindelijkheid**. Dit werd heel concreet uitgewerkt en uitgerold in het kinderdagverblijf, kleuterklas en buitenschoolse kinderopvang in samenwerking met de ouders. Door het gezamenlijk uitwerken en implementeren Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

van een eenduidig zindelijkheidsbeleid creëren we rust en duidelijkheid bij de kinderen, de ouders en de professionals. Deze consistente aanpak bevordert niet alleen de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen van de kinderen, maar zorgt er ook voor dat ze op een natuurlijke en duurzame manier leren omgaan met hun lichaam en behoeften. Het beleid wordt voortdurend geëvalueerd en aangepast, waardoor kinderen leren dat zindelijkheid een normaal en positief onderdeel is van hun ontwikkeling.

Van de **kinderen die de leeftijd naderen om de overgang** te maken van het kinderdagverblijf naar de kleuterklas, wordt **informatie verzameld** over de ontwikkeling, aandachtspunten en bijzonderheden van het kind. Dit wordt via een overlegmoment doorgegeven aan de ouders, de betrokken kleuteronderwijzers en de begeleiders van de buitenschoolse kinderopvang.

Het resultaat is een **rustige en warme overgang** voor zowel de kinderen als de professionals omdat ze elkaar al leerden kennen alvorens te starten in de kleuterklas. Zo bouwen we ook aan een duurzame pedagogische cultuur waarin samenwerking, continuïteit en betrokkenheid centraal staan. De relatie tussen professionals en ouders wordt versterkt en een cultuur van samenwerking en flexibiliteit blijft zich ontwikkelen, ook na afloop van het project.

Een niet-geplande realisatie is het **aanstellen van kinderbegeleiders uit het kinderdagverblijf als kinderverzorgers in de kleuterklas**. Naar aanleiding van het minimumaantal uren voor kinderverzorging in de kleuterklas sinds september 2021, de extra handen in de kleuterklas, en het toevallig samenvallen van het opmaken van het ondernemingsplan voor de projectaanvraag, was de mindset al gegroeid naar de samenwerking en werd het organisatorisch mogelijk gemaakt om twee kinderbegeleiders aan te stellen als kinderverzorger in de kleuterklas. Het resultaat van deze samenwerking is een onverhoopt succes. Deze **professionals vormen een brug tussen het kinderdagverblijf en de kleuterklas** voor zowel de kinderen, de andere professionals en de ouders. De ontstane dynamiek zorgt opnieuw voor een zachte overgang en vooral een pedagogische en zorgcontinuïteit.

Het **stimuleren van taalvaardigheden** door middel van kwaliteitsvolle interacties is ook een van de kernpunten van ons project. Er werd een studiedag georganiseerd voor het kinderdagverblijf, de basisschool en de buitenschoolse opvang waarbij professionals van het CTO KU Leuven inzichten meegaven over hoe begeleiders en leerkrachten kinderen kunnen ondersteunen in hun ontwikkeling.

Dit werd vervolgd door een coaching op de werkvloer waaruit heel wat tips kwamen over **taalstimulerend werken**. Hieruit kwam als eerste actie, een **volledige herwerking van het eetmoment** in het kinderdagverblijf, dat sindsdien zeer taalrijk verloopt. Ondertussen werd dit opgenomen in het beleid en is de werking verankerd. Ook tijdens de wekelijkse menggroepactiviteiten en het gezamenlijk overleg wordt veel aandacht besteed aan het **verrijken van de taalomgeving**. Professionals spreken bewust met de kinderen, stellen vragen en stimuleren gesprekjes, waardoor de taalontwikkeling op een natuurlijke en speelse wijze wordt versterkt. Door deze aanpak leren kinderen niet alleen woorden, maar ook hoe ze zich kunnen uitdrukken, luisteren en samenwerken.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Een volgende actie is om een **extra aanbod van taal in het kinderdagverblijf en de buitenschoolse opvang** op dezelfde manier aan te bieden als in de kleuterklas, dit zal via een spreekmuur gebeuren, aangepast aan de leeftijd.

De duurzame inzet op taal zorgt ervoor dat deze vaardigheden zich verder ontwikkelen, ook na de overgang naar de basisschool.

Om dit alles te kunnen realiseren is in de eerste plaats de **bereidheid, de wil en de inzet van alle professionals** nodig om samen te starten aan een intensieve samenwerking. Deze samenwerking wordt gecoördineerd door de verantwoordelijke van het kinderdagverblijf, die daar tijd en ruimte voor heeft gekregen dankzij het inrichten van extra uren kinderbegeleider in het kinderdagverblijf. Deze **coördinerende rol is een cruciale hefboom** voor het mogelijk maken van alle actiepunten van het project.

Tegelijk wordt er ook een kindvrij uur ingericht zodat alle partners samen kunnen zitten om de menggroepactiviteiten voor te bereiden en te evalueren. Om deze menggroepactiviteiten te begeleiden heeft de verantwoordelijke van het kinderdagverblijf ook de mogelijkheid om een kinderbegeleider naar de kleuterklas te sturen. Op deze manier wordt volop ingezet op de gekende gezichten.

Het **in beeld brengen van de positieve resultaten** is ook een belangrijke hefboom. Deze positieve resultaten over de menggroepactiviteiten worden meestal in beeld gebracht tijdens de wekelijkse overlegmomenten. Deze worden opgenomen in een verslag en doorgestuurd naar het hele team van betrokken professionals. Hierdoor wordt het team gestimuleerd om verder te doen.

Tijdens teamvergaderingen wordt er naar de **noden en bezorgdheden van de werknemers** gevraagd. Zo komen er uit de huidige acties nieuwe vragen die kunnen leiden tot nieuwe acties. Zo kwam de actie om een gemeenschappelijk zindelijkheidsbeleid uit te werken naar boven. Door het **team medezeggenschap** te geven hebben ze 'zin' om mee te werken aan verandering!

Door deze gerichte aanpak zorgen we dat de leereffecten op het gebied van zindelijkheid, taal en sociale vaardigheden niet slechts tijdelijk zijn, maar zich verder ontwikkelen en verdiepen. De gezamenlijke aanpak en de voortdurende reflectie zorgen voor een cultuur waarin leren en groeien centraal staan en waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen tot zelfstandige en zelfverzekerde personen.

We leren doorheen het project dat er, ondanks de wil van alle medewerkers, toch ook **obstakels** op ons pad kunnen komen. In het begin was er een **merkbaar verschil tussen de visie op spelen en leren**, meer bepaald hoe de kinderen experimenterend leren versus gericht leren. Om pedagogische en zorgcontinuïteit vorm te geven moeten deze visies omtrent spelen, leren en zorgen met elkaar afgestemd worden.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Tijdens de menggroepactiviteiten is er nu een evenwichtig aanbod aan activiteiten ontstaan. Het gebeurt ook dat de jongste kinderen onder de indruk zijn van de oudste kinderen die soms geweldig kunnen spelen tijdens de activiteiten waarbij ze zelf kunnen experimenteren. Omdat de menggroepactiviteiten regelmatig doorgaan, hopen we dat de kinderen daar leren mee omgaan.

Daarnaast is het voor de kleuteronderwijzer nog moeilijk om af te stappen van het 'schoolse', zoals inleiding, midden, slot tijdens de menggroepactiviteiten. Door tijdens het wekelijkse overleg daarover te praten is dit al sterk ingekort, maar het is nog steeds aanwezig. Dit geldt ook voor het afstappen van 'in thema blijven' ... Kinderbegeleiders hebben soms het gevoel dat ze enkel de activiteit mogen aanvullen.

Een obstakel op vlak van **personeelsbeleid** is de opbouw van rechten als kinderverzorger in de kleuterklas door een kinderbegeleider uit het kinderdagverblijf. Eenmaal een kinderbegeleider is aangesteld in de kleuterklas als kinderverzorger, kan ze na het behalen van voldoende dienstanciënniteit aangesteld worden voor doorlopende duur. Dankzij de voorrangsregels bij aanstelling van een kinderverzorger met een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD), bestaat de kans dat de kinderbegeleider voor het onderwijs kiest en zo verandert van werkgever. Op die manier is de continuïteit moeilijker te behouden.

Tijdens het project worden mogelijke obstakels vermeden door het **regelluw kader**. Het biedt ons de mogelijkheid om veel flexibeler om te gaan met het organiseren van de menggroepactiviteiten.

Het loslaten van de bepaling van de leefgroepgrootte laat ons toe om de groepen samen te stellen volgens de ontwikkeling van de kinderen en hoeven we niet strikt rekening te houden met de grootte van de leefgroep volgens de begeleider-kindratio. Deze regelluwte laat ook toe om activiteiten te laten doorgaan in het kinderdagverblijf met meer kinderen dan de toegelaten norm. Dit neemt onze verantwoordelijkheid voor een kwaliteitsvol en veilig aanbod natuurlijk niet weg.

Het loslaten van de strikte infrastructuurbepalingen van het vergunningsbesluit opvang baby's en peuters biedt bij de organisatie van de menggroepactiviteiten ook **flexibiliteit in het kiezen van de geschikte locatie**. Zo kan er volgens de doelen van de activiteiten gekozen worden voor de meest geschikte locatie en moeten de activiteiten niet enkel doorgaan in het kinderdagverblijf. Het gaat steeds om kwaliteitsvolle ruimtes die ingericht zijn met het oog op het realiseren van de doelstellingen, het welbevinden van de kinderen blijft centraal en dit in veilige omstandigheden. Dit alles draagt bij aan een duurzame en kwaliteitsvolle opvang.

Doorgaande Lijn

Gent – Broeders van Liefde – “Pronken met eigen pluimen”

DE WONDERBOOM
'T WONDERNEST

Broeders van Liefde
ONDERWIJS EN ZORG

Contactadres:

Cindy Van der Snickt

09 222 11 68 - 0460 96 36 05

cindy.vandersnickt@spdewonderboom.be - www.spdewonderboom.be

Over een wit blad, tandwielen en een potlood

Basisschool Sint-Paulus De Wonderboom telt twee vestigingen gelegen in Nieuw Gent, eentje aan het Rerum Novarumplein (RN) en eentje aan E. De Deynestraat (DD). In maart 2019 ontstonden de eerste ideeën om binnen de afdeling DD een kinderopvang te starten. De school hanteert een ontwikkelingsgerichte aanpak waarbij leerlingen gegroepeerd worden in **nesten** (vb. Kolibries = 3de KK/1ste lj) en er een werking is over ‘leerjaren’ heen. Er loopt ook een inclusietraject met leerlingen uit het nabijgelegen BuO Styrka, type basisaanbod.

De opstart van een **geïntegreerde groep nul tot 3-jarigen** was dus een logische volgende stap in het evolueren naar een kindcentrum. Tegelijk wil ‘t Wondernest een antwoord bieden op het nijpende tekort aan opvang in de buurt, hoopt men hierdoor een vorm van ‘klantenbinding’ te creëren en een breder publiek aan te trekken.

Het kindcentrum wil een plek zijn waar **leven, spelen en leren met elkaar in verbinding** staan. Een plek waar kinderen uit de buurt in alle veiligheid en geborgenheid elkaar kunnen ontmoeten, zich op hun tempo kunnen ontplooien, ont-wikkel-en en ontspannen. Hiervoor hebben we alle handen nodig. We geloven dat de (professionele) diversiteit van betrokken actoren (het kind, zijn gezin, kinderbegeleiders, leerkrachten, paramedici, brugfiguren, buurtbewoners, begeleiders buitenschools aanbod en vrijwilligers) en de **onderlinge samenwerking** tussen deze verschillende microsystemen rond het kind versterkend kunnen zijn voor de ontplooiing van elk individu.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Het project is kleinschalig en nog steeds - na de start in oktober 2019 - in volle ontwikkeling. **Op dit moment (september '25) zijn er 36 kinderen ingeschreven in het kinderdagverblijf, en 40 kleuters in de peuterklas en de eerste kleuterklas. Het team bestaat uit 8 begeleiders, 2 leerkrachten, één verantwoordelijke en één beleidsondersteuner. Zij zijn samen verantwoordelijk voor de groep.** Ze werken samen in één ruimte. Hiervoor kregen ze bij de opstart van het kinderdagverblijf een afwijking van de vergunningsvoorwaarde rond het gebruik van de ruimte (nog voor de aanvang van het project Doorgaande Lijn).

Update aan het eind van het project (juni '25)

Toen we enkele jaren geleden begonnen, stonden we op een heel ander punt dan vandaag. Het dagelijkse werk voelde toen vaak versnipperd aan: kinderen kwamen en gingen, professionals werkten naast elkaar in plaats van met elkaar, en we hadden het gevoel vooral te reageren in plaats van te kunnen bouwen. Zeker voor de jongste kinderen – baby's van enkele maanden tot peuters – ontbrak het vaak aan de rust, continuïteit en afstemming die zij net zo hard nodig hebben.

Wat sindsdien veranderd is? Eigenlijk heel wat. Niet in de zin van grote, zichtbare revoluties, maar wel in een reeks stille maar fundamentele verschuivingen. **We kijken nu anders naar ons werk, en vooral: naar de kinderen.** Het project – hoe kleinschalig het ook nog steeds is – heeft ons ruimte gegeven om te experimenteren met een visie die we écht belangrijk vinden en waar we ook sterk in geloven.

Voor de allerkleinsten (ons Wondernest: kinderen van 0 tot 9 maanden) tellen we vandaag 8 kinderen. Voor de dreumesen (kinderen tot 18 maanden) tellen we er 5, en voor peuters (18 maanden tot 2,5 jaar) 16 kinderen. De groep van schoolgaanders (van 2,5 tot 3 jaar) bestaat uit 14 kinderen. Met twee kleuterleerkrachten, tien kindbegeleiders en twee ruimtes blijven we bewust kiezen voor kleinschaligheid. Dat laat ons toe dichtbij te blijven: bij de gezinnen, bij de kinderen én bij elkaar als team.

Wat deze verandering mogelijk maakte? We voelden ruimte om te proberen, om fouten te maken, en vooral: om te leren. Ook het onderlinge vertrouwen in het team groeide – door écht samen te reflecteren over wat werkt voor kinderen en gezinnen.

Dat wil niet zeggen dat het allemaal vanzelf ging. Eén van de grootste **obstakels** was **tijd**. Tijd om nieuwe praktijken op te bouwen, om als team af te stemmen, om gezinnen goed te betrekken. Soms was er ook weerstand – vanuit gewoonte, of omdat niet iedereen de meerwaarde van verandering meteen voelde. Maar juist in die gesprekken groeide de betrokkenheid.

Vandaag kunnen we zeggen dat we op een plek staan waar we trots op zijn. De sfeer is anders. Gezinnen voelen zich welkom en betrokken. Kinderen bewegen zich vrijer, rustiger. Professionals voelen zich sterker verbonden met elkaar en met hun werk. Externe organisaties vinden sneller aansluiting.

Wat **duurzaam** lijkt? De manier waarop we nu naar kinderen kijken en met gezinnen omgaan. Dat zit niet alleen in structuren, maar vooral in mensen – in houding, in overtuiging, in het delen van verantwoordelijkheid. Zelfs als het project straks zou uitdoven of in afgeslankte vorm doorgaan, geloven we dat deze kernwaarden blijven voortbestaan.

Tijdens dit project stonden vier grote doelen centraal.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

DOEL A – We willen de continuïteit in zorgen, spelen, leren en opvoeden versterken door het vrijetijdsaanbod na school en tijdens vakanties uit te breiden en toegankelijker te maken voor de doelgroep van 0 tot 6 jaar.

De school en de buurt kenmerkt zich door een divers publiek. Er is een grote verscheidenheid op het vlak van opleiding, thuistaal, origine. Samenwerkingsverbanden zoals met Brede School Gent zijn onontbeerlijk om initiatieven op te zetten om de sociale gelijkheid en ontwikkelkansen van kinderen te verhogen. Gezinnen zijn niet altijd in de mogelijkheid om hun kinderen een hobby te laten doen of zien het belang niet altijd van een zinvolle vrijetijdsbesteding. Voorheen werd er vaak samengewerkt met partners in de buurt zoals Bloemenstad, Freetime. Deze initiatieven richtten zich eerder op lagere schoolkinderen en ook het aanbod op woensdagnamiddag was beperkt.

Afgelopen periode is er stevig gewerkt aan de **uitbreiding van het aanbod voor de hele basisschool**, met specifieke aandacht voor de allerjongsten. We willen kinderen op een laagdrempelige en betaalbare manier laten proeven van diverse activiteiten in een vertrouwde omgeving om zo (vaak nog onvermoede) talenten en interesses op te sporen en te ontplooien. Dit doen we door vrijblijvend een aanbod te voorzien van **gevarieerde workshops**. Kinderen die zich hiervoor intekenen krijgen zes weken lang een bepaald aanbod.

Aanvankelijk werd er een beroep gedaan op organisaties maar die zijn vaak duur en dus werd er actief gezocht naar **interessante nieuwe partners**. Dit zijn individuen die we soms via via op het spoor komen. Zo was er een schitterende creajuf die met open-eindemateriaal aan de slag ging, een kruidenjuf, iemand die yoga gaf. Stilaan lukt het ons om ook andere (o.a. vrijwilligers) personen aan te trekken. Zo werden er al studenten die in de nabijgelegen studentenblok vertoeven, aangesproken.

Deze zomer werd de **speeltuin** volledig onder handen genomen. Via een project binnen het 'Agentschap Natuur en bos' konden we een beroep doen op extra middelen om de buitenruimte groener, aantrekkelijker en uitdagender te maken. Je vindt er dieren, een waterpomp, materiaal om kampen te bouwen ... Er is voldoende spelaanleiding voor de kleinsten, meer rust en minder conflicten bij oudere leerlingen. Er ontstaat meer ruimte voor ontdekking en avontuur. De uitdaging blijft natuurlijk om zelfbedruipend te worden en een mooie balans te krijgen tussen betaalde medewerkers en vrijwilligers.

In het verleden werd er eerder gesproken van '**opvang**', wat het ook letterlijk was. Door dit project kunnen we nu spreken van een **kwalitatief aanbod** waarbij kinderen kunnen ontdekken wat ze fijn vinden, wat hen ligt, waar ze meer van willen. We merken dat steeds meer ouders bewust intekenen op het aanbod omdat ze het belang ervan inzien, zeker bij oudere kinderen. Alles kan, niets moet. Peuters en jonge kleuters kunnen ook gewoon gezellig in het vertrouwde nest blijven. Voor hen is er geen onderscheid tussen school en opvang.

Ondertussen heeft het Kindcentrum het **kleuterlabel** ontvangen. Dit geeft iets meer ademruimte om de twee begeleiders en verantwoordelijke vormingen aan te bieden en te laten participeren aan lerende netwerken. Daarnaast zorgt de goede samenwerking met de brede-schoolcoördinator ervoor dat we in de toekomst nog meer aanvullend kunnen werken.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Het gaat natuurlijk niet enkel om het aanbod maar ook om de **aanpak**. Kleuters die niet participeren aan het extra aanbod, blijven in de vertrouwde omgeving van 't Wondernest. Doen ze wel mee, dan worden ze door vertrouwde figuren naar de juiste plek gebracht. Ouders worden uitgenodigd om minstens één keertje te komen meedoen of te komen kijken. En dit lukt steeds beter. De kracht zit tevens in het **talentenportfolio** dat werd ontwikkeld: een visueel aantrekkelijk instrument dat meegroeit met de kinderen op het Kindcentrum. Hiervoor verwijzen we naar het tweede doel binnen het project.

Update aan het eind van het project (juni '25)

Toen we jaren geleden begonnen met het 'Doorgaande Lijn'-traject, hadden we nooit kunnen vermoeden welke impact dit zou hebben op ons dagelijks werk. In die beginperiode was er amper sprake van kwalitatieve vrijetijdsbesteding voor jonge kinderen. Naschoolse opvang was toen vooral functioneel: een plek waar kinderen verbleven tot ze weer opgehaald werden. Er werd weinig tot geen aandacht besteed aan activiteiten die inspeelden op hun ontwikkeling, interesses of talenten. Het was een systeem dat werkte, maar dat nauwelijks groeide of ademde.

Die situatie begon te kantelen toen het besef groeide dat **naschoolse tijd en vakantieperiodes net zo cruciaal zijn** in het leven van een kind als de schooltijd zelf.

Een belangrijke hefboom in deze verandering was de **aanstelling van een extra medewerker**, die ondersteuning bood aan de opvangverantwoordelijke. Deze persoon bracht kleine, maar betekenisvolle impulsen binnen: dieren verzorgen, bloemen zaaien, kampjes bouwen, spelen met de waterpomp, knutselen ... Het bleken geen 'tijdverdrijven', maar vensters naar **zelfontdekkend leren**. Langzaam maar zeker zagen we kinderen opbloeien, nieuwsgierig worden, initiatief nemen. Ook de workshops zoals pianolessen of kinderyoga gaven hen de kans om nieuwe werelden te verkennen – al botsten we hier soms op obstakels, zoals het ontbreken van ouderlijke toestemming. Toch weerhield dit ons niet om het aanbod te blijven verrijken.

We botsten onderweg ook op andere **hindernissen**: het vertrouwen van ouders winnen, het overtuigen van collega's, het zoeken naar financiële en personele middelen. Maar elke drempel die we overwonnen, bracht ons dichterbij een sterkere, warmere werking. Vandaag is de situatie nauwelijks nog te vergelijken met die van toen.

Kinderen verblijven nu in een **vertrouwde leefomgeving**, wat zorgt voor rust en continuïteit. Dit komt hun ontwikkeling ten goede – iets wat ouders uitdrukkelijk waarderen. De **vakantieopvang is inhoudelijk rijker en beter afgestemd op de noden van de jongste kinderen**, waarvoor extern vaak weinig aanbod bestaat. De drempel om deel te nemen is laag dankzij de vertrouwde gezichten van begeleiders als Ine en Luis. De overgang van kinderdagverblijf naar school verloopt zachter: kinderen blijven in dezelfde veilige omgeving. Dat geeft ouders én kinderen ademruimte.

Ook voor kinderen die eerder terughoudend waren, zijn er **positieve effecten** zichtbaar. Activiteiten zoals kinderyoga of kleuterturnen slagen erin om hen op hun eigen tempo uit te nodigen en nieuwsgierig te maken. De sfeer is ongedwongen en veilig. De combinatie van prikkelende activiteiten en vertrouwde begeleiders maakt dat kinderen durven proberen, durven falen, en vooral: durven groeien.

We merken de impact niet alleen bij de kinderen. Ook ouders voelen zich meer betrokken. Professionals werken beter samen. Externe organisaties tonen interesse in onze aanpak.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Sommige effecten zien we als echt **duurzaam**. De infrastructuur is er, de visie is er, het vertrouwen is er. Zelfs als de projectmiddelen ooit opdrogen, zal de geest van dit pioniersproject blijven voortleven – al is het misschien in een afgeslankte vorm. Wat we gebouwd hebben, is stevig verankerd in onze werking.

Want uiteindelijk draait het allemaal om dat ene doel waar we ons vanaf het begin aan verbonden hebben: kinderen van 0 tot 6 jaar de kans geven om te groeien, te spelen, te leren en zich thuis te voelen – op elk moment van de dag, in elke periode van het jaar.

DOEL B: We willen de continuïteit in zorgen, spelen, leren en opvoeden versterken door de harmonische ontwikkeling van kinderen in beeld brengen aan de hand van een talentenportfolio dat door verschillende professionals en opvoedingsactoren gebruikt wordt.

Inzetten op een doorgaande lijn betekent ook dat we een **genuanceerd beeld van de groei en ontwikkeling van een kind** in kaart willen brengen. **Dus ook begeleiders uit de naschoolse opvang of ‘workshopleiders’ delen informatie in het talentenportfolio.** Zij zien soms andere talenten bovendien dan leerkrachten. Het vraagt wel wat voorbereiding maar deze collega’s voelen zich gewaardeerd: ‘mijn inbreng telt’. Dat hun blik meegenomen wordt in het portfolio draagt zeker bij aan de verbinding tussen het leven tijdens en na schooltijd.

We zijn er echter nog niet. Noteren is niet hetzelfde als praten over. Sinds dit jaar (2025) wordt het **portfolio tijdens het oudercontact** gebruikt. Ouders geven aan dat dit een meerwaarde is. We zoeken echter nog een laagdrempelige manier om alle betrokken partners bij elkaar te brengen, een soort ‘**kindcontact XL**’, dit is praktisch nog een uitdaging. Ook als leerkracht, begeleider teruggrijpen naar de informatie in het portfolio om een kind beter te leren kennen, te begrijpen, hun interesses en talenten te gebruiken is nog een zoektocht. Een recente bevraging bij de collega’s geeft ons informatie om verder te schaven aan het instrument zodat het nog doelgerichter ingezet kan worden.

Update aan het eind van het project (juni '25)

Een brug tussen werelden – het verhaal van het talentenportfolio

Er was een tijd, nog niet zo lang geleden, dat we dachten dat we kinderen goed kenden. We zagen ze leren, rekenen, schrijven. We zagen cijfers, rapporten, prestaties. Tijdens oudercontacten zaten we klaar met overzichten en observaties — overzichtelijk, duidelijk, professioneel. Maar ergens knaagde het: zagen we wel écht het kind?

Toen begon het Doorgaande-Lijnproject. Wat eerst een vaag idee was — meer verbinding, meer perspectieven, meer stem voor het kind — kreeg langzaam vorm. **We begonnen anders te kijken.** Niet enkel naar wat een kind presteerde, maar naar waar het van oplichtte. Naar momenten van spel, zorg, creativiteit — ook buiten de klas, op de speelplaats, bij de opvang, in de buurt.

En zo werd het **talentenportfolio** geboren. Geen rapport, geen evaluatiedocument, maar een **levend boek** waarin het kind centraal staat. Niet beschreven door één stem, maar door velen: de leerkracht,

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

de begeleider, de ouder, de workshopleider en ook het kind zelf. Wat de één niet zag, werd door de ander opgemerkt. Die veelheid aan blikken bracht rijkdom. En die rijkdom bracht verbinding.

We herinneren ons nog levendig het eerste oudercontact waarbij het portfolio werd gebruikt. **Een moeder bladerde erin, werd stil, keek op en fluisterde: “Is dat echt onze dochter? Wat mooi om haar zo te zien groeien”.** Dat moment voelde als een kantelpunt. Het oudercontact werd geen eenrichtingsgesprek meer, maar een gedeelde viering van groei.

Natuurlijk ging het niet vanzelf. In het begin was er **twijfel**. Hoe zouden we dit aanpakken? Hoe overtuig je een team dat al zoveel borden in de lucht houdt om er nog eentje bij te nemen? Wat als ouders niet willen meeschrijven? En wat met het boek als een kind plots van school verandert?

Er ontstonden ideeën die we vroeger nooit overwogen hadden. Zoals het **‘kindcontact XL’** — een droom waarin álle betrokkenen rond de tafel zitten: leerkracht, ouder, begeleider, kind. Geen verslag, maar een gesprek. Geen prestatiebespreking, maar een zoektocht naar wat een kind drijft. Organisatorisch is het nog een puzzel, maar de wens is er. En waar een wens is, is hoop.

Ook nu zijn er nog **drempels**. Niet iedereen voelt zich even comfortabel met het portfolio. Er is werkdruk, tijdsdruk, soms ook weerstand. Maar we merken: de reflex groeit. Steeds vaker grijpen collega’s terug naar het portfolio. Bijvoorbeeld bij een verjaardag, of een moeilijk moment in de klas. Het wordt stilaan een **tweede natuur**.

En de **impact**? Die is voelbaar. Kinderen voelen zich erkend. Ouders worden partners. Collega’s begrijpen elkaars perspectieven beter. Externe organisaties tonen interesse.

Wat we vooral hopen, is dat deze manier van kijken blijft. Ook na het project. Ook als we straks minder middelen hebben, minder ondersteuning. Want het echte kapitaal zit niet in het draaiboek of de map — **het zit in de blik**. In de overtuiging dat elk kind iets waardevols in zich draagt, en dat we dat alleen samen kunnen zien.

DOEL C: We willen de continuïteit in zorgen, spelen, leren en opvoeden versterken door meer ruimte te maken voor ouders en waarbij wederkerigheid en samenwerking centraal staan.

Enkele jaren geleden heeft de school ervoor gekozen om in te zetten op een meer **zachte landing**. Door een **inloopkwartier in de hele basisschool** te installeren, zijn leerkrachten gemakkelijker aanspreekbaar, wordt contact laagdrempeliger, zijn er minder frustraties rond te laat komen. Ouders hebben de mogelijkheid om **met hun kinderen tot in de klas** te gaan, even een praatje te slaan. Binnen ’t Wondernest geldt hetzelfde principe.

Gaandeweg merkten we dat er onder meer **op systeemniveau een kloof** ontstond tussen ’t Wondernest en de overige nesten. Afspraken met ouders rond wen-momenten waren anders, net zoals de organisatie van oudergesprekken en het gebruik van communicatiekanalen. Ook de werking van de oudergroep en de organisatie van het schoolfeest werd te eenzijdig benaderd. Logisch: mensen zijn gewoontedieren en staan er niet altijd stil bij dat een aanpak die er doorheen de jaren is

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

ingeslepen, misschien aangepast moet worden. Het vraagt tijd en ruimte om ook over deze zaken in gesprek te kunnen gaan.

Ondertussen is er **meer afstemming**: een **gezamenlijke nieuwsbrief** voor het hele kindcentrum, een **draaiboek** rond wen- en instapmomenten, en de **planning van oudercontacten** voor het hele nest. Schoolfeest werd omgedoopt tot **Wonderfeest**. Er vinden meer initiatieven plaats om ouders te verbinden: er worden regelmatig navormingen georganiseerd (o.a. rond EHBO) en ook ouders van niet-schoolgaande kinderen worden uitgenodigd voor de oudergroep. Al is de participatie daar nog gering.

We peilen systematisch naar hun beleving en betrekken hen bij relevante keuzes, onder meer de inrichting van de buitenruimte.

Een recente bevraging door de brugfiguur leert ons dat **ouders 'bereikbaarheid en communicatie' belangrijke pijlers** vinden waar blijvend op ingezet moet worden. Ze voelen zich welkom in 't nest maar ervaren dat vele personeelwissels ervoor zorgen dat je telkens opnieuw voorbij die fase van kennismaking moet geraken.

Update aan het eind van het project (juni '25)

We willen de continuïteit in zorgen, spelen, leren en opvoeden versterken door meer ruimte te maken voor **ouders waarbij wederkerigheid en samenwerking centraal** staan.

Sinds de start van dit project is er heel wat veranderd in ons werk. Wat vroeger aparte werelden waren — het kinderdagverblijf, de school en het gezin — zijn vandaag steeds meer vergroeid met elkaar. De overgang van kinderdagverblijf naar klas, peuter naar kleuter, gebeurt niet langer met een grote sprong, maar met een natuurlijke, warme stap vooruit. Die verandering is voelbaar in het hele team, bij ouders én bij de kinderen.

Vroeger zagen we ouders vooral als ze hun kind kwamen brengen of ophalen. Contacten waren functioneel en kort. Als leerkracht kende je niet alle ouders, en omgekeerd kenden ouders de school ook amper voor hun kind effectief instroomde. Dat zorgde voor onzekerheid en afstand. Een instapmoment voelde voor sommige ouders als “hun kind afgeven aan een vreemde omgeving”.

Vandaag is dat anders. **Een mooi voorbeeld**: tijdens de Zuidactie deden dit jaar tien niet-schoolgaande kinderen (uit het kinderdagverblijf) gewoon mee aan de schoolactiviteit. Op deze manier wordt het schoolgebeuren al herkenbaar en vertrouwelijk. Ouders vertelden achteraf dat het “de eerste keer was dat hun kind echt trots vertelde over de school”. Zulke ervaringen zorgen ervoor dat kinderen én ouders zich sneller thuis voelen en dat de overgang op een warmere manier zal verlopen.

Een andere hefboom was het organiseren van **oudermomenten** voor de jongste kinderen, van 18 maanden tot 2,5 jaar. Eén mama zei na zo'n moment: “Ik wist niet dat ik hier al welkom was. Nu heb ik het gevoel dat ik mee kan bouwen aan de toekomst van mijn kind”. Zulke uitspraken tonen hoe ouders groeien in vertrouwen en betrokkenheid.

Ook de **samenwerking tussen collega's school-kinderdagverblijf** is gegroeid. Dat kan natuurlijk altijd nog beter omdat het twee werelden blijven. Maar tijdens pauzes zitten medewerkers school en dagverblijf gewoon samen hun middagpauze te nemen.

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

Bij het ophalen van de schoolgaande kinderen in het dagverblijf komt **meester Lieven (lichamelijke opvoeding)** al in contact met kinderen 18 maanden – 2,5 jaar. Op deze manier is hij voor hen al een gekend gezicht. Peuters kennen hem al voordat ze starten in de kleuterklas. Eén van de ouders vertelde onlangs: “Mijn vriendin, die ook mama is en waarbij haar kindje ergens anders in een dagverblijf zit, maakt van de eerste schooldag een hele gebeurtenis, met traantjes en stress”. Bij ons is dit totaal anders. De kinderen en ouders die bij ons de overstap maken naar school ervaren die drempels minder.

Dit soort praktijkvoorbeelden bewijst dat onze inspanningen resultaat opleveren. De drempels worden kleiner, en kinderen starten met meer zelfvertrouwen. Leerkrachten merken dat kinderen die doorgroeien vanuit het dagverblijf ‘er al staan’: ze kennen de omgeving, durven vrij spelen en hebben geen tijd nodig om eerst te landen.

Ouders van schoolgaande kinderen voelen zich bovendien voldoende veilig om met vragen ook naar de kindbegeleiders te stappen. Eén papa zei onlangs: “Ik zag dat mijn dochter wat teruggetrokken was, en de begeleider van het dagverblijf had dat ook opgemerkt. We konden samen overleggen en zij gaf me tips waar ik thuis ook iets mee kon.”

De **impact** van dit pioniersproject is breed voelbaar:

- Kinderen stappen krachtiger de school binnen.
- Ouders voelen zich betrokken, ook bij niet-schoolgaande kinderen.
- Leerkrachten en kindbegeleiders bouwen samen aan een doorgaande lijn.
- De samenwerking tussen gezin, opvang en school wordt gezien en gewaardeerd in de buurt.
- Onze jongere kinderen leren enorm veel van de oudere kinderen.

En er zijn zeker elementen die **duurzaam** zullen blijven. De vertrouwensband met ouders, de gewoonte om kinderen al vroeg in het schoolverhaal te betrekken, en de samenwerking over klas- en teamgrenzen heen zijn geen tijdelijke initiatieven meer. Ze zijn verankerd in ons dagelijks werk.

DOEL D: We willen de continuïteit in zorgen, spelen, leren en opvoeden versterken door professionals uit kinderopvang, onderwijs en buitenschoolse opvang uit de gehele organisatie Broeders van Liefde samen te brengen, hun expertise en ervaringen te laten delen, succesfactoren en ‘lessons learned’ in beeld te brengen.

Binnen het Wondernest

‘Tijd en boterhammen’, ‘Echternach’, een geïntegreerde werking vraagt veel tijd en ruimte om elkaars talenten te leren kennen, elkaars perspectieven te ontdekken, om op elkaar in te spelen, elkaar aan te vullen, samen te groeien. Net zoals in vele andere kinderdagverblijven zijn we niet gespaard gebleven van **personeelswissels**. Mensen vinden een gelijkaardige job dichtbij hun woonplaats; voelen zich comfortabeler in een verticale werking of zien het als witte raaf (lees: leerkrachten of PJK’ers die ingeschreven staan in het kinderdagverblijf) na een tijdje toch niet meer

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

zitten om onder andere arbeidsvoorwaarden te werken. Dit laatste is bijzonder jammer. We zijn met het naïeve idee gestart dat de rijkheid van de verschillende expertise en achtergronden van medewerkers, die gebundelde krachten niet enkel een meerwaarde zijn voor de kinderen (en dat is ook zo) maar ook voor de medewerkers zelf. Niet enkel uitvoeren maar mee aan het roer zitten, jobvariatie en rotatie die motiverend werkt. De peuterleerkracht die nu twee jaar in het nest werkt, is oorspronkelijk gestart binnen het 'kinderdagverblijf'. Ze vermeldt nog vaak welke inzichten die periode hebben opgeleverd: van complexiteit en organisatie van 'eten op het ritme' tot ervaren van andere werkroosters en taakbelasting. Een absolute hefboom om nadien met een ruimere blik je te kunnen inleven en zo gezamenlijk invulling te geven aan de visie. We zien het echter met lede ogen aan, dat er steeds mensen enthousiast starten waarvan er sommige na een tijd terug verdwijnen. Het heeft een impact op de voortgang van het proces: opnieuw de visie duiden, opnieuw elkaar besnuffelen en een team vormen, opnieuw ...

En toch blijven we geloven in die **samensmelting van profielen**. Een kleinschalige observatie door UGent en een recente observatie rond mondelinge taalvaardigheid en interactievaardigheden leren ons dat zelfs **hele jonge kinderen binnen die geïntegreerde werking veel taalkansen krijgen** omdat ze kunnen aansluiten bij het aanbod van oudere kinderen. Het is mooi om te zien hoe een Amnem, nu anderhalf jaar oud volop op ontdekking gaat met peuters van 2,5. Tegelijk kunnen kinderen zoals Noah, 3j6m, nog onzeker en stil dichtbij juf en begeleiders op zijn tempo ontdooien. We zijn natuurlijk niet blind voor de valkuilen: voldoende rust en ruimte creëren zodat ook baby's zich veilig en geborgen voelen en zich ten volle als competente baby kunnen ontplooien.

Op dit moment is er weer een **kleuterleerkracht** vertrokken en zijn er naast de leerkracht binnen onderwijs enkel **kinderbegeleiders** binnen welzijn aangesteld. Leila spreekt niet perfect Nederlands maar is expressief en zingt en danst graag met de kinderen, Faiza heeft een hart voor baby's, Annelies zorgt voor een uitdagend aanbod voor de oudsten en iedereen die er klaar voor is, Ella is een ware organisator en Angel bewaakt al eens graag het overzicht, Tanja zorgt mee voor lekkere maaltijden. Daarnaast zijn er weer twee nieuwe medewerkers gestart. Opnieuw een fijn clubje maar minder diverse profielen deze keer.

Voor ons zijn de **maandelijks teamvergaderingen cruciaal** om als nest te groeien. De overlegmomenten tussendoor zijn schaars en zelden kindvrij. Aanvankelijk sloot de kinderopvang één keer per maand om 17u. Binnen het regelluw kader (artikel 20, 32de lid) lukt het ons nu om **één keer per maand van 13u tot 18u in te zetten op overleg en professionalisering**. Niet alleen is dit aangenamer voor de medewerkers (niet zoals voorheen na een lange werkdag). Het biedt ook de mogelijkheid om een deel van die tijd te gebruiken voor **afstemming** over de doorgaande lijn met de overige kleuterklassen, willen we de krachtige elementen uit de geïntegreerde werking laten binnen sijpelen in de overige werking. Thema's die op dit moment aan het bod komen zijn: beleidsvoerend vermogen, fleximatrix rond rollen en taken, krachtige taalomgeving.

Update aan het eind van het project (juni '25)

Toen we enkele jaren geleden startten met het Doorgaande-Lijnproject, was er nog veel zoeken in onze werking. Het idee van verandering leefde wel, maar de praktijk liep achter. De personeelsbezetting was een voortdurende uitdaging. Niet zozeer omdat we geen mensen hadden, maar omdat de verwachtingen die nieuwe medewerkers hadden – vaak gevormd door hun opleiding – niet altijd overeenkwamen met de realiteit op de werkvloer. Dat zorgde voor veel verloop en

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

onzekerheid. We zagen mensen afhaken omdat ze niet klaar waren voor de intensiteit en complexiteit van onze werking.

- **Vóór deze verandering** was er weinig structuur in de samenwerking. Overlegmomenten waren moeilijk te organiseren omdat iedereen in andere uren blokken werkte. Ook ideeën ontstonden vaak op verschillende tijdstippen, waardoor er zelden samenhang was.
- **Wat heeft dan voor die verandering gezorgd?** Er is een zeer goede communicatie via whatsapp. Er wordt enorm vlug geschakeld en er worden heel makkelijk dingen gedeeld. We zetten steeds meer in op eigenaarschap. Elk teamlid krijgt de ruimte om vanuit zijn of haar kracht te werken. Dat maakt dat mensen zich beter gaan voelen in hun rol en ook durfden delen wat werkte. Zo groeide het onderlinge vertrouwen.
- **Natuurlijk waren er obstakels.** Tijd blijft een grote hindernis. Persoonlijke groei vraagt veel investering – tijd, energie, aandacht – en niet iedereen is bereid of in staat om dat er zomaar bij te nemen. Ook het organiseren van overlegmomenten blijft moeilijk. Iedereen werkt in andere ritmes en met andere verantwoordelijkheden. Toch hebben we daar stappen in gezet, door bijvoorbeeld kortere momenten in te lassen of in duo's informatie door te geven.
- **Wat zien we nu, vandaag?** Er is een veilige werkcultuur gegroeid. Omdat iedereen mag inzetten op zijn of haar eigen talenten, leren we van elkaar. We herkennen en waarderen elkaars sterktes. Onze diverse teamleden brengen elk een eigen achtergrond, taal en cultuur mee – dat is een verrijking voor onze werking. Die verschillen maken samenwerken soms uitdagend, maar ook boeiend. Het is een groeiproces waarin we elkaar stap voor stap beter leren begrijpen en aanvullen.
- **Wat blijft hangen, ook na dit project?** De mindset van eigenaarschap en het gedeelde geloof in elkaars sterktes. Zelfs als het project stopt of wordt afgeslankt, blijft de basis waarop we nu samenwerken stevig staan. We weten nu wat werkt, en we hebben gezien dat het mogelijk is om te groeien, ondanks alle verschillen.
- **De impact is voelbaar op meerdere niveaus.** Kinderen en gezinnen merken dat er rust en veiligheid is in de werking. Collega's voelen zich meer betrokken en verantwoordelijk.

De maandelijkse teamvergaderingen zijn cruciaal om als nest te groeien. De overlegmomenten tussendoor zijn schaars en zelden kindvrij. Binnen het regelluw kader (artikel 20, 32de lid) zijn we nu in de mogelijkheid om één keer per maand van 13u tot 18u een teammoment te plannen dat gebruikt wordt voor **overleg en afstemming enerzijds en professionalisering anderzijds**. Deze momenten worden gebruikt voor de interne werking te optimaliseren maar ook voor de horizontale en verticale doorontwikkeling van de doorgaande lijn (vb. naar werking gehele kleuterschool). Die kindvrije momenten waarop een team samen aan de slag kan gaan, zou ook zeker naar de toekomst toe mogelijk moeten blijven.

Het **loslaten van het exclusief gebruik van de ruimte** maakt een meer geïntegreerde en gedifferentieerde werking waar dreumesen en (schoolgaande) peuters samen spelen en leren mogelijk. We kunnen hierdoor gericht inspelen op de ontwikkelingsbehoeften van kinderen en meer gebundelde expertise uit onderwijs en opvang hierbij inzetten. Ook de integratie van kinderopvang, school en buitenschoolse opvang in dezelfde vertrouwde omgeving kan hierdoor bestaan. Moest 't Wondernest geen afwijking toegekend hebben gekregen m.b.t. infrastructuur en

Doorgaande Lijn was een project van agentschap Opgroeien en AGODI, in opdracht van de ministers van Welzijn en van Onderwijs (2020-2025). Meer info: Opgroeien – Doorgaande Lijn.

leefgroepgrootte (o.a. art 14 en art 55) bij de vergunningsaanvraag zou dit regelluw kader absoluut noodzakelijk zijn om deze werking te laten.

Binnen de organisatie Broeders van Liefde

Samen met de opstart van 't Wondernest werd er binnen de organisatie Broeders van Liefde een adviesraad kinderdagverblijf (KDV)-kleuterschool opgericht. Voor het eerst komen **medewerkers uit twee verschillende sectoren samen** die rond en met het jonge kind werken. Initieel bestaat de groep uit de drie verantwoordelijken van de drie kinderdagverblijven binnen Welzijn en hun coördinator en de verantwoordelijk en directeurs van de twee kindcentra. We organiseerden dit jaar voor het eerst een **studiedag voor begeleiders** uit de kinderopvang **en leerkrachten**. Volgend jaar staat er een vorming gepland voor wie met peuters werkt, ongeacht of dit in de kinderopvang is of binnen kleuterwerking. Stap voor stap bouwen aan een aantal **leidende principes rond opvang en onderwijs** aan het jonge kind binnen de organisatie. Traag maar gestaag proberen we beide werelden te verbinden, zowel op het vlak van systemen, structuur, mensen maar vooral cultuur. We willen op een bescheiden manier ook anderen inspireren om op hun niveau werk te maken van een doorgaande lijn.

De afgelopen periode voelt als het tekenen met een **spirograaf**. Je tekent telkens dezelfde geometrische vorm waarbij elke beweging met je potlood gepaard gaat met een klein tikje in het tandwiel. Het lijkt alsof je ter plaatse blijft maar na een tijdje verschijnt er een mooie figuur of mandala. Het is een hoopvolle gedachte.